

Welcome

A guide for new refugees

بەخىرىيىن

رېپەرېك بۇ پەنابەرانى نوئ

The purpose of this guide

This guide is for adults who have recently been granted refugee or Humanitarian Protection status after claiming asylum. This guide is relevant to new refugees living in England. Refugees in Scotland can find information at www.gov.scot/publications/new-scots-refugee-integration-strategy-2018-2022/ and refugees in Wales can find information at www.gov.wales/sanctuary.

The Government published an Integrated Communities Strategy action plan in February 2019. This recognised that integration is a two-way process and everyone has a part to play in upholding our shared values, both people already here and those looking to make the UK their home. Information about life in the UK is important in helping refugees and other new migrants to take advantage of the opportunities that the UK offers, and to understand the responsibilities we all have to other groups in our society.

We hope this guide will help you find your way more easily. It contains useful information about how to make contact with the services that can help you after you have been granted refugee or Humanitarian Protection status. This information is intended as a helpful starting point. More detailed information about specific services in your local area will be available through local authorities and charities.

ئامانجى ئەم رېبەرە

ئەم رېبەرە بۇ ئەو كەسە گھور انھىە كە لەم دوایىه مافى پەنابەرى يان مافى پاراستنى مرقاىهتەيان پىدراوه دوای داواکردنى پەنابەرى. ئەم رىنماىبه پەيوهسته به پەنابەرانى تازە كە لە ئىنگلاند دەرژىن. پەنابەران لە سكۆتلەندا دەتوانن زانىارى وەربگرن لە

www.gov.scot/publications/new-scots-refugee-integration-strategy-2018-2022/

و پەنابەرانىش لە وىلز دەتوانن زانىارى وەربگرن لە

www.gov.wales/sanctuary

لە مانگى شوباتى 2019 حكومت پلانئىكى كارى سترائىژى كۆمەلگە يەكخراوهكانى بلاوكردهوه. ئەمه دەر يەخت كە يەكخستن بە پرۆسەيەكى دوو رىگا دەبىت و هەمو كەسنىك بەشئىكى هەيه رۆلى تىدا ببىنى بۇ پارىزگار يکردن لە بەها هاوبەشەكانمان، هەردوولا ئەو خەلكانەى پىشتەر لەو و لاتە دەرژىن و ئەوانەش كە هەولدهدن بەرىتانيا بگەن بە و لاتى خۆيان. زانىارى دەر بارەى ژيان لە بەرىتانيا گرنگە بۇ يارمەتيدانى پەنابەران و كۆچبەرە تازەكان بۇ ئەوهى سوود وەربگرن لەو دەر فەتانهى كە بەرىتانيا پىشكەشيان دەكات، و بۇ تىگەپىشتن لە و بەر پر سيار ئىتانهى هەموومان هەمانە بەرامبەر گروپەكانى تر لە كۆمەلگەكانمان.

ئىمه هيوادارىن كە ئەم رېبەرە يارمەتيت بدات زۆر بە ئاسانتر رىگەى خۆت بدۆزىتەوه. زانىارى بە سوودى تىدايه دەر بارەى چۆن پەيوەندى دەكەيت بە خزمەتگوزارىبەكانى كە دەتوانن يارمەتيت بدەن دوای ئەوهى مافى پەنابەرى يان مافى پاراستنى مرقاىهتەيت پى دەدرىت. ئەم زانىارى بە نىيازى ئەوهيه وەك خالئىكى دەستپىکردنى يارمەتيدەر بىت. وردەكارى زياترى زانىارى دەر بارەى خزمەتگوزارىبە ديارىكراوهكان لە ناوچەكەت بەر دەستن بە رىگای فەرمانگەى خۆجىي و رىكخراوه خىرخوازيهكان.

In this booklet you will find sections on:

A general introduction to the UK including things you may find helpful such as what money is used, how transport works and what the weather is like	
Relevant information once you've been recognised as a refugee	
Preparing you for the move on period: what you should do and how to access support, employment and housing	
Employment: how to find a job and apply for support while you search	
Finding accommodation	
Accessing education	
What rights and responsibilities you have, what is legal and illegal, and how to get help from the police	
How to see a doctor and other healthcare needs	

لەم ناملىكەيە تۆ چەندىن بەش دەبىئىيەت سەبارەت بە:

پېناساندنىكى گىشتى بەرىتانيا كە برىتېن لەو شتانەي رەنگە لەلات سوودبەخش بن وەكو كام پارە بەكار دىت، گواستەوہ چۆن كار دەكات و كەش و ھەوا چۆنە

زانىارى پەيوەندىدار سەبارەت ئەوہى كاتىك تۆ وەك پەنارىك ناسرايت

ئامادە كەردنى تۆ بۆ بەردەوام بوون بۆ ماوہىەك: دەبى چى بىكەيت و چۆنەتى دەستگەيشتنت بە پشتگىرى، كار كەردن و نىشتەجىبوون

كار كەردن: چۆن دەتوانىت كارىك بدوزىتەوہ و داواى پشتگىرى بىكەيت كاتىك كە دەگەرىيىت

دۆزىنەوہى خانوو (شۆينى نىشتەجىبوون)

دەستگەيشتن بە خویندن

چ ماف و بەرپرسىارىتەكت ھەيە، كام شت ياسايىە و كام شت ناياسايىە، و چۆن يارمەتى لە پۆلىس و ھەردەگىرىت

چۆن دەتوانىت دكتور بىئىيەت و پىويستىەكانى ترى چاودىرى تەندروستى

Contents

Chapter 1
Introduction to the UK

Chapter 2
Once you've been recognised as a refugee

Chapter 3
The first month

Chapter 4
Employment and Benefits

Chapter 5
Housing and Services

Chapter 6
Education

Chapter 7
Legal Rights and Responsibilities

Chapter 8
Healthcare

Chapter 9
Contacts and Further Information

ناوەرۆك

بەشى 1

پىنئاساندن بۇ بەرىتاتيا

بەشى 2

كاتىك كە تۆ وەك پەنابەرىك ناسرايت

بەشى 3

مانگى يەكەم

بەشى 4

كارکردن و ھاوکارىيە دارايىيەكان

بەشى 5

نىشتەجى كردن و خزمەتگوزارىيەكان

بەشى 6

پەرورده

بەشى 7

ماف و بەرپرسيارىتيە ياسايىيەكان

بەشى 8

چاودىرى تەندروستى

بەشى 9

لايەنەكانى پەيوەندىکردن و زانىارى

Chapter 1

Introduction to the UK

In this chapter you will learn about:

- ✓ The people, language and culture in the UK
- ✓ The political system

بەشى 1

پېناساندنى بەرىتانيا

لەم بەشەدا، تۆ فير دەبىت دەربارەى:

خەلك، زمان و كەلتورى ناو بەرىتانيا

سىستەمى سىياسى

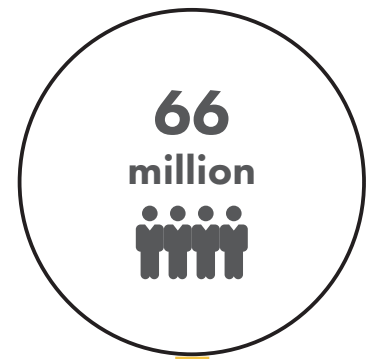

Population, culture and religion

Around 66 million people live in the UK. 55 million people live in England, while around 5.4 million people live in Scotland, 3 million in Wales and 1.9 million in Northern Ireland.

The UK is ethnically diverse with a multi-cultural and multi-faith society. Some areas of the UK are more diverse than others, especially larger cities. In 2011, over 14% of the population identified themselves as being part of an ethnic group other than white. This includes mixed ethnic groups, Asian, African and Arab people. The largest religion in the UK is Christianity, with 33.2 million people (59% of the population). The second largest religion is Islam, with 2.7 million people (5% of the population). Around a quarter of the UK population practise no religion.

UK population

England

Scotland

5.4 million

Wales

3 million

Northern Ireland

1.9 million

دانشتوانی بهریتانیا

ئینگلاند

سکوتلاند

5.4
ملیون

ویلز

3
ملیون

ئیرلندای باکور

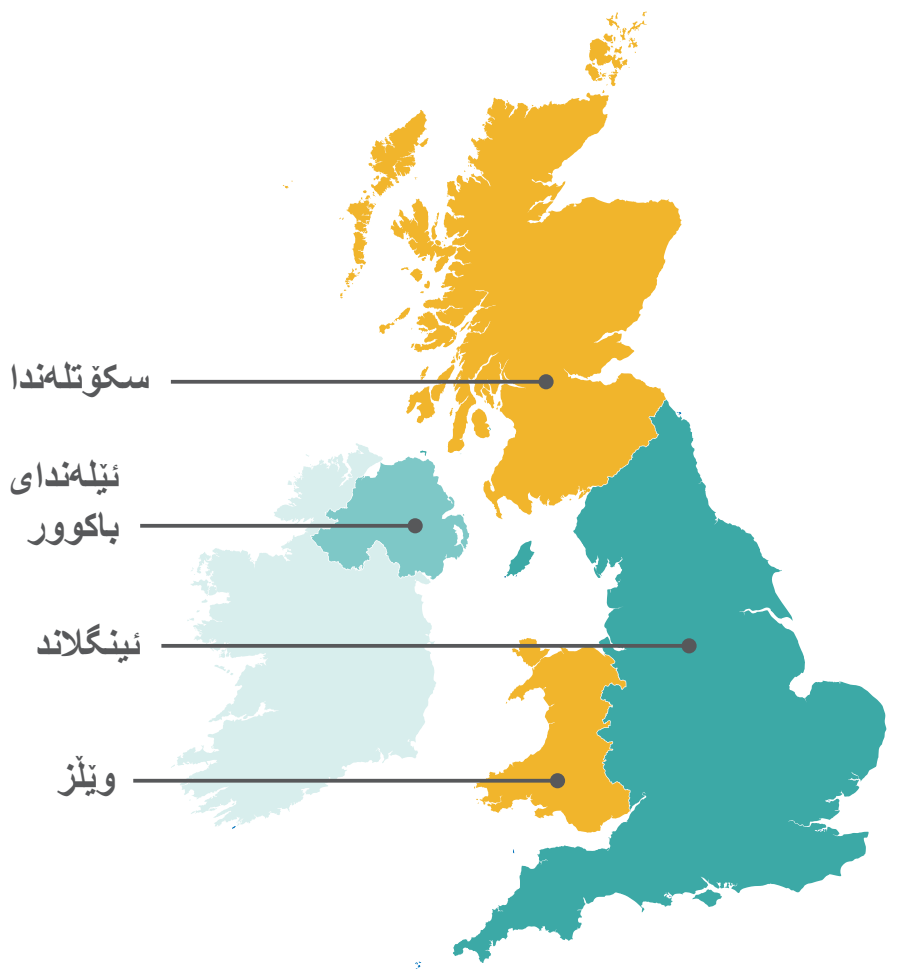

1.9
ملیون

دانشتوان، کلتور و ناین

نزیکهی 66 ملیون کس له بهریتانیا دهژین. 55 ملیون کس له ئینگلاند دهژین، لهکاتیکدا 5.4 ملیون کس له سکوتلاند دهژین، 3 ملیون له ویلز و 1.9 ملیون له ئیرلندای باکور.

بهریتانیا لهرووی رهچهلکهوه کومه‌لگایه‌کی فره کلتوری و فره ناینیه. ههندیک ناوچه لهبهریتانیا خه‌لکه‌که‌ی زورتر جیاوازن به بهراورد به نهوانی تر، بهتایبه‌تی له شاره گهوره‌کان. لهسالی 2011، له سهرووی ریژهی 14% ی دانشتوان خویان ناساند وهک بهشیک گروپیک نه‌تهوه‌یی زیاتر لهوهی پیست سپی بن. ئەمانه‌ش تیکه‌لکی گروپه نه‌تهوه‌یه‌کانی، خه‌لکانی ناسیایی، ئەفریقایی و عه‌رب ده‌گرته‌ خو. گهوره‌ترین ناین له بهریتانیا ناینی کریستیان و اتا مه‌سیحی‌یه، که بریتین له 33.2 ملیون کس (59% ی دانشتوانی بهریتانیا). دووم گهوره‌ترین ناین ئیسلامه، که 2.7 ملیون کس (5% ی دانشتوانن). نزیکهی چاره‌کی دانشتوانی بهریتانیا ناینیان نیه.

Cultural and religious differences, tolerance and fairness are important values. People are allowed to practise or celebrate their beliefs or identity, provided they respect the belief or identity of others and are not in conflict with UK laws.

You are free to practise your religion. You can find churches, mosques, synagogues or other places of worship in many towns and cities, though there are fewer in rural areas. Christianity is the official religion and festivals such as Christmas and Easter are widely celebrated.

People must respect each other's views, religion and dress, even if it is different from what they are used to. It is illegal to treat people in a bad or different way because of where they come from, their gender, sexuality, religion, political views, age, disability or other characteristics.

Languages

The main language in the UK is English. The UK uses British spelling, which differs slightly to American English. There are many different regional accents across the UK.

Welsh is also widely used and taught in Wales and there are other recognised regional languages such as Scots Gaelic, Scots, Irish/Gaelic and Cornish.

**Main language:
English**

Regional dialects

People must respect each other's views, religion and dress, even if it is different from what they are used to. It is illegal to treat people in a bad or different way because of where they come from, their gender, sexuality, religion, political views, age, disability or other characteristics.

جياوازيهكاني كهلتووري و ئاييني، لئبووردهيي و دادپهروهرى بههاى گرننگن. خهك رڭهيان پئدراوه كه پهيرهوى ئاييني و ئاههنگى ئاييني و ناسنامهيي بگيرن، ئهوان رڭز دهگرن له ئايين و ناسنامهى ئهوانى تر و ناكوك نابن لهگهئ ياساكاني بهريتانيا.

تو ئازاديت پهيرهوى ئاييني خوت بكهيت. تو دهتوانيت كلئسا، مزگهوت، كهنيشتهى جووهكان يان شوينهكاني ترى پهستن له زوربهى شارهدئ و شارهكان بدوزيتهوه هههچهنده كهمتر له لادئكان ههيه. ئاييني كريستيان و اتا مهسيحى ئاييني فهرمىيه و بونهكاني وهكو كريستمهس و ئيستهر زور به فراوانى ئاههنگى بو سازدهكريت.

زمانى سهههكى:
ئينگليزى

خهك دهبيت رڭز بگرن له راووبوچوونهكان، ئايين و جلو بهرگى كهسانى تر ههتا نهگهر جياواز بيت لهوهى لهسهرى راهاتوون. شتئىكى ناياسايىيه كه مامهله به خراپى يان مامهلهى جياوا بكهيت لهگهئ خهك له بهرئوهوى لهكوئ هاتوون، رهگهزيان، ئاراستهى سيكسيان، ئايين، راووبوچوونى سياسى، تهمن، كهمنهندامى يان سيفاتهكاني تر.

زمانهكان

زمانى سهههكى لهناو بهريتانيا ئينگليزىيه. بهريتانيا سپئلى ئينگليزى بهكار دئيتت كه جياوازه له ئينگليزى ئهمرىكايى. زور زاراهوى ناوچهيي جياواز ههمن لهسهرتاسهرى بهريتانيا.

ويئز زمانى ويئزى ههروهها به فراوانى بهكار دئيت و دهخويندري چى له ويئز و ههنديك زمانى ناوچهيي تر ههيه وهكو زمانى گهيليك Gaelic ي سكوئلهندى، سكوئلهندى، ئيرلهندى/گهيليك و كورنيس.

زاراهوى ناوچهيي

خهك دهبيت رڭز بگرن له راووبوچوونهكان، ئايين و جلو بهرگى كهسانى تر ههتا نهگهر جياواز بيت لهوهى لهسهرى راهاتوون. شتئىكى ناياسايىيه كه مامهله به خراپى يان مامهلهى جياواز بكهيت لهگهئ خهك له بهرئوهوى هاتوون، رهگهزيان، ئاراستهى سيكسيان، ئايين، راووبوچوونى سياسى، تهمن، كهمنهندامى يان سيفاتهكاني تر.

Political system and law

The UK is a constitutional monarchy and a parliamentary democracy. This means that the monarch is the head of state, but power rests in the democratically elected parliament.

The Prime Minister leads the government. The government is usually formed by the largest political party who are elected through free and fair elections.

The power to make laws rests in the two Houses of Parliament: the House of Commons and House of Lords. The House of Commons is made up of 650 representatives (Members of Parliament or MPs) from geographical constituencies, elected every five years by the general public. The House of Lords is made up of appointed members.

Scotland, Wales and Northern Ireland also each have their own government, and while their responsibilities differ, typically they have responsibility for issues such as healthcare and education. Scotland and Northern Ireland also have responsibility for policing. Local councils (also called local authorities) are elected by the local population and are responsible for local services such as social services, libraries and sports centres, rubbish collection, roads and other local issues.

The legal system is independent of the government and parliament. See Chapter 7 – Rights and Responsibilities for more details.

سیستەمی سیاسی و یاسا

بەریتانیای پاشایەتی دەستووری و پەرلەمانی دیموکراسیە. ئەمە مانای ئەوەیە کە پاشایەتی سەرکردایەتی دەولەت دەکات، بەلام دەسەڵات لای پەرلەمانی بە دیموکراسی هەلبژێردراو دەمینیستەوه.

سەرۆک وەزیران سەرکردایەتی حکومەت دەکات. حکومەت بەشیوەیەکی ئاسایی پێک دێت لە گەورەترین پارتی سیاسی کە هەلبژێردراو بە هەلبژاردنیکی ئازاد و دادپەروەرانه.

دەسەڵاتی یاسادانان لە دوو خانە پەرلەمان و خانە لۆردەکان دەبێت. ئەنجومەنی گشتی پێک دێت لە 650 نوێنەر (ئەندامانی پەرلەمان) لە ناوچە جوگرافیەکانی هەلبژاردن، کە هەلدەبژێردرین هەر پێنج سالی جارێک لە لایەن خەلکی گشتی. خانە لۆردەکان پێک دێت لە ئەندامانی دیاریکراو.

سکۆتلەندا، ویلز و ئیرلەندای باکوور هەروەها هەریەکەیان حکومەتی خۆیان هەیە، و لەکاتی کەدا بەرپرسیاریتیا جیاوازه، بەشیوەیەکی نمونەیی بەرپرسیاریتیا هەیە لە بابەتەکانی وەکو چاودیری تەندروستی و پەروەردە. سکۆتلەندا و ئیرلەندای باکوور هەروەها بەرپرسیاریتی سیاسەت کردنیا هەیە. ئەنجومەنە شارەوانیە خۆجێیەکان (هەروەها پێیان دەووتریت فەرمانگە خۆجێیەکان) هەلدەبژێردرین لە لایەن دانیشتوانی خۆجێی و بەرپرسیاران بۆ خزمەتگوزاریەکانی خۆجێی وەکو خزمەتگوزاریەکانی سۆشیال، کتێبخانەکان و سەنتەرەکانی وەرزش، کۆکردنەوهی زبڵ و خاشاک، ریگابان و بابەتەکانی تری خۆجێی.

سیستەمی یاسایی سەر بەخۆ و بێ لایەنە لە حکومەت و پەرلەمان سەیری بەشی 7 بکە – مافەکان و بەرپرسیاریتیاکان بۆ وردەکاری زیاتر.

The law is enforced by the police, who treat everyone fairly and ensure the safety of all citizens. If you are the victim of a crime or suspect a crime, you should contact the police immediately. The police are required to perform their duties in line with standards of professional behaviour for police officers. If you are not satisfied with the service you have received from the police, you can complain.

Queen Elizabeth II and the Monarchy

The UK has a royal family and Queen Elizabeth II has been the head of state since 1952, which makes her the longest-reigning monarch in the history of the UK. She is married to Prince Philip, who is also known as the Duke of Edinburgh.

Her son Prince Charles, Prince of Wales, is next in line to the throne, followed by Prince William, the son of Prince Charles. Prince William and his wife Catherine hold the title of the Duke and Duchess of Cambridge.

ياسا له لايهن پوლის جيبه جي دهکريت، که مامه له دهکمن له گهل گشت کهس به دادپرومري و دلنيا دهنهوه له سه لامه تي گشت هاوولاتيان. نهگه تو قورباني تاوانيك بيت يان گومانليکراوي تاوانيك بيت، دهبيت دهستبه جي پهيوهندي به پوليسهوه بکهيت. پوليس پيوسته به نهکي ههستيت به پي ستانده دهکاني رهفتاري پيشه يي نهفسراني پوليس. نهگه تو رازي نهوويت بهو خزمهتگوزاريه ي که له پوليس وهرت گرت، دهتوانيت سکالا بکهيت.

شاژن نيلزابيتي II دووههم و پاشايه تي

بهريتانيا خيزانتيکي شاهانه ي ههيه شاژن نيلزابيتي II دووههم سهروکي ولاته له سالي 1952 هوه، که واي لي دهکات دريژترين تهختي پاشايه تي بيت له ميژووي بهريتانيا. نهو شووي کردوه به شازاده فيليپ، ههروهه ناسراویشه به دوقی نهدينبره Duke of Edinburgh.

کورمهکي بهناوي شازاده چارلس، شازاده ي ويلزه، نهو کهسي دواتره بو وهرگرنتي تهختي پاشايه تي، دوابه دواي نهو شازاده ويليام، کوري شازاده چارلسه. شازاده ويليام و هاوسه رهکي کاترين ناونيشاني دوق و دوقه ي کامبريج ههله گرن.

Other important information

Money

The currency in the UK is the Pound Sterling (£).
£1 (one pound) = 100p (100 pennies, or pence).

Cash is accepted in most places but increasingly people use debit/credit cards to pay for goods and services.

Public transport

There is an extensive train and bus network across the country.

To use public transport, you usually have to buy a ticket before travelling. For national trains or buses, tickets are usually much cheaper if bought in advance. Times and ticket prices vary across the UK; you can find out more information on the national rail website:

www.nationalrail.co.uk or in your local train or bus station.

زانبارى گرنكى تر

پاره

پارهى ناو بهریتانیا به پاوهندى سترلینىیه (£).
(£1 پارهك پاوهند = 100p) ۱۰۰ پینس یان پینى

پارهى نهختینه له زوربهى شوپنهكان بهكار دیت بهلام بهزورى خهك
كارتى بانكى ديبیت/كريدت بهكار دینن و پارهدان بو شتومهك و
خزمهتگوزار پهكان.

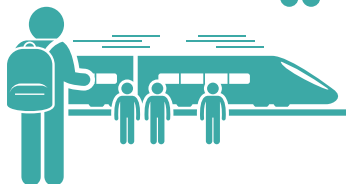

گواستنهوى گشتى

تورىكى چرى شهمندهفهر و پاس ههيه له سهرتاسهرى ولات.

بو بهكار هینانى گواستنهوه، تو بهشپوهیهكى ناسایى پپویسته بلیتیک
بکریت پینش گهشتر دنت. بو شهمندهفهرى نیشتمانى واتا ناوخویى،
بلیتهكان بهشپوهیهكى ناسایى زور ههرزانتره نهگهر پیشهكى
بیکریت. کاتهكان و نرخهكانى بلیتهكان جیاوازن له سهرتاسهرى
بهریتانیا؛ تو دهوانیت زانبارى زیاتر بدوزیتهوه لهسهر مآپهرى
شهمندهفهرى نیشتمانى:

پاسى ناوچهکەت.
پان له ویستگهى شهمندهفهر یان www.nationalrail.co.uk

Timezone and daylight saving

The UK time zone is Greenwich Mean Time (GMT) during winter months and GMT +1 (also called British Summer Time or BST) during the summer. In order to make the most of sunlight hours, the UK (along with the rest of Europe) moves its clocks forward by one hour in late March, and then moves them back in late October.

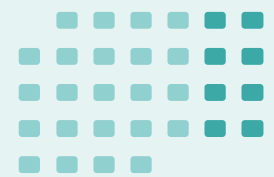

Weekends and bank holidays

The UK weekend falls on Saturday and Sunday, when most offices close. Banks and post offices are usually open Monday-Friday and on Saturday morning, but close on Saturday afternoon and Sunday. However, most shops and restaurants remain open on Saturday and for much of Sunday.

There are a number of public holidays throughout the year. Some apply across the entire UK and some are specific to England and Wales, Scotland or Northern Ireland. Most businesses close, but shops, restaurants and leisure facilities usually remain open.

• Calendar •

زۆنى كات و كاتى ھاوینە

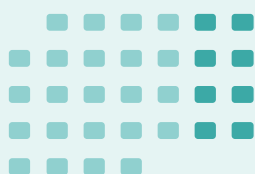
له ماوهى مانگهكانى زستان زۆنى كاتى بهریتانیا به كاتى گرینیچ GMT دهییت وه له كاتى ھاوین دهییته (1 + GMT) و ههروهها پى دهوتریت كاتى ھاوینهى بهریتانیا BST، بهریتانیا(شان بهشانی و لاتهكانى ترى ئهروپا) كاتزمیرمکانیان یهك كاتزمیر دهبنه پيشهوه له كۆتایی مانگی مارت، وه له كۆتایی مانگی ئۆكتوبەر دهیگهریننهوه دو او ه .

پشووهدانى كۆتایی ههفته و پشووهدانى بانك

پشووی كۆتایی ههفته له بهریتانیا دهكویته روژانی شههمه و یهكشهمه، لهو كاتهدا زۆربهی فهرمانگهكان داخراون. بانكهكان و فهرمانگهی پۆسته بهشپوهیهکی ناسایی له روژانی دووشهمه-ههینی و بهیانی روژانی شههمه دهكرینهوه، بهلام دادهخرین له پاشنیوهرووی شههمه و یهكشهمه. ههرحهنده زۆربهی فرۆشگاكان و چیشتهخانهكان به كراوهیی دهمیننهوه له روژانی شههمه و زور له روژانی یهكشهمه.

ژمارهیهك له پشووی گشتی ههمن بهدریژیی سال. ههندیکیان سهرتاسهری بهریتانیا دهگریتهوه و ههندیکیان تاییهتن به ئینگلاند و ویلز، سکوئلهندا یان ئیرلهندای باکوور. زۆربهی بزسهكان دادهخرین، بهلام فرۆشگاكان، چیشتهخانهكان و شوینهكانی كات بهسهربردن بهشپوهیهکی ناسایی به كراوهیی دهمیننهوه.

سائنامه

Summary

The UK is a constitutional monarchy and a parliamentary democracy

English is the main language in the UK

The UK is multi-cultural and multi-faith. You must respect other people's views and beliefs and abide by UK law

بهریتانیا پاشایهتی دهستووری و پهرلهمانی دیموکراسییه

ئینگلیزی زمانی سهرهکییه لهناو بهریتانیا

بهریتانیا فره-کهلتووری و فره-ئایینییه. تو دهبیت ریز بگریت له
راوؤچوونهکان و بیروباوهری خهلکانی تر و پابه‌ندبیت به یاساوه

Chapter 2

Once you have been recognised as a refugee

In this chapter you will learn about:

- ✓ Your immigration status and if your family can join you in the UK
- ✓ Your biometric residence permit and travelling outside the UK
- ✓ Opening a bank account
- ✓ Learning English

بەشى 2

ھەر كاتتىك تۆ ناسرايت وھك پەنابەرىك

لەم بەشەدا، تۆ فېر دەبىت دەربارەى:

بارى پەنابەرىت و ئايا خىزانەكەت دەتوانن بېنە لات لە بەرىتانيا

مۆلەتى نشىنگەى بايۆمەترى و گەشتکردن بۆ دەرهوھى بەرىتانيا

کردنەوھى حسابى بانكى

فېر بوونى ئىنگلىزى

Your status

If you have refugee or Humanitarian Protection status in the UK, it means that:

- You may legally remain in the UK for five years from the date you are recognised as a refugee or in need of Humanitarian Protection
- You can access public services e.g. healthcare and schools
- You can apply to stay permanently in the UK (known as 'indefinite leave to remain') after five years
- You may work
- You may apply for social-welfare benefits to support you to live and find work

People granted Humanitarian Protection or refugee status have a number of the same entitlements. However, refugee status has some differences to Humanitarian Protection, for example in relation to university applications and education support (see further information on page 118) and travelling to other countries (see further information on page 34).

You may work

**You may apply
for benefits until you
are able to work**

بارى پەنابەرىت

ئەگەر تۆ مافى پەنابەرى يان پارستنى مروقايتەت ھەبىت لە بەرىتانيا، ماناى ئەو ھەيەكە:

رەنگە كاربەكەيت

- دەكرىت تۆ بەشئوھەيەكى ياساىى لە بەرىتانيا بمىنئەتوھ بۆ ماوھى پىنج سال لەو بەروارھى كە وەك پەنابەرىك ناسرايت يان پىوستىت بە پاراستنى مروقايتەت

- تۆ دەتوانىت خزمەتگوزارىيە گشتىھەكان بەكاربىنىت وەكو چاودىرى تەندروستى و قوتابخانەكان

- تۆ دەتوانىت داوابكەيت بۆ مانەوھى ھەمىشەيى لەناو بەرىتانيا (ناسراوھ بە 'مافى مانەوھى ھەمىشەيى' 'indefinite leave to remain') دوای پىنج سال

- دەشئىت تۆ كار بكەيت

- رەنگە داواى ھاوكارى دارايى خۆشگوزەرانى كۆمەلەيەتى بكەيت بۆ ھاوكارىكردنت بۆ ژيان و دۆزىنەوھى كار

ئەو خەلكانەى مافى پاراستنى مروقايتەتى يان مافى پەنابەرىيان پىدراوھ ژمارەيەك لە ھەمان مافىيان ھەيە. ھەرچەندە، مافى پەنابەرى ھەندىك جياوازى ھەيە لەگەل مافى پاراستنى مروقايتەتى، بۆ نمونە سەبارەت بە داواكارىيەكانى زانكو و پشتگىرىيەكانى پەروەردە(زانىارى زياتر بىيە لە لاپەرە 118)، گەشتكردن بۆ ولاتانى تر(زانىارى زياتر بىيە لە لاپەرە 34).

تۆ رەنگە داواى
ھاوكارىيەكانى دارايى بكەيت
تاكو تۆ دەتوانىت كاربەكەيت

Family links

Where possible, the aim is for refugees to be resettled as a family group but sometimes families can become separated. Opportunities for other family members to join you in the UK may be very limited and there is no guarantee that they will be able to join you. These opportunities may include family reunion under the immigration rules, Family Migration routes and resettlement.

If you have family based in one of the UK's resettlement host countries and they wish to join you in the UK, this may be possible but there is no guarantee. Resettlement is only available to a very small number of refugees and places are therefore reserved for the most vulnerable cases only.

You should advise them:

- To register with UNHCR in one of the UK's resettlement host countries
- To tell UNHCR that they wish to be reunited with you in the UK, providing your UNHCR reference number if you know this
- UNHCR may assess if resettlement is the appropriate solution for your family and whether they can be prioritised for resettlement based on their needs
- Even if UNHCR refer your family members to the UK under the resettlement scheme, the UK might reject the application or not be able to find suitable accommodation
- If the UK accepts them, we will try our best to locate families close to each other, but this is not always possible and they may be resettled in a different area of the UK

**Register with
UNHCR**

UNHCR will decide

**Family may be
resettled in a
different area**

پهيو هندی په خیزانیهکان:

لهکوی بتوانریت، ئامانجی پهناهر ئهوهیه نیشتهجی بیتهوه وهک گروپیکی خیزان بهلام هندیک جار خیزانهکان لیک جیادهبنهوه. دهرفتهکانی ئهندامهکانی تری خیزان بو ئهوهی بین بو بهریتانیا رهنگه زور سنووردار بیت و هیچ گهرهنتیهک نیه که ئهوان بتوانن به تو شادبنهوه له بهریتانیا. دهرفتهکان رهنگه بریتی بیت له پهکرتنهوهی خیزان بهپیی یاساکانی پهناهری، ریگاکانی کوچ کردنی خیزان و سهقامگیربوون،

ئهگهر تو خیزانیکت ههبت له پهکیک له ولاتانی خانهخویی نیشتهجی بونهوه له بهریتانیا و حهر بکهن بین بو بهریتانیا، ئهمه رهنگه بتوانریت بهلام هیچ گهرهنتی نیه. نیشتهجی بونهوه تنهها ههیه بو ژمارهیهکی زور کم له پهناهران و شوینهکان لهبهرئهوه پاریزراون بو تنهها کههسهکانی زور دوخ ناسک.

تو دهبت ناموژگاریان بکهیت:

- دهبت ناوی خویان تومار بکهن لهلای کومسیونی بالای پهناهران له نهتهوهیهکرتوهکان UNHCR لهپهکیک ولاتانی خانهخویی نیشتهجی بونهوه له بهریتانیا
- دهبت به ریخراوی UNHCR بلتیت که ئهوان دهیانهویت لهگهل تو یهک بگرنهوه لهناو بهریتانیا و ژماره ريفرهنسی UNHCR ی خوت دهبت ئهگهر ئهم ژمارهیه دهزانیت
- ریخراوی UNHCR رهنگه ههلسهنگاندن بکات ئهگهر نیشتهجی بونهوه چارهسهری گونجاو بیت بو خیزانهکات و ئایا دهتوانریت ئهولهویهت بدریت به نیشتهجی بونهوه بهپیی پیویستهکانیان.
- تنهنهت ئهگهر ریخراوی UNHCR ئهندامانی خیزانهکات رهوانهی بهریتانیا بکهن بهپیی سیستهمی نیشتهجی بونهوه، بهریتانیا رهنگه داواکارییهکه رهت بکاتهوه یان نهتوانیت شوینیکی گونجاوی بو بدوزریتهوه
- ئهگهر بهریتانیا قبولیان بکات، ئهوا تهواوی توانای خومان دهخینهکار بو خیزانهکان له نزیک یهکتری دابنرین، بهلام ئهمه ههموچار ناتوانریت و رهنگه نیشتهجی بکرینهوه له ناوچهیهکی جیاواز لهناو بهریتانیا

ناوت تومار بکه لهگهل
ریخراوی UNHCR

ریخراوی UNHCR
پریار دهوات

خیزانهکه رهنگه نیشتهجی
بکریتهوه له ناوچهیهکی
جیاواز

If you are married or have a partner and/or children under the age of 18, the leave you have been granted entitles your spouse or partner and minor children to join you in the UK, providing they were part of your family unit before you left your country of origin to seek asylum. They will need to meet certain conditions which are set out in the Home Office policy on Family Reunion and the Immigration Rules. You can find the policy on GOV.UK at: <http://www.gov.uk/government/collections/asylum-decision-making-guidance-asylum-instructions>

Family Reunion visas are free of charge. Your family must apply online at www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion and make an appointment at a UK Visa Application Centre overseas to enrol their biometrics. The visa will be issued if the Visa Officer is satisfied, from the evidence presented, that the applicant is related as claimed to the person they are applying to join in the UK. This may lead to a review of your entitlement to refugee or Humanitarian Protection status in the UK.

If your spouse or partner and minor children are not in the UK and want to apply for family reunion, they will need to make an application for entry clearance to the UK before they travel. Details on how to apply are available on GOV.UK at: <http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion>

If your family members wish to visit you in the UK for a shorter period of time, they may be able to apply for a visit visa although this may not be successful. More information can be found on GOV.UK

ئەگەر تۆ ھاوسەرگىرىت كرد يان ھاوسەرىكت ھەيە و /يان مندائىكى خوار تەمەنى 18 سالى، ئەو مافى پەنابەرىيەى پىت دراوہ مافى ئەوہ دەدات بە ژنەكەت يان ھاوسەرەكەت و مندالە بچووكەكانت بىنە لای تۆ لە بەرىتانيا، بە پىدانى زانىارى كە ئەوان بەشىكن لە خىزانەكەت پىش ئەوہى وولاتەكەى خۆت بەجى بەئىت بۆ داواکردنى پەنابەرى. ئەوان دەبىت مەرجه ديارىكر اوھكانيان تىدابىت كە دانراون لە سياسەتى ھۆم ئوفىس دەر بارەى يەكگرتنەوہى خىزان و ياساكانى پەنابەرى. تۆ دەتوانىت سياسەتەكە بىنى لەسەر مألپەرى GOV.UK:

<http://www.gov.uk/government/collections/asylum-decision-making-guidance-asylum-instructions>

قىزاي يەكگرتنەوہى خىزان بەى بەرامبەرە و بەخۆرايە. خىزانەكەت دەبىت داواكارىيەكە بە رىگاي ئونلاين داوايكن

لە: [www.gov.uk/settlement-refugee-or-](http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion)

[humanitarian-protection/family-reunion](http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion) ھوہ

مەو عىدىك دابىت لە سەنتەرى قىزاي بەرىتانيا لە دەر ھوہ بۆ ئەوہى ناوى خۆيان تۆمار بكن لە بايۆمەترى. قىزايە دەر دەچىت ئەگەر كارمەندى قىزا رازى بوو، بەو بەلگانەى پىشكەشت كردوون، كە داواكارەكە پەيوەندى خىزانى ھەيە لەگەل ئەو كەسەى كە داوايكر دووہ بىت بۆ بەرىتانيا. ئەمە رەنگە بىنە ھۆى پىداچوونەوہەيەكى مافى پەنابەرىت يان پاراستنى مرؤفايەتى لەناو بەرىتانيا.

ئەگەر ژنەكەت يان ھاوسەرەكەت و مندالە بچووكەكانت لەناو بەرىتانيا نەبن و بىانەوئىت داواى يەكگرتنەوہى خىزان بكن، ئەوان پىويستە داواكارىيەك بۆ ھاتنەناو بەرىتانيا پىشكەش بكن بە بەرىتانيا پىش ئەوہ گەشت بكن. وردەكارى سەبارەت بە چۆنىەتى داواكردن بەردەستە لە سەر مألپەرى GOV.UK لە:

<http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion>

ئەگەر ئەندامانى خىزانەكەت وىستيان سەردانى تۆ بكن لە بەرىتانيا بۆ ماوہەيەكى كورتنر، ئەوان رەنگە بتوانن داواى قىزاي سەردان بكن ھەرچەندە ئەمە رەنگە سەرکەوتوو نەبىت. زانىارى زياتر دەتوانىت بدۆزىتەوہ لەسەر مألپەرى GOV.UK

Biometric Residence Permit

Once you have been recognised as a refugee you will receive a Biometric Residence Permit (BRP) in the post which will have your national insurance number on the reverse of the card.

Please keep this important document safe as it is evidence of your legal status in the UK and shows how long you may stay in the UK for.

It will also say that you are allowed to work in the UK. This document is required to access benefits, healthcare, apply for jobs, and so on (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

You do not need to pay for the BRP.

This is what your BRP will look like.

مۆلەتنامەى نشینگەى بايۆمەترى

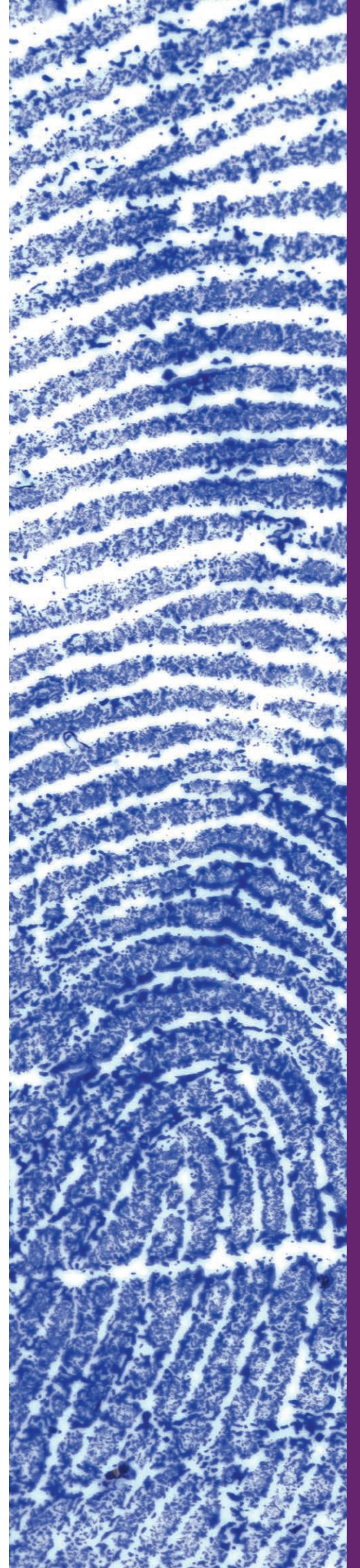
ھەر كاتتېك كە تۆ وەك پەنابەرىك ناسرايت ئەوا مۆلەتنامەى نشینگەى بايۆمەترى (BRP) وەردەگرىت بە پۆست كە ژمارەى بيمەى نىشتمانى خۆتى لەسەرە لەسەر ديوەكەى ترى كارتەكە.

تكايە ئەم بەلگەنامە گرنگە بە سەلامەتى بپاريزە چونكە بەلگەى بارى ياسايى تويە لەناو بەریتانيا و پيشانى دەدات كە تۆ رەنگە بۆ ماوہى چەند بمنيہوہ.

ھەر وەھا دەلئيت كە تۆ مافى كار كرننت ھەيە لەناو بەریتانيا. ئەم بەلگەنامەى پيوستە بۆ دەستگەيشتن بە ھاوكارىھەكانى دارايى، چاوديرى تەندروستى، داوا كرننى ئيش، وە ھەر وەھا (بەشى 4 ببينە - كار كرن و بەنەفئتەكان).

تۆ پيوست ناكات پارە بەدەيت بۆ BRP .

ئەمە ئەوہيە كە BRP ى خۆت بە چى دەچيٲ .

Travelling outside the UK

You can travel outside the UK. However, you should not travel to your country of origin and/or the country from which you sought refuge as this could result in the withdrawal of your refugee or Humanitarian Protection status when you return to the UK. The rules relating to travelling outside the UK depend on whether you have Humanitarian Protection or refugee status.

Humanitarian Protection

If you have Humanitarian Protection you:

- Can travel on your national passport if you still hold a valid national passport
- Must take your BRP with you if you travel, as you will need to show this to an immigration officer to demonstrate that you have the right to enter and stay in the UK
- If you don't have a passport you should apply for a Home Office Travel Document (see below)

Refugee Status

If you have refugee status you:

- Cannot travel on your national passport, even if you still hold a valid passport, as this may impact your refugee status
- Will need to apply to the Home Office for a travel document

گهشتکردن بۆ دهرهوهی بهریتانیا

تۆ دهتوانیت گهشت بکهیت بۆ دهرهوهی بهریتانیا. ههرچهنده، تۆ نابیت گهشت بکهیت بۆ ولاتی خۆت وه/یان ئهو ولاتهی که تییدا گهرایت بهدوای پهنابهری ههروهک ئهمه رهنکه ببیته لیسهندنهوهی مافی پهنابهری یان مافی پاراستنی مروقایهتیهکهت کاتیک که دهگهریتهوه بۆ ناو بهریتانیا. حوکمی پهیوهست به گهشتکردن بۆ دهرهوهی بهریتانیا بهنده لهسهر ئهوهی که ئایا تۆ پاراستنی مروقایهتی یان مافی پهنابهریت ههیه.

پاراستنی مروقایهتی

ئهگهر تۆ مافی پاراستنی مروقایهتیت ههیه ئهوا تۆ:

- دهتوانیت گهشت بکهیت به پاسپورتی ولاتی خۆت ئهگهر تۆ هیشتا ههر ههته.
- دهبیت BRP ی خۆت لهگهل خۆت بیهیت ئهگهر گهشت بکهیت، ههروهک تۆ پهیوسته ئهمه پێشانی کارمندی پهنابهرییهکه بهدیت که تۆ مافی هانتهژوورهوه و مانهوه له بهریتانیا ههیه
- ئهگهر پاسپورتت نیه تۆ دهبیت داوا له هۆم ئوفیس بکهیت بۆ بهلگهنامهی گهشتکردن Travel Document (سهیربکه له خوارهوه)

مافی پهنابهری

ئهگهر تۆ مافی پهنابهریت ههبیت تۆ:

- ناتوانیت به پاسپورتی نیشتمانی خۆت گهشت بکهیت، تهنانهت ئهگهر پاسپورتی ماوه بهسهر نهچووشت پی بیت، چونکه ئهمه کار دهکاته سهر مافی پهنابهرییهکهت
- دهبیت داوا له هۆم ئوفیس بکهیت بۆ بهلگهنامهی گهشتکردن Travel Document

Applying for travel documents

If you are issued with a Home Office Travel Document, this will not be valid for travel back to your home country.

Details of how to apply and the cost of a Home Office travel document can be found at:

www.gov.uk/apply-home-office-travel-document/overview

You may need a visa to travel to other countries. Please check the visa and other entry requirements of the country you wish to visit via the relevant embassy for that country in London before buying a ticket or attempting to travel.

داواکردنی به‌لگه‌نامه‌ی گه‌شتکردن Travel Document

ئه‌گهر به‌لگه‌نامه‌یه‌کی گه‌شتکردن Travel Document ی هۆم ئۆفیس‌ت بۆ ده‌رچوو، ئه‌مه‌ کاری پێ ناکریت بۆ گه‌شتکردن بۆ وڵاته‌که‌ی خۆت.

ورده‌کاری سه‌باره‌ت به‌ چۆنیه‌تی داواکردن و تیچووی به‌لگه‌نامه‌یه‌کی گه‌شتکردن Travel Document ، ده‌توانریت بدۆزریته‌وه له مالپه‌ری:

www.gov.uk/apply-home-office-travel-document/overview

په‌نگه‌ تو پێویستیت به‌ فیزا بێت بۆ گه‌شتکردن بۆ وڵاتانی تر. تکایه‌ پشکنین بکه‌ بۆ فیزا و مه‌رجه‌کانی تری چوونه‌ ژووره‌وه بۆ ئه‌و وڵاته‌ی که‌ ده‌ته‌وێت سه‌ردانی بکه‌یت به‌ رێگای بالۆیزخانه‌ی په‌یوه‌ندیدار له‌ناو له‌نده‌ن پێش ئه‌وه‌ی بلیت بکریت یان هه‌ول بده‌یت گه‌شتی بۆ بکه‌یت.

Opening a bank account

Opening a bank account is important when you are recognised as a refugee: to keep your money safe and to enable you to receive payments. Benefit payments will usually be paid directly into your bank account and it is also the easiest way for employers to pay you when you get a job.

There are a range of banks and you can choose one that suits you best. There are also online-only providers which you can use.

In order to open a bank account you will usually need to show a form of identification such as your passport or BRP as well as proof of your address, such as your tenancy agreement (see Chapter 5 – Housing and Services) or a gas, electric or phone bill. Some banks will accept sight of your Universal Credit account as proof of identification.

You should ask about any charges when you open a bank account. Depending on the terms and conditions of your account, you may be charged if you spend more money than you have or for other services that may be included.

Once you open your account, you will usually be issued with a debit card which can be used to pay for things in most shops. You can also arrange for bills to be paid directly from your account using 'direct debit'.

کردنهوهی حسابیکی بانک

کردنهوهی حسابیکی بانک گرنهگه کاتیک که تو وهک پهناهر دهناسریت: بو نهوهی پارکهت به سهلامهتی بپاریزیت و بو نهوهی بتوانیت پاره وهر بگریت. پارهی هاوکاری دارایت و اتا بهنهفیت بهشیوهیهکی ناسایی راستهوخو دخریته ناو حسابی بانکت و ههروههها نهمه ناسانترین ریگهیه بو خاوهنکارهکان بو نهوهی پارهت بدنهی کاتیک که کاریکت دستکهوت.

کومهئیک بانک ههن و تو دهتوانیت یهکنیکان ههئیزیریت که گونجاو بیت بو. ههروههها دابینکارنیش ههن به ریگای ئینتهرنیت دهتوانیت بهکاری بینیت.

بو نهوهی حسابیکی بانکی بکهینهوه بهشیوهیهکی ناسایی تو پئویسته ناسنامهیهک نیشان بدهیت وهکو پاسپورتکهت یان BRP ههروههها بهلگهیهکی ناونیشانتی لهسهه بیت، وهکو گریبهستی خانوبههه (سهیری بهشی 5 بکه- خانوبههه و خزمهتگوزاریهکان) یان پسولهی گاز، کارهبا یان تلهفون. ههننیک له بانکهکان بینینی کارت یونیفرسال کریدیت قبول دهکن وهک بهلگه بو ناسینت.

تو دهبیت بپرسیت دهربارهی ههه گورانیک کاتیک که تو حسابیکی بانک دهکهینهوه. بهپیی مهرج و بارودوخهکانی حسابکهت، تو رهنگه پارهت لی وهر بگریت که نهگه پارهی زیاتر خهرج بکهیت لهوهی لهناو حسابکهتدایه یان بو خزمهتگوزاریهکانی تری که رهنگه تییدابیت.

ههه کاتیک که حسابکهت کردهوه، تو به شیوهیهکی ناسایی کارتیکی دبیت پیدهدریت که دهتوانیت بهکاری بینیت بو پارهدانی شتومهک له زوربهی فروشگاگان. تو ههروههها دهتوانیت نامادهکاری بکهیت بو نهوهی پسولهکانت راستهوخو له حسابکهت بدریت به بهکارهینانی 'دبیتی راستهوخو' 'direct debit'.

Learning English

Learning to speak English is very important and will help you to settle into your new life and live independently, enable you to go to the doctor on your own, help your children at school and help you get a job or study further.

You are entitled to free English language tuition if you are unemployed and looking for work. If you are attending appointments at the Jobcentre (see chapter 4 on Employment and Benefits), your work coach may refer you to an English language class.

You can also find information about English classes by contacting the local council where you live. Before you join a class, a teacher will check your level and find out more about you, so that you can join a class with people who are at a similar level as you, and which is suitable for your needs. If you have a baby or young children, you may need to arrange for someone to care for them while you attend classes, or find a class with a creche.

You do not need to know any English to join an English course. Classes can be a lot of fun and are a good place to meet people and make friends.

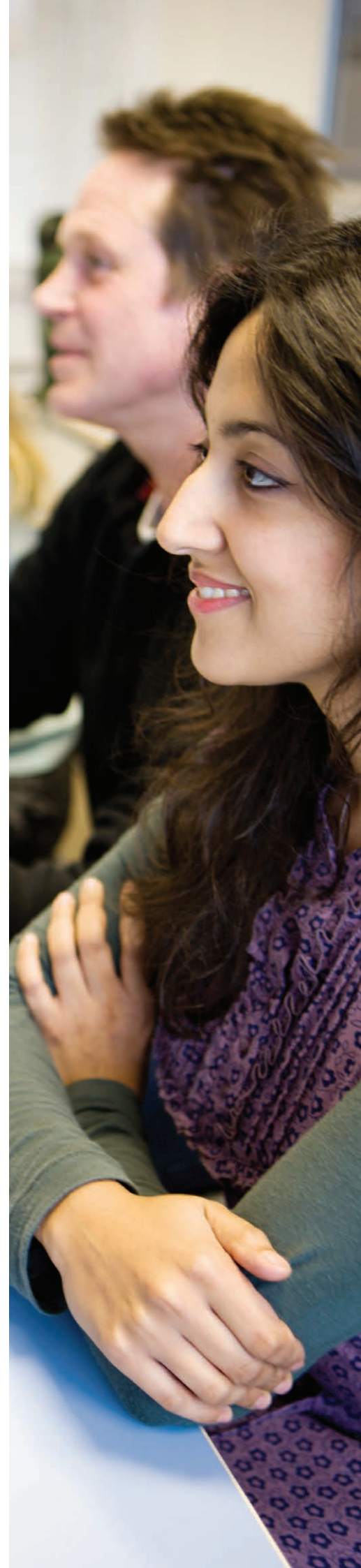
فېربوونى زمانى ئىنگلىزى

فېربوونى قسەكردن بە ئىنگلىزى زۆر گرنگە و يارمەتتە دەدات بۇ ئەوہى جىگىربىت لە ژيانە نوئىيەكەت و بە سەربەخۆيى بژىت، دەتوانىت بچىت بۇ سەردانى دكتور بۇ خۆت بەتەنيا، يارمەتى مندالەكانت دەدات برون بۇ قوتابخانە، يارىدەت بدرىت بۇ ئەوہى كارىكت دەستكەوئىت يان زياتر بخوئىت.

تو مافى ئەوہت ھەيە بەخۆرايى زمانى ئىنگلىزى بخوئىت ئەگەر تو بىكار بىت و بگەرئىت بەدوای كار. ئەگەر تو ئامادەبىت لە مەوئىدەكانى سەنتەرى كار Jobcentre (سەيرى بەشى 4 بگە سەبارەت بە كار و بەنەفئەكان)، راھئىنەرى كارەكەت رەنگە رەوانەت بكات بۇ پۆلەكانى زمانى ئىنگلىزى

تو ھەروەھا دەتوانىت زانىارى دەر بارەى پۆلەكانى ئىنگلىزى بدوزىتەوہ بە پەيوەندىكردن بە ئەنجومەنى شارەوانى ئەو ناوچەيەى لىى دەژىت. پىش ئەوہى بچىت بۇ پۆلىك، مامۇستايەك ئاستى تو دىارى دەكات و زياتر زانىارى دەر بارەى تو دەزانىت، بۇ ئەوہى تو بخرىتە ناو پۆلىك كە خەلكانى وای لى بىت ھەمان ئاستى توبن، و كە دەگونجىت لەگەل پىوئىستىەكانت. ئەگەر منداللىك يان كەسىكى گەنجت ھەبىت، تو رەنگە پىوئىستىت بە ئامادەكارى بىت بۇ كەسىك كە سەرپەرشتيان بكات لەو كاتەى تو ئامادە دەبىت لە پۆلەكە، يان دەتوانىت پۆلىك بدوزىتەوہ كە دايەنگا creche لەگەلدابىت.

مەرج نىە تو ھىچ زمانى ئىنگلىزى بزانىت بۇ بەشدارىكردن لە كۆرسىكى ئىنگلىزى. پۆلەكان رەنگە زۆر كەيف خۆشى بىت و شوئىتتىكى باش بىت بۇ چاوپىكەوتن لە گەل خەلك و ھاوئى پەيداكردن.

Summary

You can access public services, work and claim benefits	
Family links	
You will receive a Biometric Residence Permit (BRP), which allows you to remain in the UK and find work – please keep this safe	
You should open a bank account as soon as possible to help manage your money	
Learning to speak English is very important and you should find out about classes available in your local area as soon as possible	

تو دهتوانیت دهستت بگات به خزمهتگوزارییه گشتیهکان، کار و داواکردنی هاوکاریه داراییهکان و اتا بهنهفیتهکان

پهپوهندی خیزانی:

تو مؤلتهنامهی نشینگهی بایومتری (BRP) و هردهگریت، که ریگات پیدهدات بو مانهوه له بهریتانیا و کاریک بدوزیتهوه - تکایه ئهمه به سهلامهتی بیاریزه

تو دهبیت حسابیی بانکی بکهیتهوه به زووترین کات بو ئهوهی یارمهتیت بدات پارهکعت ریگ بخهیت

فیربوونی زمانی ئینگلیزی زور گرنکه و تو دهبیت به زووترین کات زانیاری بدوزیتهوه دهربارهی پولهکانی همن له ناچهکعت

Chapter 3

The First Month

In this chapter you will learn about:

- ✓ Moving from asylum support to other services
- ✓ Migrant Help services
- ✓ Finding accommodation
- ✓ Integration loans

بهشی 3

مانگی پهکهم

لهم بهشدا، تو فیر دهبیت دهر باره ی:

گويزانهوه له هاوکاری پهنا بهری بو خزمهتگوزاریهکانی تر

خزمهتگوزاریهکانی دهزگای یاریمهتی کۆچهران (مایگرانت هیلپ)

خانوبه ره (شوینی نیشته جیوون)

قهرزهکانی پهکگرتنهوه

Successful Claims

Once you are recognised as a refugee by the Home Office you should read your decision letter carefully. It contains important information about the support you are entitled to, and what you need to do next.

Home Office support stops

You will receive your Biometric Residence Permit within 5 to 7 working days from when you have been granted refugee or Humanitarian Protection status. If you have been receiving support from the Home Office this will stop 28 days after your BRP has been sent to you. This means that you will need to make an appointment with the Department for Work and Pensions (DWP) at your local Jobcentre to ask for help in finding employment, and to claim the benefits you are entitled to. You will also need to arrange your own housing.

It is very important that you make an appointment with DWP quickly, so that your benefits can be paid to you as soon as possible

داواكارىه سەر كەوتو ۋە كان

ھەركاتىك تۆ بناسرىت ۋەك پەنابەرىك لەلایەن ھۆم ئۆفیس تۆ دەبىت نامەى برىارى پەنابەرىبەكەت بە ووردى بخوینیتەوہ. زانیارى گرنكى تىدایە دەربارەى ئەو پشتگىریانەى تۆ مافت ھەىە وەریان بگریت، وە چیت پۆیستە بىكەیت دواتر.

پشتگىرى ھۆم ئۆفیس دەوہستىت

تۆ مۆلەتنامەى نشىنگەى بايۆمەترى وەردەگریت لە ماوہى 5 بۆ 7 رۆژى كار كردن لەو كاتەوہ كە تۆ مافى پەنابەرى يان پاراستنى مرقاىەتیت پى دەدریت. ئەگەر تۆ ھاوکارىت وەردەگرت لە ھۆم ئۆفیس ئەوا ئەم ھاوکارىە دەوہستىت لە 28 رۆژ دواى ئەوہى كە مۆلەتنامەى BRP ى خۆت بۆ دەنیردریت ئەمە مانای ئەوہىە كە تۆ پۆیستە دیدارىك رىك بخەیت لەگەل بەشى كار و خانەنشینی (DWP) لە سەنتەرى كار Jobcentre ى ناوچەكەت بۆ داواکردنى یارمەتى بۆ دۆزىنەوہى كار، و بۆ داواکردنى ئەو ھاوکارى داراییانەى مافت ھەىە وەرى بگریت. تۆ ھەر وەھا پۆیستە نامادەكارى بکەیت بۆ نىشتەجىبوونى خۆت.

زۆر گرنگە دیدارىك رىك بخەیت لەگەل بەشى DWP بەخىراى، بۆ ئەوہى ھاوکارىیە داراییەكانت پى بدریت بە زووترىن كات

Support from Migrant Help

If you have received asylum support from the Home Office, Migrant Help can provide advice about accessing benefits, housing and other services before the end of the 28 day period when your asylum support will end. They can help you book an appointment at your local Jobcentre to access benefits and receive advice on employment.

The Home Office will notify Migrant Help about the outcome of your asylum claim and Migrant Help will contact you within one working day. They will advise of the support they can provide and if you wish to receive their assistance, they will schedule a follow-on appointment.

Appointments will be provided either via telephone or face to face:

Tel: 0808 8010 503

Website: <https://www.migranthelpuk.org/contact>

پشتگیری کردن له لایه ن ده زگای یاریده دانی کوچبه ران (مایگ رانت هیلپ)

ئه گهر تو هاوکاری پناهه نده بییت وهرگرتوو له لایه ن هوم
ئوفیس هه، ئهوا مایگ رانت هیلپ ده توانیت رینماییت پیشکەش
بکات له باره ی بده سه ئه ئانی یارمه تی به نه فیت و نیشته جیکردن و
خزمه تگوزاریه کانی تر پیش کۆتاییه اتنی ماوه ی 28 رۆژه که ی که
تییدا هاوکاری پناهه نده بییت دهه سنیت. ئهوان ده توانن مهو عیدت
بو ساز بده ن له گه ل ناوه ندی کار (جو ب سه نته ر) له ناوچه که تاندا بو
ئهوه ی جو ره کانی تری به نه فیت ده سه به ر بکه ییت وه راویژکاریت
پی بدریت له باره ی دۆزینه وه ی هه لی کار.

هوم ئوفیس هه لده سنیت به ناگادار کردنه وه ی مایگ رانت هیلپ له باره ی
ئه نجامی داوکاری پناهه نده بییه که ت وه له ماوه ی یه ک رۆژی کاردا
مایگ رانت هیلپ په یوه ندیت پیوه ده که ن. ئهوان رینماییت پیده دن
له باره ی ئه و هاوکارییه نه ی که ده توانن پیشکەشی بکه ن وه ناخو تو
ده ته ویت بده سنیه یان به ئیت یان نا، ئهوان خسته یه که ت بو داده ئین بو
مهو عیده کانت له گه لئاندا بو به دوا داچوون.

مهو عیده کانت یان به ته له فون یان به رووبه روو پییت راده گه یه ندرین:

ته له فون: 0808 8010 503

مآپه ر: <https://www.migranthelpuk.org/contact>

Leaving your accommodation

If you have been in government asylum accommodation while you have been waiting for your asylum decision this support will come to an end. You will need to find somewhere else to live. This could be private rented accommodation, a live-in job, hostel, flat, or house-share. You can also ask your Local Authority's Housing Department for advice and help.

Whichever option you choose, finding a new home once you leave your asylum accommodation is likely to take time. We strongly advise you to think about this as soon as possible, and to contact your Housing Officer who can advise you.

On the day you leave, you must take all your belongings with you, and leave your accommodation in the same condition as it was when you first moved in; clean and tidy.

If you have any problems or questions about your accommodation, you should contact Migrant Help. Your letter from the Home Office tells you the name of your accommodation provider and gives details of your support.

You can also discuss this at your appointment with DWP, who may be able to advise you further.

به جيھيشتي شويئي نيشته جييونت

ئەگەر تۆ لە شويئي نيشته جييونى حكومت بوويت تايهت به داواكارانى په نابهرى لهوكاتهى كه چاوهروانى پريارى په نابهرى به كهت ده كرد ئەوا ئەم پشتگيري به كوتايى پى ديت. تۆ ده بىت شويئيكى تر بدوزيته وه لى بزيهت. ئەم ده كريت شويئي نيشته جييونى كه رتى تايهت بىت، ژيان-له-كار، ميوانخانه، شوقه، يان خانويك به هاوبه شى. ههروهه دهتوانيت داوا بكهيت له بهشى خانوبه رهى فهرمانگهى خو جىي بو ئاموزگارى و يارمهتى.

ههه كام له بزار دهكان هه لى ژيرىت، خانويهكى تازه بدوزيته وه كاتيك كه شويئي نيشته جييونه كه تايهت به داواكارانى په نابهرىت به جيھيلى پده چىت كاتى بويت. ئيمه زور به توندى ئاموزگارىت ده كه مين كه بهزوترين كات بير لهمه بكهيته وه، و په يوه ندى بكهيت به كارمهندي خانوبه ره و نيشته جييونى خوت كه دهتوانيت ئاموزگارىت بكات.

لهو روزهى شويينه كهت جى ده هلىت، تۆ ده بىت گشت كه لوپه لهكانت له گهه خوت به بهيت، و خانوه كه به هه مان شيوهى خوى به جى به ئىت كه چون بوو به كهم جار چوو يته ناوى؛ به پاكوخاوينى و رىكوپىكى.

ئەگەر ههه كيشه و پرسىارىكت هه به سبارهت به شويئي نيشته جييونى خوت ده بى په يوه ندى بكهيت به دهزگاي ياريمه تيدانى كوچبه ران (مايگرانت هلىپ). نامه كهى كه له هوم ئوفيس بو ت هاتوه ناوى دابىنكه رى خانوى خوت پىرا ده گه به نىت و ورده كارى ده ربه رهى پشتگيرى كردنت ده داتى.

تۆ ههروهه دهتوانيت ئەم بابته له ديداره كهت له گهه به شى DWP گفتمو گو بكهيت، كه رهنگه بتوانن زياتر ئاموزگارىت بكهن.

Integration loans

You are entitled to apply for an integration loan if you are 18 years of age or over. Integration loans have to be paid back but they are interest free. Loan applications can be made for items or activities that will help your integration into society. This could be help with housing, getting a job or education.

Information on the loan and an application form can be found on GOV.UK at

www.gov.uk/government/publications/application-for-an-integration-loan or you can request a form from the contact details provided in the accompanying paperwork with your decision letter.

Receive loans

Don't forget to read the following chapter – Employment & Benefits.

وهرگرتنی قهرزهکان

قهرزهکانی یهگرتنهوه

Integration loans

تو مافی ئهوهت ههیه داوای قهرزیکی یهگرتنهوه بکهیت ئهگهر تهمننت 18 سال یان زیاتر بیت. قهرزهکانی یهگرتنهوه دهبیت بدریتنهوه بهلام بهی قازانجن. داواکاریهکانی قهرز دهبی بو ئهوه کهلوپهل و چالاکیانه بیت که یارمهتیت دهوات له یهگرتنهوه لهگهل کومهنگا. ئهمه دهکریت یارمهتیدان بیت بو نیشهجیبوون، دهستکهوتنی کاریک یان خویندن.

زانباری دهبارهی قهرز و فورمی داواکاری دهتوانریت بدوزریتنهوه لهسهر مآپهری GOV.UK له

www.gov.uk/government/publications/

[application-for-an-integration-loan](http://www.gov.uk/government/publications/application-for-an-integration-loan) یان دهتوانیت

داوای فورمیک بکهیت لهو وردهکاری پهیههندیکردنهی دراوه لهو نامانهی که هاویچ کراون لهگهل نامه ی بریاری پهنا بهریهکهت.

Summary

Jobcentre Plus can help you find employment and access benefits

Home Office support stops

Migrant Help can help you make an appointment at the Jobcentre

If you have been in Government asylum accommodation, you will need to find somewhere else to live and your local authority can help

ناوهندی کار Jobcentre Plus دهتوانیت یارمهتیت بدات بۆ دۆزینهوهی کار و دهستگهیشتن به هاوکاریه داراییهکان.

هاوکاری هۆم ئوفیس دههستتیت

دهزگای یارمهتیدانی کۆچبهران (مایگرانت هیئپ) دهتوانیت یارمهتیت بدات بۆ ئهوهی دیداریک سازبکهیت له ناوهندی کار Jobcentre

ئهگهر تۆ لهشوینیکی نیشتهجیوونی حکومهت بویت تایبهت بهداواکارانی پهنابهری، دهبیئت شوینیکی تر بدۆزیتهوه بۆ ئهوهی لئی بژیت و بهرپرسیانی ناچهکهت دهتوانن یارمهتیت بدن

Chapter 4

Employment and Benefits

In this chapter you will learn about:

- Work in the UK
- How to find a job
- Paying taxes
- Financial support while you are not working or you are on a low income
- Your employment rights and how the law protects you at work

بهشی 4

کار و هاوکارییه

داراییهکان

لهم بهشدا، تو فیر دهبیت دهربارهی:

کارکردن له بهریتانیا

چون کاریک ددهوزیتوه

دانی باجهکان

پشتگیری دارایی کاتیک که تو کارناکویت و تو لهسر داهاتی کهمیت

مافهکانی کارکردنت و چون یاسا پاریزگاریت لیدهکات له کارهکمت

Employment opportunities

Finding a job will not only increase your income but will help you settle into your new life. There are many different kinds of jobs. Major industries in the UK include agriculture, production and services.

Some jobs will require qualifications or skills including speaking English. It may take time to build your skills and gain experience until you find a suitable job.

Many jobs require you to work 'normal working hours', often 9am to 5pm Monday to Friday. Your normal working hours will be fixed by your employment contract. For some jobs you may be expected to work in the evenings, weekends or at night.

Part-time jobs are also available. Some people may choose to work part-time in order to look after children, support themselves while studying or alongside another part-time job to increase their earnings.

Most people between 18 and 65 years old are expected to find work unless they are studying, caring for children or other family members or unable to work due to health issues. From the age of 16, it is possible to start to work for a few hours alongside studies, or take on an apprenticeship.

You have the right to work as soon as you have been granted refugee or Humanitarian Protection status in the UK. However, you will not automatically be given a job.

16 – 65 years old
Working age

9:00am to 5:00pm

Normal working hours

دۆزىنەمەنى كار كىرىش بە تەنھا داھاتەكەت زىاد ناكات بەلكو يارمەتتەت دەدات لە سەقامگىر بوننت لە ژيانە نوڧىيەكەت. زۆر جۆرى جىاوازى كار مەكان ھەيە. پىشەسازىيە زەبەلاھەكان لە بەرىتانيا برىتتەن لە كشتوكال، بەر ھەم ھىنان و خزمەتگوزارىيەكان.

ھەندىك لە كار مەكان پىويستىيان بە بروانامە يان شارەزايى ھەيە لەوانەش قسەكردن بە ئىنگلىزى. لەوانەيە كاتى بوڧت تاكو شارەزايى و ئەزمون پەيدادەكەيت تاكو كار كىرىشى گونجاو بدۆزىتەوھ.

9:00 ى بەياني تاكو
5:00 ى پاشنىوھەرۆ
كاتز مەريەكانى كار كىرىش
ئاسايى

زۆر لە كار مەكان پىويستى بەوھەيە كە تو لە 'كاتەكانى كار كىرىش ئاسايى' كار بەكەيت، بەزۆرى لە كاتز مەريە 9 ى بەياني تاكو 5 ى پاشنىوھەرۆ لە رۆژانى دووشەمە تاكو ھەيىيە. كاتەكانى كار كىرىش ئاسايىت جىگىر دەكرىت بە گرىبەستى كار مەكەت. بو ھەندىك كار تو رەنگە پىشەيىنى ئەوھ بەكەيت كە لە ئىوران، پشووھەكانى كۆتايى ھەفتە يان لە شەوانە كار بەكەيت.

كارى پارتايم ھەروھە ھەن. ھەندىك خەلك رەنگە وا ھەلبژىرن كە پارتايم كار بەكەن بو ئەوھى سەرىپەرشتى مندالەكانيان بەكەن، پشەتگىرى خۆيان بەكەن كاتتەك كە دەخوڧنن ياخود كار كىرىشى ترى پارتايم ئىش دەكەن بو زىادكردنى داھاتەكانيان.

زۆر كەسى نىوان تەمەنى 18 و 65 سالان چاومەروان دەكرىت كە كار بدۆز نەوھ تەنھا مەگەر بخوڧنن، سەرىپەرشتى مندالان يان ئەندامانى ترى خىزان بەكەن يان ناتوانن كار بەكەن بەھۆى كىشەي تەندروسىتەوھ. لە تەمەنى 16 سالانەوھ، لەوانەيە دەستپىبكرىت بەكار كىرىش بو چەند كاتز مەريەكە شان بەشانى خوڧندن، يان نەركىكى راھىنان apprenticeship وھربگرىت.

تو مافى كار كىرىش دەپت دەستبەجى ھەر كە مافى پەنابەرى يان پاراستنى مروقاىەتتەت وھرگرت لە بەرىتانيا ھەرچەندە، بەشئوھەيەكى ئۆتوماتىكى كار تى نادرىت.

Getting a job

In order to work in the UK, you will need your National Insurance number (NINO or NI number), which will be printed on your BRP. This is a unique set of letters and numbers for each person. It records the tax and National Insurance contributions you make, which pay for your healthcare and other public services. You cannot work or receive benefits without your NI number.

To get help to find a job, you should:

- Visit your local Jobcentre Plus – the Jobcentre can help you find jobs or direct you to training to help you get a job
- Look in local and national newspapers or recruitment websites where jobs are advertised
- Register with a recruitment agency who can find jobs for you
- Ask friends and relatives if they know of any available jobs where they work
- Visit local companies to enquire about job vacancies

Visit Jobcentre Plus

**Look in newspapers
or recruitment
websites**

**Register with
recruitment agency**

دەستكەوتتى كارىك

سەردانى ناوھىدى كار
Jobcentre Plus بىكە

سەپىرى رۇژنامەكان يان
مالپەرەكانى كار بىكە

ناوى خۇت تۇمار
بىكە لەھلاى ناژانسىكى
كارپىكرىدن

بۇ ئەھۋى كاربىكەيت لە بەرىتانيا، تۇ پىويستىت بە ژمارەى بىمەى
نىشتمانى (NINO يان ژمارەى NI) ى خۇت دەبىت، كە چاپ
دەكرىت لەسەر مۇلەتنامەى BRP ى خۇت. ئەمە بى ھاوتايە و
كۇمەلنىك پىت و ژمارەن بۇ ھەر كەسىك. باج و بەشدار بوونى بىمەى
نىشتمانى تۇمار دەكات كە تۇ پەيداي دەكەيت، كە دەدرىت بۇ چاودىرى
تەندروسىت و خزمەتگوزار بىيە گىشتىهكانى تر. تۇ ناتوانىت كاربىكەيت
يان ھاوكارى دارايى وەربگرىت بەبى ژمارەى بىمەى نىشتمانى NI ى
خۇت.

بۇ دەستكەوتتى يارمەتى بۇ دۇزىنەھى كار، تۇ دەبىت:

- سەردانى ناوھىدى كار Jobcentre Plus ى خۇت بىكەيت -
ناوھىدى كار Jobcentre يارمەتت دەكات بۇ دۇزىنەھى كار يان
ئاراستەت دەكات بۇ مەشىق كرىدن بۇ يارمەتدانت لە دۇزىنەھى
كارىك
- سەپىركرىدى رۇژنامە خۇجى و نىشتمانىهكان يان مالپەرەكانى
خستەسەركار كە دەربارەى كارەكانى تىدا بلاوكر اوھتەھ
- ناوى خۇت تۇمار بىكە لەھلاى ناژانسىكى كارپىكرىدن كە دەتوانن
كارىكت بۇ بدۇزىنەھ
- پرىسپار لە ھاورپىيان و خزمانت بىكە ئەگەر دەزانن ھەر كارىك
ھەپە كە تىيدا كار دەكەن
- سەردانى كۇمپانیا خۇجىهكان بىكە پرىسپارىان لى بىكە دەربارەى
كارەكان

Applying for a job

Once you have identified a job you want to do, you must submit an application. You must carefully read what information the employer has asked for. Usually this is either an application form, or a CV (curriculum vitae) and a covering letter.

A CV is a formal list of your qualifications and experience. A covering letter is a short description that states why you are applying for the job and why you think you meet the requirements in the job description advertised. Your Jobcentre Plus work coach can arrange help for you to prepare these if required.

Once the application is submitted, you may be invited to an interview. The format of interviews can vary. For example, you may be asked a series of questions in a face-to-face meeting or you may be given a trial shift where you do the job for a day or part of a day. You should pay close attention to the instructions for any interview you are offered.

Employers may also ask to see your documentation. It will help if you can bring your original documents such as your BRP which is evidence of your right to work in the UK, college diplomas and any other proof of your qualifications and experience to show to employers. Employers may also ask for references from people who can verify your suitability for employment (such as a former manager, teacher or colleague). You can also go online onto <https://www.gov.uk/prove-right-to-work> which allows you to authorise an employer to access your data to prove that you have the right to work in the UK.

داواکردنی کاریک

داوای ئهوهی کاریکت دیاریکرد و دتهویت بیکهیت، تو دهویت داواکارییهک پیشکش بکهیت. تو دهویت به ووردی ئهو زانیاریانه بخوینتهوه که خاوهکار داوای کردوه. بهشپوهیهکی ئاسایی ئهمه یان له فۆرمی داواکارییهکه ههیه، یان له سیفی CV و نامه ی رونکردنهوه.

سیفی CV بریتیه له لیستیکی فهرمی پروانامهکان و ئهزمونهکان. نامه ی رونکردنهوه بریتیه له نامهیهکی کورت که دهویت بۆچی تو داوای کارهکه دهکهیت و بۆچی وا ههست دهکهیت که تو ئهو مهرجانته تیدایه که له وهسفی کاره بلاوکاراوهکهدا ههیه. راهینری کار له ناوهندی کار Jobcentre Plus ی خۆت دهوانتیت یارمهتیت بۆ ساز بدات بۆ ئامادهکردنی ئهو شتانهی که پئویستن.

ههر که داواکارییهکه پیشکش کرا، رهنکه بانگهشیت بکریت بۆ چاوپیکهوتنیک. شیوازی چاوپیکهوتنهکان دهکریت جیاوازی. بۆ نمونه، رهنکه زنجیرهیهک پرسیرت لی بکریت له چاوپیکهوتنیک روهروو یان رهنکه کاتیک کارکردنی تاقیکردنهوت پی بدریت که تیدا تو کارهکه دهکهیت بۆ رۆژیک یان بهشیک رۆژ. تو دهویت زۆر سهرنج بهیت بۆ رینماییهکان ههر چاوپیکهوتنیک که بۆت دادهنریت.

ههروهها خاوهکارهکانیش رهنکه داوا بکن بۆ بینینی بهلگهنامهکانته. ئهمه یارمهتیت دهوات ئهگه ربتوانیت بهلگهنامه ئوریجنالهکانته بینیت وهکو BRP ی خۆت که بهلگهیه ئهوهیه مافی کارکردنت ههیه لهناو بهریتانیا، دیپلومی کۆلیژ و ههر بهلگهیهکی تری پروانامهکانته و ئهزمونهکانته بۆ ئهوهی پیشانی خاوهکاری بهیت. خاوهکارهکان ههروهها رهنکه داوای ریفرنس و اتا رابیزت لی بکن لهو خهڵکانه ی که دهوانن گونجای تو به کارهکه بهسهلمینن (وهکو بهرپوهبری پیشوو، ماموستا یان هاوپی). تو ههروهها دهوانتیت بجیته سهر ئونلاین بۆ سهر مآپهری

www.gov.uk/prove-the-right-to-work

که ریگهت پیدهوات دهسهلات بهیت به خاوهکاریک بۆ بهکارهینانی داتاو زانیاریهکانته بۆ سهلماندنی ئهوهی که تو مافی کارکردنت ههیه لهناو بهریتانیا.

Skills and language

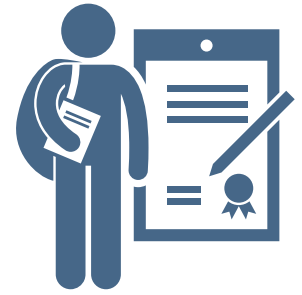
Many newcomers face challenges in finding employment. There are other people in your area also looking for jobs, and you will face competition for jobs you apply for.

Any skills and experience you have will help you to apply for jobs. Restrictions will apply to certain professions such as medicine, law and engineering. You may have to take exams to obtain the required licence to practise. If you are already trained or have qualifications in a profession, you may be able to practise in the UK as long as your qualifications are recognised in the UK.

Diplomas from your country are not automatically recognised in the UK. So you should contact a potential employer or seek advice from your Jobcentre Plus work coach to ask if your qualifications will be accepted.

English is the usual working language in England. Most jobs will need employees to speak a minimum level of English. Learning and improving your English will increase job opportunities for you and will also help you to settle into your new life.

Your Jobcentre Plus work coach can help arrange specific skills training to help you find a job.

Some qualifications may be recognised in the UK

Speak to Jobcentre Plus advisor

Receive English classes or training for specific skills

Learn and improve your English

شاره زاييه كان و زمان

هه نديك له پروانامه كان
رهنگه له بهر يتانيا دانپيدا
بنريت

زور له وانهي تازه دين روبرووي كيشه دهبنهوه له دوزينهوهي كار.
ههروهه خهلكاني تریش ههه له ناوچهكهت دهگهريه بهدواي كاردا،
و تو روبرووي پيشبركي دهبيتهوه لهو كارانهي داوات كردوون.

هه شاره زايي و نهزمونيكي ههته يارمهتيت دهوات له داواكردي
كارهكان. سنوورداركردي تنها بو چهند پيشهيهكي دياريكراو ههيه
وهكو پزيشكي، ياسا و نهذازياري. تو رهنگه تاقيكردهوت نهجام
دايت بو دهستكهوتني مولهتنامهي پيوست بو كاركردي. نهگه تو
پيشتر مهشقت كردوه يان پروانامه له پيشهيهكي ههيه رهنگه تو
بتوانيت كاركه بكهيت له بهر يتانيا به مهرجيك پروانامهكهت له
بهريتانيا داني پيدا بنريت.

قسه بكه لهگه
ناموزگاريكهري ناوهندي
كار Jobcentre Plus

نهو ديبلومه له ولاتهكهت ورتگر تبيت به شيويهكي نوتوماتيكي
له بهر يتانيا داني پيدانريت لهبهر نهوه تو دهبيت پهيوهندي بكهيت
به خاوهنكاريك يان داواي ناموزگاري بكهيت لهراهنهري كار له
ناوهندي كار Jobcentre Plus خوت بو پرسياركردي كه ناي
پروانامهكانت قبول دهكرين.

ئينگليزي زماني ناسايي كاركردي له ئينگلاند. زوربهه كارهكان
پيوستيان بهويه كه كارمهندهكه ناستيكي كهتريني ئينگليزي قسه
بكات. فيربوون و برهه پيدان به ئينگليزي خوت دهرهتي كار بو
زياتر دهكات و ههروهه يارمهتيت دهوات بو سهقامگيربوونت له زيانه
نوييهكهت.

راهينهري كار له ناوهندي كار

Jobcentre Plus خوت دهتوانيت

يارمهتيت بدات بو ريخستني مهشق كردن
له شاره زايي تايبهت بو يارمهتيدانت له
دوزينهوهي كاريك.

پولهكاني زماني ئينگليزي
وهريگره يان مهشق كردن
بو شارههه تايبهت

فيربه و پهريه بده به
ئينگليزي يهكهت

Benefits – supporting you to find work

When you have been recognised as a refugee, you can apply for benefits. You should do this straightaway, do not delay.

‘Benefits’ are monetary payments from the government to help you and your family live in the UK.

You can contact your local Citizens Advice Centre at <https://www.citizensadvice.org.uk/about-us/contact-us/contact-us/search-for-your-local-citizens-advice/> for guidance on how to apply and for a better idea of whether you’re eligible.

Universal Credit

From 1st February 2019, all new claims will be for Universal Credit. Universal Credit is a payment from the UK government to help you and your family live in the UK. Universal Credit is paid monthly, and you apply for it online. You might also need to phone the Universal Credit helpline to book an interview with a work coach at a Jobcentre. You’ll be told if you need to do this after you apply.

To receive Universal Credit, you’ll make an agreement called a ‘Claimant Commitment’ with your Jobcentre work coach. What you do depends on your situation, whether you are looking for work, or whether you have a caring responsibility or a health condition that prevent you from working. You might need to do activities such as: write a CV; look and apply for jobs; or go on training courses.

Your Universal Credit payment is made up of a standard allowance and any extra amounts that apply to you, for example if you: have children; have a disability or health condition which prevents you from working; or need help paying your rent.

Age 18 – 65

Actively looking for work

Approved

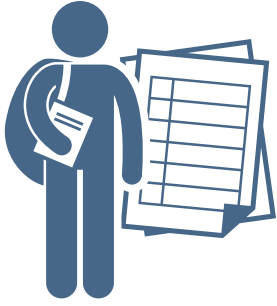

Receive support

Receive benefits

ھاوکارىيە دارايىھەکان - پشتگىرىت دەھات بۇ دۆزىنەھوى کار

گەران بەھدوای کار
بەشىویھەكى چالاكانە

پەسندکرا

پشتگىرى وەرەدەگىرىت

ھاوکارىيە دارايىھەکان
وەرەدەگىرىت

کاتىك تو وەك پەنابەرىك دەناسرىت ئەوسا دەتوانىت داواى يارمەتى
بەنەفیت بکەیت تو دەبى يەكسەر داواکارى پىشکەش بکەیت، داواى مەخە.

'بەنەفیتەکان Benefits' پىدانى پارمىه له حکومەتەوه بۇ يارمەتيدانى
خۆت و خىزانەکەت بژين له شانشىنى يەگرتوو.

تو دەتوانىت پەيوەندى بکەیت بە مەلبەندى ئامۆزگارى ھاولانىنى
ناوچەکەت له

[https://www.citizensadvice.org.uk/about-us/
contact-us/contact-us/search-for-your-local-
citizens-advice/](https://www.citizensadvice.org.uk/about-us/contact-us/contact-us/search-for-your-local-citizens-advice/)

بۇ رىنماى سەبارەت بە چۆنىەتى داواکردن وە بۇ بىرۆکەى باشتىرى
ئەوهى که ئایا تو مافى داواکردنت هەيه.

يونىقىر سال کرىدیت Universal Credit

له رۆژى 1 ی شوبەتى 2019 ، گشت داواکارىه نوپىھەکان دەبىت بۇ
يونىقىر سال کرىدیت Universal Credit بىت. يونىقىر سال کرىدیت
Universal Credit بره پارمىهکه له حکومەتى بەرىتانيا بۇ يارمەتيدانى
خۆت و خىزانەکەت بۇ ژيان لەناو بەرىتانيا. يونىقىر سال کرىدیت
Universal Credit مانگانە دەرىت، تو پىويستە داواى بکەیت بە
ئۆنلاين. رەنگە پىويست بکات که تەلەفون بکەیت بۇ هەلى يارمەتى
يونىقىر سال کرىدیت Universal Credit بۇ ئەوهى ديدارىک ساز
بکرىت لەگەل کار مەندىکدا له مەلبەندى کار Jobcentre. پاش ئەوهى تو
داواکارى پىشکەش دەکەیت پىت دەلین ئاخو پىويست دەھات که ئىنتەر فىو
بکرىت يان نا.

بۇ وەرگرتنى Universal Credit، تو رىکەتنامەيەک دەکەیت پىي
دەوترىت 'پابەندبوونى داواکار' لەگەل رايھنەرى کار له ناوہندى کار
Jobcentre ی خۆت. چى دەکەیت پەيوەستە بە بارودوخەکەتەوه، که
ئایا دەگەرىت بەدوای کار، يان بەرپرسيارىتى سەرپرشتىکردنت هەيه
يان کىشەيەكى تەندروستى که رىگىریت لىدەھات لەکارکردن. تو رەنگە
پىويست بىت چالاکیھەکان ئەنجام بەهیت وەکو: نووسىنى سىقى CV ؛
گەران و داواکردنى کارەکان؛ يان له کۆرسىكى مەشق کردنىت.

پارمىداننت بەناوى يونىقىر سال کرىدیت Universal Credit پىک دىت له
ھاوکارى دارايى ستاندرەد و هەر برىكى تری زیاده که مافت هەيه وەرى
بگىریت، بۇ نمونە ئەگەر تو: مندالت هەبىت؛ کهمەندامیەکەت هەبىت يان
کىشەيەكى تەندروستى که رىگىریت لى بکات له کارکردن؛ يان پىويستىت بە
يارمەتى بىت کرى خانووەکەت بەهیت.

Universal Credit can be used to pay for your living expenses such as food, clothing, transport, household bills (See Chapter 5 – Housing and Services) and anything you want to buy.

You will also be eligible to apply for housing benefit (see Chapter 5 – Housing and Services).

Contact the Universal Credit helpline if:

- You cannot use digital services at all, this might be due to disability or your circumstances
- You have a question about your claim and cannot access your online claim

Universal Credit helpline:

Telephone: 0800 328 5644

Welsh language: 0800 328 1744

NGT text relay – if you cannot hear or speak on the phone: 18001 then 0800 328 5644

Textphone: 0800 328 1344

Monday to Friday, 8am to 6pm

Help to Claim

Help to Claim can support you in the early stages of your Universal Credit claim, from the online application, through to support with your application before your first full payment. It's a free, independent, confidential and impartial service provided by trained advisers from Citizens Advice. They can help with things like how to gather evidence for your application or how to prepare for your first Jobcentre appointment.

Pensions

Persons who have reached state pension age

The state pension age is currently 65 years old. The age at which you may become entitled to both State Pension and Pension Credit is determined by your date of birth. You can check the date at which you may qualify at GOV.UK. If you are of state pension age you do not have to look for work. You can contact the Pension Service for information and advice about entitlement to benefits.

یونیفرسسال کریڈیت Universal Credit دھکریت بهکار بیت بو پارهدانی خهرجیهکانی ژیانته وهکو خواردن، جلوبهرگ، گواستنهوه، پسوولھکانی ناومال (سھیری بهشی 5 بکه - خانوبهره و خزمهتگوزاریهکان) و ههرشتیک بتهویت بکریته.

تو ههروهها مافی نهوت ههیه هاوکاری دارایی خانوبهره housing benefit داوا بکھیت (سھیری بهشی 5 بکه - خانوبهره و خزمهتگوزاریهکان).

پهروهندی بکه به هیللی یارمهتیی یونیفرسسال کریڈیت نهگهر:

- نهوانیت خزمهتگوزاریهکان به رپی دیجیتال بهکار بهینیت، نهمه لهوانهیه بههوی نهوه بیت که تو کهمهندام بیت یان بههوی بارودوختهوه بیت.
- که تو پرسیرت هه بیت لهبارهی داواکاریهکهت وه نهوانیت لهسهر ئینتهر نیت داواکاریهکهت دهسته بهر بکھیت

هیللی یارمهتیی یونیفرسسال کریڈیت Universal Credit helpline:

تلهفون 0800 328 5644

بو زمانی ویلزی: 0800 328 1744

به تیکست مهسیجی NGT - نهگهر تو نهوانیت بیستیت یان قسه بکھیت به تلهفون: 18001 پاشان

0800 328 5644

تیکستفون Textphone: 0800 328 1344

دوشه ممه تا ههینی، 8ی بهیانی تا 6ی ئیواره

یاریدهدان بو پیشکهشکردنی داواکاری

به یاریدهدانته له پیشکهشکردنی داواکاری دهوانریت پشتیوانیت لیبکریته له قوناغه سهههتاییهکانی داواکردنی یارمهتیی یونیفرسسال کریڈیت، وه له فورمی داواکاری به ئینتهر نیت تا دهگات به پشتیوانیکردنت له داواکاریهکهتدا پیش وهرگرتنی یهکهم بری پاره. نهوه خزمهتگوزاریهکی خورایی و سهههخو و نهینیی و بیلاینه که له لایهن راویژکهرانی راهینراو پیشکھش دھکریت له لایهن دهزگای ناموزگاری هاوولاتیانهوه Citizens Advice. نهوان دهوانن یارمهتیت بدن له ههندیک شتدا و مک چونیتی کوکردنهوهی بهلگهنامه بو داواکاریهکهت وه چونیتی خو نامادهکردن بو دیداری یهکهت لهگهل مهلبهندی کار - جو ب سهنتهر.

موچهی خانهنشینی Pensions

موچهی خانهنشینی کهسیک که بگاته تهمنی موچهی خانهنشینی دهولته

تهمنی موچهی خانهنشینی دهولته ئیستا تهمنی 65 سالانه. نهو تهمنههی که تو مافت ههیه بو موچهی خانهنشینی دهولته و کریڈیتی موچهی خانهنشینی دیاری دھکریت به بهرواری له دایکبونت. دهوانیت پیشکین بکھیت لهو بهرواری که تو رهنکه شیواو بیت بوی له مالپهری GOV.UK دا. نهگهر تو له تهمنی موچهی خانهنشینی دهولته بیت پیویست ناکات بگهر بیت بهوای کار. تو دهوانیت پهروهندی بکھیت به خزمهتگوزاری موچهی خانهنشینی بو زانیاری و ناموزگاری دهربارهی شیواوی بو هاوکاریه داراییهکان.

Paying tax

If you work you have a responsibility to pay the right amount of income tax. Income tax is a set percentage of your yearly income. If you are employed by someone else, it is often deducted directly from your monthly salary through a system called Pay As You Earn (PAYE).

If you are not employed by a company or another person but earn an income, you have a responsibility to declare that income and pay the right amount of tax.

The amount of tax you pay depends on how much you earn. You can check this at

www.gov.uk/estimate-income-tax

Voluntary work

Voluntary work is working for any organisation without being paid a wage. This could be a charity, voluntary organisation or associated fund-raising body or statutory body.

Voluntary work can be very useful for a person who is looking to develop skills and experience in order to increase their chance of getting a job. It is particularly useful for someone who has not worked in the UK and is looking to build up their confidence and skills at the same time.

باچ دان

ئەگەر تۆ کار بىكەيت ئەوا بەرپر سيارىتى ئەمەت ھەمە كە پرى تەواوى باجى داھات **income tax** بدەيت. باجى داھات رېژمەيكى سەدى داھاتى سالانەى تويە. ئەگەر تۆ كار بىكەيت لەلای كەسنىك، بەزورى راستەوخۆ لە موچەى مانگانەت كەم دەكرىتەو بە سىستەمىك كە پىي دەوترىت پارە بدە ھەر كە پارە پەيدادەكەيت (PAYE).

ئەگەر تۆ كار نەكەيت لەلای كۆمپانىيەك يان كەسنىكى تر بەلام تۆ داھاتت دەست دەكەويت، بەرپر سيارىتت ھەمە بۆ ئاشكرا كرىدى داھاتەكەت و پرى تەواو باجى لى بدەيت.

پرى ئەو باجەى دەيدەيت بەندە بەوہى چەند پەيدا دەكەيت. دەتوانىت ئەمە بزانىت بە سەردانى مالىپرى

www.gov.uk/estimate-income-tax

كارى خۆبەخشانە

كارى خۆبەخشانە كارىكە بۆ ھەر رىكخراوئىك بەيى ئەوہى كرىي ئىشت پى بدرىت. ئەمە دەكرىت رىكخراوئىكى خىرخوازى، رىكخراوئىكى خۆبەخشانە يان دەستەيەكى كۆمەك كۆكر دنەو يان دەستەيەكى ياساىي بىت.

كارى خۆبەخشانە دەتوانرىت زور سوودبەخش بىت بۆ كەسنىك كە بگەرپىت بۆ برەو پىدانى شارەزايى و ئەزمونى خوى بۆ ئەوہى دەرفەتى دەستكەوتتى كارىان زياتر بكن. بەتايبەتى پىويستە بۆ كەسنىك كە كارى نەكردىت لەناو بەرىتانيا و بىھوئىت متمانە بەخوبوون و لەھەمان كاتدا شارەزايى بەدەست بەئىت.

Your rights and protection at work

When you go to work, you have the right to be treated fairly and work in a safe environment. You also have the right to be able to work without fear or harassment from your employer, colleagues or customers.

Workers over the age of 18 are usually entitled to three types of break – rest breaks at work, daily rest and weekly rest.

If you work more than six hours in a day, you have the right to one uninterrupted 20 minute rest break during your working day. The break doesn't have to be paid – it depends on your employment contract.

You also have the right to 11 hours rest between working days (e.g. if you finish work at 8pm, you shouldn't start work again until 7am the next day) and the right to either:

- An uninterrupted 24 hours without any work each week
- An uninterrupted 48 hours without any work each fortnight

Almost all workers are legally entitled to 5.6 weeks paid holiday per year (known as statutory leave entitlement or annual leave). An employer can include bank holidays (also known as public holidays) as part of statutory annual leave.

مافهكانت و پاريزگار يکردنت له کار

کاتیک که دەرۆیت بۆ کار کردن، تۆ مافی ئەموت ههیه به دادپهروهری مامهلت لهگهڵدا بکریت و له ژینگهیهکی ئارام کار بکهیت. تۆ ههروهها مافت ههیه بتوانیت کار بکهیت بهبی ترس له ههراسانکردن له خاوهنکار مکهت، هاوڕیکانت یان هاوڵاتیان.

کرێکارانی تهمهنیان سهروو 18 سآله بهشیوهیهکی ئاسایی مافی ئەههیان ههیه سی جۆر پشوو و مر بگرن - پشووی حهسانهوه لهکاتی کارکردن، پشووی رۆژانه و پشووی ههفتانه.

ئهگهر تۆ زیاتر له شهش کاتر میتر له رۆژیکدا کار بکهیت، تۆ مافت ههیه بۆ پشووی 20 خولهکی نهچراو لهکاتی کارکردنی رۆژانهت. پشوودانهکه پێویست ناکات به پاره بیته - ئەمهش دهکهوێته سهه گریهستی کار مکهت.

تۆ ههروهها مافت ههیه بۆ 11 کاتر میتر له نیوان رۆژهکانی کارکردن (بۆ نمونه ئهگهر تۆ کار مکهت تهواو بیته له کاتر میتر 8 ی ئیواره، تۆ نابیت ههتاکو کاتر میتر 7 ی بهیانی دهست پێیکهیتهوه له رۆژی دواتر) وه ماف بۆ ههریهکه له:

- 24 کاتر میتری نهچراو بهبی کار له ههفتهیهکدا

- 48 کاتر میتری نهچراو بهبی کار لهچوارده رۆژدا

نزیکهی گشت کرێکارهکان بهشیوهیهکی یاسایی مافیان ههیه بۆ 5.6 ههفته پشووی بهپاره له سالیکدا (ناسراوه وه مافی پشووی یاسایی یان پشووی سالانه). خاوهنکاریک دهتوانیت پشووهکانی بانک (وه ناسراوه به پشووه گشتیهکان) به بهشیک له پشووی سالانهی یاسایی دا بنیت.

Every employer in the country must pay their employees a minimum amount per hour. How much this is depends on how old you are.

The rates in place until 31st March 2021 are shown below. After this date, some rates may change. Please check www.gov.uk/national-minimum-wage-rates for the most up-to-date information.

Age	Rate per hour
25 and over	£8.72
21 to 24	£8.20
18 to 20	£6.45
Under 18	£4.55
Apprentice	£4.15

The terms and conditions of your work will be outlined in your contract. Make sure you read this carefully, with an interpreter if necessary, before you sign.

You can get further advice about your rights and Employer's responsibilities by contacting ACAS on 0300 123 1100.

Minimum wage:

25 and over

£8.72

21-24

£8.20

18-20

£6.45

Under 18

£4.55

Apprentice

£4.15

کهترین کری

Minimum

:wage

تھمن 25 سال یان زیاتر

8.72 پاوند

21-24

8.20 پاوند

18-20

6.45 پاوند

زیر تھمنی 18

4.55 پاوند

Apprentice راہینان

4.15 پاوند

گشت خاوهنکاریک لهم ولاته دهبیت کهترین کری له کاترمیریکی بدنه کارمندانیان. نهمه چهنده بهنده لهسر نهوهی تهمنت چهنده.

ریژهکاتی که کاریان پیدهکریت تاكو 31 مارتی 2021 لهخوارهوه پیشاندراون. دواى نهم بهرواره ، رهنگه ههنديک ریژهکان بگورین.

تکایه سهیریکه [www.gov.uk/national-minimum-](http://www.gov.uk/national-minimum-wage-rates)

wage-rates بو نویتترین و دوایین زانیاری.

تھمن	کری بو کاترمیریکی
تھمن 25 سال یان زیاتر	8.72 پاوند
21بو24	8.20 پاوند
18بو20	6.45 پاوند
له خوار 18 سال	4.55 پاوند
راهینان Apprentice	4.15 پاوند

مهرج و بارودوخهکانی کارهکته له گریبهستی کارهکته خراوتهپروو. دلنیابه لهوهی که نه به ووردی بخوینهوه، لهگهل وهرگیریکی نهگهر پیویست بیت، پیش نهوهی واژوی بکهیت.

تو دهتوانیت ناموژگاری زیاتر وهرگیریته دهربارهی مافهکانت و بهرپرسیاریتی خاوهنکارهکته به پهیوهندیکردن به **ACAS on 0300 123 1100**.

Equality and discrimination in the workplace

Organisations and businesses have a legal duty to treat everyone fairly in the workplace and in the way they recruit people for jobs. Men and women have the right to work. Men and Women have equal rights and duties in employment.

You have the right to be safe at work and be free from threat or violence. You should also keep your passport or ID – your employer does not have the right to keep them.

It is illegal to discriminate against anyone applying for a job or in the workplace or in applying for a job on the basis of gender, race, religion, being married or in a civil partnership, disability, age, sexual orientation or if they are pregnant.

Employers must therefore respect the needs of an employee as long as it does not interfere with the work they are employed to do. For example, Muslim women will be allowed to wear a hijab and employers must make reasonable adjustments to accommodate disabled people.

یهکسانی و جیاکاری له شوینی کار

رێکخراوهکان و بز نسهکان ئهرکی یاساییان ههیه بۆ مامهلهکردن لهگهڵ ههموو کهسێک به دادپهروهری له شوینی کار و لهکاتی دامهزراندنی خهڵک لهسهه کارهکان. پیاوان و ئافرهتان مافی کارکردن ههیه و پیاو و ئافرهتان یهکسان له مافهکان و ئهرکهکان له کار.

مافی نهوت ههیه که له کاتی کار سهلامهت بیت و دووربیت له ههرهشه و توندوتیژی. تو ههروهها دهبیت پاسپورت و ناسنامهت بپاریزیت- خاوهنکارهکهت مافی نیه لای خۆی بپاریزیت.

شنتیکی نایاسایی یه ئهگهر جیاکاری بکرت له دژی ههر کهسێک له شوینی کار یان له داواکردنی کاریک لهسهه بنچینهی پرگهز، پرچهلهک، ئایین، هاوسهرگیری کردبیت یان هاوسهرگیری مهدهنی کردبیت، کهمهندهمی، تهمن، ئاراستهی سیکسی یان ئهگهر سکپر و اتا دووگیان بن.

لهبهرئهوه خاوهنکارهکان دهبیت ریز له پێویستیهکانی کارمهندیک بگرن ئهگهر هیچ خۆ تیهههتاندنیکی نهبیت لهگهڵ کارهکهی که بۆی دامهزراون. بۆ نمونه، ئافرهتانی موسلمان رینگایان پێ دهریت حیجاب بپوشن و خاوهنکارهکان دهبیت ئامادهکاریه گونجاوهکان بکهن بۆ نیشهجی کردنی خهڵکانی کهمهندهم.

If you think you have been unfairly discriminated against you can:

- Complain directly to the person or organisation
- Use someone else to help you sort it out (called mediation or alternative dispute resolution)
- Make a claim in a court or tribunal

You can get further advice and support from the Equality Advisory Service: www.equalityadvisoryservice.com

If you are being forced to work or your employer isn't willing to respect your rights, you can also get advice from the Modern Slavery Helpline by calling **0800 0121 700**.

ئەگەر لەو باوەرەدايت كە بە نادادپەر وەرمانە جياكاريت لەگەڵداكراوە
لەدژی تو دەتوانيت:

- سكالاً بکەيت راستەوخو بو کەسەكە يان ریکخراوەکە
- کەسێکی تر بەکاربێنە بو یارمەتیدانە بو چارەسەرکردنی (پێی دەووتريت ناوئێکەردن يان چارەسەری ئەلتەر ناتيف بو ناکۆکیەکە)
- سكالاً يەك بکە لە دادگا يان دادگای تێهەلچوونەوه

تو دەتوانيت نامۆزگاری و پشتگیری زیاتر وەر بگريت لە
خزمەتگوزاری نامۆزگاری يەكسانی

www.equalityadvisoryservice.com

ئەگەر تو فشارت کرایە سەر بو ئەوهی کاربکەيت يان خاوەنکار مەکت
هەزناکات ریز لە مافەکانە بگريت، تو دەتوانيت هەروەها نامۆزگاری
وەر بگريت لە هێلی یارمەتی کۆیلەیی مۆدیرن بە تەلەفون کردن بو
.0800 0121 700

Summary

Finding a job will raise your income to help support you and your family

You must have a National Insurance number to work

You can visit your Jobcentre Plus for advice and support to find a job, as well as to apply for benefits

Improving your skills, particularly your English, will increase the opportunities available to you

If you are earning a salary, you must make sure you pay any tax you owe

You are protected by law in the workplace – employers have a responsibility towards you, and you should not experience discrimination in the workplace

پوخته

دۆزینەوی کار داھانت بەرز دەکاتەوہ بۆ یارمەتیدانی پشتگیریکردنی خۆت و خیزانەکەت

تۆ دەبیت ژمارە ی بیمە ی نیشتمانیت ھەبیت بۆ کارکردن

تۆ دەتوانیت سەردانی ناوەندی کار Jobcentre Plus بکەیت بۆ ئامۆژگاری و پشتگیری بۆ دۆزینەوی کار، ھەروەھا بۆ داواکردنی ھاوکارییە داراییەکان

برەو پێدان بە شارەزاییەکان، بەتایبەتی ئینگلیزیەکەت، دەرفەتەکانی تۆ زیاد دەکات کە بەر دەستن بۆ تۆ

ئەگەر تۆ مۆچەیکەت دەستبکەویت، تۆ دەبیت دانیابیتەوہ لەوہی کە ئەو باجە بدەیت کە قەرزاریت

تۆ بەپێی یاسا پارێزگاریت لێ دەکریت لە شوینی کار - خاوەنکارەکان بەرپرسیارن ھەمە بەرامبەر بە تۆ، وە تۆ نابیت جیاکاریت لەگەڵ بکریت لە شوینی کار

Chapter 5

Housing and Services

In this chapter you will learn about:

- Types of housing
- Your tenancy agreement
- Paying your rent
- How to access utilities and services
- Your local area

بهشی 5

خانوبه ره و

خزمهتگوزارییهکان:

لهم بهشدها، تو فیر دهبیت دهربارهی:

جورهکانی خانوبه ره:

گریهستی بهکریگرتنهکمت

پارهدانی کری خانووکهکمت

چون خزمهتگوزارییهکانی شارهوانی و خزمهتگوزارییهکان بهکار دینیت

ناوچهکمت

In Chapter 3 you read about having 28 days to secure your own accommodation once you are recognised as a refugee. There are different ways you can do this. Two of the main options are social housing provided by the local authority or privately rented housing. Depending on which path you take different people can help you with this. If you have received asylum support, Migrant Help can direct you to the relevant local authority housing team, in the area in which you live.

Housing in the UK varies greatly depending on where you live – from individual houses for a single family that are more common in rural areas or the outskirts of cities, to large apartment blocks close to the centre of towns and cities.

له بهشی 3 تو خویندتوهه که نهگهر تو شوینی نیشتهجیوونت
پیدرابوو له لایهن هوم ئوفیس کاتیک که داوای پهناهرییه کهت
برپاری له سهر درا، تو 28 رۆژت له بهر ده مدها ده بیت لهو رۆژ هوه
که وهک پهناهریک ناسراویت بو دابینکردنی خانووه کهی خوت.
چهند ریگایه کی جیاواز ههیه تو ده توانیت ئهمه بکهیت. دوو له
بزارده سهره کهیه کان خانووی سوشیال social housing که
له لایهن فهرمانگهی خوجیی دابین ده کریت یان به کرئ گرتن له
کهرتی تاییهت privately rented housing . پشت ده به ستیت
به کام ریچکه ده کریت خه لکانی جیاواز ده توانن یار مه تیت بدن لهم
بابه ته. نهگهر تو هاوکاری په نا هنده بیت وهرگرتوو ، ئهوا ده زگای
یار مه تیدانی کۆچهران (مایگرانت هیلپ) ده توانیت ئاراستهت بکات
بو تیمی نیشته جیکردن له فهرمانگهی خوجیی، لهو ناوچه یه ی تو
دهتویت لئی بژیت.

نیشته جی کردن و خانووبه ره له بهریتانیا زور جیاوازن و پشت ده به ستیت بهوه ی لهو شوینه ی لئی
ده ژیت- له خانووه تاکه کان بو خیزانی تاک که زور باون له ناوچه لادی نشینه کان یان دهره وه ی
شاره کان، بو ئه پارتمانی گه وه ی نزیك له ناوهندی شار و شاره دیکان

Types of housing

Private housing

Privately rented housing is an alternative to social housing. You can find it through local lettings agents and on property listings websites. The types of privately rented housing available is different across the country.

When you find a house or flat you will probably need to pay a deposit. You will then need to sign a 'tenancy agreement'. This is a legal contract between you and the landlord.

Your tenancy agreement will state;

- The date you can move in
- How long the contract is for
- How much the rent is
- When you must pay the rent

Social housing

Social housing is provided by local councils and housing associations.

To access social housing you will need to apply to the council (local housing authority) where you wish to live in order to go onto their housing waiting list. You will usually need to fill in an application form, and you may be able to do this online.

Many housing associations let some or all of their properties through the council waiting list. However, in some areas you may also be able to apply to housing associations directly, and the council should be able to inform you if this is the case.

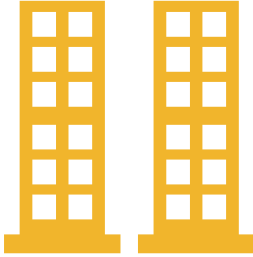

جۆرهكانى خانووبهره:

نيشتهجى كردنى كهرتى تاييهت

ئەو خانوانەى كە لە كەرتى تاييهت بەكرى دەگيرين جيگرەوەى خانووى سۆشيان، و دەتوانرئيت بدۆزرينهوه لە نووسينگهكانى خانووبهرەى ناوچهكە و لەسەر ليستهكانى مالىپەرى خانووبهرە. جۆرهكانى خانووبهرەى بەكرى دەگيرين لە كەرتى تاييهت بەر دەستن لەسەر تاسەرى ولات.

كاتىك تۆ خانوويك يان شوقهيهكت دۆزیهوه تۆ ڕهنگه پيوستيت به دانانى بره پارەى پيشهكى deposit پيش وازۆكردنى گرييهستى بەكريگرتن، هەبئيت ئەمە گرييهستىكى ياساييه لەنيوان تۆ و خاوەن مۆلكهكە.

گرييهستى بەكريگرتنهكت پيترادهگيهئيت؛

- رۆژى چوونه ناو خانووهكە،
- گرييهستهكە بۆ ماوهى چەندە،
- كرى خانووهكە چەندە
- كەى دەبئيت پارەبديت.

نيشتهجى كردنى سۆشيان

نيشتهجى كردنى سۆشيان لەلايهن ئەنجومەنى شارەوانى ناوچهكەت و كۆمەلهكانى خانووبهرە دابين دەكرئيت.

بۆ دەستگهيشتن بە خانووبهرەى سۆشيان تۆ پيوسته لە ئەنجومەنى شارەوانى (فەرمانگەى نيشتهجى كردنى ناوچهكە) داواكەيت لەو شوينهى كە دەتەوئيت لئى بژيت بۆ ئەوهى بچينه ناو ليستى چاوپروانيان بۆ نيشتهجىكردن. بەشيوهيهكى ئاسايى پيوسته فۆرميكي داواكارى پرېكەيتهوه، و ڕهنگه تۆ بتوانيت ئەمە بۆ ئۆنلاين بكەيت.

زۆر لە كۆمەلهكانى نيشتهجى كردن و خانووبهرە هەندىك يان هەموو لە خانووهكانيان بە كرى دەدەن بە رېگاي ليستى چاوپروانى ئەنجومەنى شارەوانى. هەرچەندە، لە هەندىك ناوچه تۆ ڕهنگه هەر وهى بتوانيت داواى خانوو راستەوخۆ پيشكەش بە كۆمەلهى نيشتهجى كردن بكەيت، ئەنجومەنى شارەوانى دەبئيت بتوانيت ئاگادارت بكاتەوه ئەگەر ئەمە بابەتهكە بئيت.

People who have been granted refugee status are eligible to be considered for social housing. However, to get onto the council waiting list, a person must also qualify under rules set by the local council itself. Local councils must have a scheme (their allocation scheme) setting out their policies and procedures for allocating social housing and most councils publish it on line. This should explain who qualifies to go onto the waiting list, and how the council prioritise applicants.

Most councils in England apply a residency test, or wider local connection test, as part of their qualification criteria to go on the waiting list. A 'local connection' may usually be established through living or working in an area, or through have close family living in an area.

Councils can also set their own local priorities which must be set out in their allocation scheme.

Your length of time on the waiting list will depend on the area you wish to live in, the type and size of house you require, as well as any priority you may have. In many areas there is not enough social housing to meet demand. The local council will be able to give you advice on the possible waiting time.

ئەو خەلكانەى كە مافى پەنابەرييان پيڧراو ە مافى ئەو ەيان ەھيە
رەچاۋ بىكرين بۇ نىشتەجى كىردنى خانوۋى سۆشپال. ەھرچەندە، بۇ
چۈنە ناۋ لىستى ئەنجۈمەنى شار ەوانى، كەسنىك دەپپت ەرو ەھا
مافى پى بىرپىت بەپپى رىساكانى دانراۋن لەلايەن ئەنجۈمەنى
شار ەوانى ناۋچەكە خۇى. ئەنجۈمەنەكانى شار ەوانى ناۋچەكە
بەرنامەيەكەيان ەھيە (بەرنامەى دانانى خۇيان) سىياسەت ۋ
رىكارەكانى خۇيان دادەنپن بۇ دانان لە خانوۋى سۆشپال ۋ زۆر بەى
ئەنجۈمەنەكانى شار ەوانى بە ئۇنلاين بلاۋى دەكەنەو ە. ئەمە دەپپت
رونى بىكاتەو ە كە كى مافى ئەو ەى ەھيە بچپتە ناۋ لىستى چاۋەرۋانى،
ۋ چۇن ئەنجۈمەنى شار ەوانى ئەولەويەت دەدات بە داۋاكاران.

زۆر بەى ئەنجۈمەنەكانى شار ەوانى لە ئىنگلاند تاقىكىردنەو ەى
ئىشىنگە، يان تاقىكىردنەو ەى پەيوەندى خۇجپى فراۋانتر جى بەجى
دەكەن ۋەك بەشپىكى بەنەماى شىاۋبوۋن بۇ چۈنە ناۋ لىستى
چاۋەرۋانى. 'پەيوەندى خۇجپى' رەنگە بەشپو ەيەكى ئاساپى دروست
پپت بە رىگى ژيان يان كار كىردن لە ناۋچەيەك، يان بە رىگى
ەبوۋنى خىزانى نرىك دەژپن لەناۋ ناۋچەيەك.

ئەنجۈمەنەكانى شار ەوانى ەرو ەھا دەتۋانن ئەولەويەتى خۇجپى
خۇيان دەپى دابنپن لە بەرنامەى دانان allocation scheme ى
خۇيان.

درپژى ئەو ماۋەيەى لەسەر لىستى چاۋەرۋانى بەندە بەو ناۋچەيەى
كە تۇ دەتەۋپت لپى بژپت، چۇر ۋ قەۋارەى ئەو خانوۋەى داۋاى
دەكەپت، ەرو ەھا ەھر ئەولەويەتپكت ئەگەر ەپپت. لە ەندىك
ناۋچە خانوۋى سۆشپال زۆر نپە ۋ بەشى داخۋازيەكان ناكات.
ئەنجۈمەنى شار ەوانى ناۋچەكە دەتۋانپت ئامۇژكارپت دەداتى
سەبارەت بە ئەگەر ى كاتى چاۋەرۋان كىردن.

Your tenancy agreement

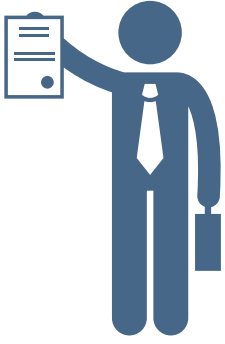
For private accommodation, there will be a landlord who owns the property – this may be a private individual, the local authority or a housing association. You will need to sign a written agreement in the form of a document known as a tenancy agreement.

The tenancy agreement is a legally binding document which sets out the rights and responsibilities of both landlord and tenant. It is important to read any tenancy agreement carefully – use an interpreter if you have any doubts. You should check:

- The amount you must pay in your deposit and rent, and when this must be paid
- What date your tenancy will run from and to
- Whether you can cancel your tenancy agreement early or change the terms
- A list of repairs and maintenance that are your responsibility, and which are the landlord's responsibility
- Any other rules or restrictions, e.g. having pets or smoking restrictions

گریهستی به کریگرتنه کت

بۆ نیشته جی کردن له کهرتی تاییهت، خاوهن مولکیک هیه که خاوهنی مولکه کهیه- ئه مه رهنکه تاکه کهستیکی تاییهت، فهر مانگی خوجی یان کو مه له هیه کی نیشته جی کردن و خانوو به ره بیت. تو ده بیت واژو بکهیت له سه گر ییهستیکی نووسراو له شیوهی به لگه نامه هیه که پی دهوتریت گر ییهستی به کریگرتن.

گر ییهستی به کریگرتن به لگه نامه هیه کی پابه ندیوونی یاساییه که ماف و بهر پرسیار یتیه کانی هه ردوو لایه نی خاوهن مولک و کریچیه که ی تیدا نووسراوه. شتیکی گرنکه که هه گر ییهستیکی به کریگرتن بهوردی بخوینیه وه - وه رگیر به کار بینه ئه گه هه گومانیکت هه بوو. ده بی بزانیته که:

- بری ئه وه پار هیهی ده بی بیدهیت پار هیه پیشه کیت و کری خانوو، و که ی ده بی بیدهیت
- له کام روژ گر ییهسته کهت دهستیپده کات و تاکو که ی
- نایا ده توانیهت گر ییهستی به کریگرتنه کهت رهت بکه یته وه زوو یان مه رجه کانی بگوریت
- لیستیکی چاک کردنه وه و چاک سازی که تو بهر پرسیار یته لی یان، و کامیان له بهر پرسیار یته خاوهن مولکه
- هه ر پریسا و سنووردانانیکی تر، بۆ نمونه هه بوونی ناژ هلی مالی یان سنووردانانی جگه رکیشان

You can find out about your responsibilities and rights as a tenant in the Government's 'How to Rent Guide', which is at www.gov.uk/government/collections/housing-how-to-guides

In general, a landlord and tenant have the following responsibilities:

Landlord	Tenant
Collecting rent	Paying your rent in full and on time
Keeping your building safe and in good condition	Keeping the house clean and not mis-using it or any furniture included
Providing everything set out in your tenancy agreement (including furniture if agreed)	Contacting the landlord if there are any repairs needed or any issues with the house
Handling or paying for repairs to the house and appliances covered by the tenancy agreement	Allowing the landlord to enter to repair your home or to do an inspection at a time and frequency agreed in the tenancy agreement

Paying your rent

Your tenancy agreement will set out how much rent needs to be paid and how often – this will usually be monthly. When you are first recognised as a refugee, it is likely you will have no income, so you will be entitled to claim benefits to help pay all or part of your rent and to cover expenses such as food and bills (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

The amount of benefits you will receive is dependent on your personal circumstances. You should go to your local Jobcentre Plus to claim benefits (see Chapter 4 – Employment and Benefits). Welfare benefits will usually be paid directly to you and you are responsible for paying your housing and living costs with the money you receive.

تو دهتوانیت زانیاری بزانییت دهر باره ی بهر پرسیار یتیه کانت و مافه کانت وهك کریچیهك له 'رینمای
چون خانوو به کری دهگریت'ی حکومت، که لهو مألپه رهیه [www.gov.uk/government/
collections/housing-how-to-guides](http://www.gov.uk/government/collections/housing-how-to-guides)

بهگشتی، خاوهن مولکیک و کریچیهك نهم بهر پرسیار یتیهانی خواره وه بیان ههیه:

خاوهن مولک	کریچی
کری خانوو وهرگرتن	پارهدانی کری خانوو هکته به تهواوی لهکاتی خویدا
بالهخانهکته به ئارامی و له بارودوخیکی باش رابگره	خانوو هکته به پاکوخواویتهی رابگره و هیچ کهلوپهلکی ناومال خراب بهکار مههینه لهوانهش
دابینکردنی ههموو شتیکی له گریبهستهکته نووسراوه (لهوانهش کهلوپهلی ناومال نهگره ریکهوتنی لهسهرکراوه)	پهیهندی کردن به خاوهن مولک نهگره هر چاککردنهویهك پیویست بیت یان هر کیشهیهکی لهگهل خانوو هکته ههبت
مامهلهکردن یان پارهدان بو چاککردنهوکانی خانوو هکته و ئامیرهکانی له گریبهستهکته باسکراون	ریگهپیدان به خاوهن مولک بو هاتنهژوورهه بو چاککردنهوهی خانوهکته یان نهجامدانی پشکنینیک له جاریک یان چندجاره که ریکهوتنی لهسهرکراوتی له گریبهستی بهکریگرتهکته

پارهدانی کری خانووی خوت

گریبهستی بهکریگرتهکته پیشانی دهدات چند کری خانوو پیویسته بدریت و ماوهی چند - نهمه بهشیهیهکی
ئاسایی مانگانهیه. کاتیک که تو یهکهم جار ناسرایت و مک پهناهریک، لهوانهیه هیچ داهاتیکت نهبت، لهبهر نهوه
تو مافی نهومت ههیه داوای هاوکاریه داراییهکان و اتا بهنهفیتهکان بکهیت بو نهوهی یارمهتیت بدات له پارهدانی
بهشینیک یان ههموو کری خانوو هکته ههروهها بو خهرجیهکانی و مکو خواردن و پسولهکان (سهیری بهشی 4
بکه - کارکردن و بهنهفیتهکان).

بری هاوکاریه داراییهکانی وهری دهگریت بهنده به بارودوخهکانی کهسی خوت. تو دهبی برویت بو
ناوهندی کار Jobcentre Plus ی ناوچهکته بو داواکردنی هاوکاریه داراییهکان (سهیری بهشی 4 بکه
—کارکردن و هاوکاریه داراییهکان). هاوکاریه داراییهکانی خوشگوزهرانی دهبی بهشیهیهکی ئاسایی
راستهوخو بدریت به خوت و خوت بهر پرسیاریت له پارهدانی کری خانوو و بزوی ژیانته بهو پارهییه
وهری دهگریت.

Gas, electricity, water and other services

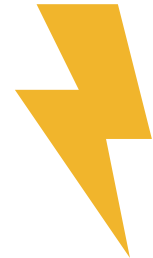
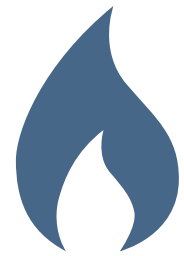
When you move in, your water and electricity should already be working. There won't necessarily be gas in all properties, but where there are gas appliances landlords are required to provide you with a gas safety certificate. If you have a problem you should contact the supplier stated in your tenancy agreement who will make necessary arrangements to set up how you will pay for your energy and water.

Gas and electricity can be expensive, so doing things like turning the heating off when you leave the house or keeping windows closed when you have the heating on can save you money. Make sure that you turn off lights and do not leave electrical appliances on. This also helps to protect the environment, as it creates less waste and pollution.

If you smell gas, this could be a sign of a dangerous gas leak. You should call **0800 111 999** immediately if you suspect there is a gas leak in your building.

Smoke and Carbon Monoxide detectors:

All properties must have working smoke alarms (on every floor used as living accommodation) and a carbon monoxide alarm (in rooms using solid fuels – such as a coal fire or wood burning stove).

گاز، کارهبا، ئاو و خزمهتگوزارییهکانی تر

کاتیك كه تو دهگوزیتوهه ناو خانووهمکه، ئاو و کارهبایهکت له پیشترهوه کار دهکن. مهرج نیه گاز ههبت له گشت خانووهمکان، بهلام کاتیك که خانومهکه نامیری گازی تیدابیت خاوهن مولکهکه پیویسته لهسهری بروانامهی سهلامهتی گزات بو دابین بکات. ئەگەر کیشه و گرفتیکت ههبوو دهبی پیوهندی بکهیت به دابینکهههکی که له گزیهستی بهکریگرتنهکهت نووسراوه که ئامادهکاری پیویست دهکات بو ئهوهی بو ت ریک بخت چۆن پارهی وزهی کارهبا و گاز وه ئاو بدهیت.

گاز و کارهبا لهوانیه گرانبهها بن، لهبهرئوه کردنی شتیک وهکو کوژاندنهوهی هیتهرهکان کاتیك دهچیته دهرهوه یان پهنجهرهکان دابخهیت کاتیك که هیتهرهکانت پیکراون دهتوانیت پاره پاشهکهوت بکهیت. دلنیا به لهوهی که گلۆپهکان بکوژینیهوه و نامیره کارهبایهکان به پیکراوی جی مههیله. ئەمه ههروهها یارمهتیت دهدات بو پاریزگاری ژینگه، چونکه پاشماوه و پیس بوون کهمتر دروست دهکات.

ئەگەر تو بونی گزات بو بیت، ئەمه رهنگه نیشانهی لیچوونیکی مهترسیداری گاز بیت. دهبت تلهفون بکهیت بو ژماره **0800 111 999** دهستبهجی ئەگەر گومانی ئهوهت ههبت که لیچوونی گاز ههیه له بالهخانهکهت.

پشکینه رانی دووکهل و یهکهم ئوکسیدی کاربون:

گشت خانووهمکان دهبی زهنگی دوکهل smoke alarm (له گشت نهۆمهکان بهکار دیت ههروهها له شوینهکانی نیشتهجیوون) و زهنگی یهکهم ئوکسیدی کاربون (له ژوورهکانی سووتهمهنی رهق بهکار دینن- وهکو ناگری خهلوز یان زوپای دار سووتاندن) ههبت و به باشی کاربکات.

Getting a telephone and the internet

You can arrange to have a land line (fixed phone) installed at your home and pay a monthly fee to use it, known as line rental. A land line is usually needed in order to receive internet access. Depending on the deal you choose, the provider will either send you the equipment to set up yourself or somebody will visit to help you install it. There are a wide range of deals, so you should check with a number of providers before buying.

Most people will also have their own personal mobile phone. Mobile phones will vary in cost, but basic mobile phones are available for as little as £10. Smartphones, which can access the internet, are more expensive.

You can get a contract where you pay monthly to use a mobile, or a pay as you go deal where you pay for what you use.

- Pay monthly contracts are where you can make calls on your phone for a fixed number of minutes, send a number of texts and use a certain amount of internet data. You will pay a fixed amount each month unless you exceed the number of minutes, texts or data set out in your contract, in which case you must pay for what you use. These can be very expensive, so it is important to be careful and check that you have not exceeded your allowance. It is necessary to have a bank account and provide proof of address (for example a copy of your tenancy agreement) to take out a contract. Contracts can vary greatly in cost, from as little as £5 per month for a SIM card only to £60+ for contracts with the latest and most expensive phones included.

دستکھوتی تلهفون و هیلی

ئینتھرنیٹ

تو دھتوانیت ئامادهکاری بکھیت بو ئهوهی تلهفونئیکی مالهوه (تلهفونی جیگیر) دابمهزینیت له مالهکمت و مانگانه پاره بدهیت بو بهکار هیلانی، که ناسراوه به کریی هیلی تلهفون. هیلی تلهفونی مالهوه بهشیوهیهکی ئاسایی پیویسته بو ئهوه هیلی ئینتھرنیٹ بهکار بینی. ئهمهش دهکھویته سهر ئهوه ریکهوتنهی تو ههلی دهبژیریت، دابینکهرهکه یان ئامیرهکه دهنیریت بوت تاکو خوت بیبهستیت یان کهسێک سهر دانت دهکات بو ئهوهی یارمهتیت بدات له دامهزراندنی هیلهکه. کۆمهائیکی فراوان ریکهوتن ههیه، تو دهبیت ژمارهیهک له دابینکهرانی تلهفون تاقی بکھیتهوه پیش کریینی.

زۆربهی خهلك ههروهها تلهفونی موبایلی کهسی خویان ههیه. تلهفونهکانی موبایل تیچوویان جیاوازه بهلام تلهفونی موبایلی ساده ههیه به بریکی کهمی پارهی و هکو 10 پاوهند. تلهفونه زیرهکهکان، که دهتوانن ئینتھرنیٹ بهکار بێنن، گرانترن.

تو دهتوانیت گریههستیک و اتا کونتر اکتیکت دستکھویت که دهتوانی پارهکهی به مانگانه بیت بو بهکار هیلانی موبایلێک بیت، یان بهشیوهی پاره بده و برۆ pay as you go که تیبدا پاره ددهیت بو ئهوهی بهکاری دینیت.

- گریههستهکانی پاره دانی مانگانه بریتین لهوهی تو دهتوانیت تلهفون بکھیت له موبایلهکهتهوه بو ژمارهیهکی دیاریکراوی خولهک، ژمارهیهک کورتهنامه بنیریت و بریکی دیاریکراو داتای ئینتھرنیٹ بهکار بینی. تو بریکی جیگیر پاره ددهیت ههموو مانگیک تهنها مهگهر تو له ژمارهی خولهک، کورتهنامه یان داتای ئینتھرنیٹی دیاریکراوه له گریههستهکهت زیاتر بهکار بینی، لهو کاته دهبیت پارهی ئهوه زیادهیهی بهکارت هیناوه بدهیت. ئهمانه پرهنگه زور گران بن، لهبهرئهوه گرنگه تو ئاگادار بیت و بزانه که تو له بری ریکهپندر او زیاتر بهکار نههینیت. شتیکی پیویسته که حسانی بانکیت ههبیت و بهلگهی ناویشانی لهسهر بیت بدهیت (بو نمونه کۆپیهکی گریههستی بهکریگرتن) بو وهرگرتنی گریههستیک. گریههستهکان لهنرخدا زور جیاوازن، دهستیدهکات له بری کهمی و هک 5 پاوهند مانگانه بو گریههستی تهنها سیم کارت SIM card بو 60+ پاوهند بو ئهوه گریههستانهی که دواییین و گرانبههاترین ئامیری تلهفونی لهگهلاویه.

- You can also buy a pay as you go SIM card which means you pay for the minutes, texts or data you use. This means you can control how much you spend more easily. In some cases, a phone company will offer a deal where if you top-up, or add a minimum amount of money each month, they will give you a certain amount of minutes, texts and data to use. You can top-up whatever amount you want but to get a good deal from a phone company you usually need to top up around £10 each month.

Council Tax

You are liable for paying Council Tax for your property. This is a set amount for the financial year which runs from April to March, and you can pay this monthly. Council Tax is a tax which goes to your local authority for local services such as care, social services, police and local facilities.

If you are on a low income or out of work you may be eligible for financial help towards your Council Tax bill – this is called Council Tax Reduction. Each local authority has its own scheme and you need to apply to your local authority.

COUNCIL TAX

Homelessness/Crisis support

If you are concerned that you may become homeless the following services can advise you on what to do:

- Your local authority, you can find this at www.gov.uk/find-local-council
- Shelter Tel: 0808 800 4444
- Crisis Tel: 0800 038 4838
- Refugee Council www.refugeecouncil.org.uk

COUNCIL TAX

- تۆ ھەر و ھا دھتوانیت سیم کارت SIM card ی پارە بدە و برۆ بکریت که مانای ئەوێه تۆ پارە ددەیت بۆ ئەو خولەك، کورتەنامە و داتای ئینتەرنێتە بەکاری دەھێنیت. ئەمە مانای ئەوێه که تۆ دھتوانیت کۆنترۆلی ئەو بەکەیت که چەند سەرف دھکەیت زۆر ئاسانتر. لە ھەندیک حالەدا، کۆمپانیایەکی موبایل ئۆفەر یکت پێ دەمات که تێیدا دھتوانیت پارە ی تێ بەکەیت، یان کەمترین پری پارە زیاد بەکەیت ھەموو مانگیک، ئەوکاتە ئەوان بریکی دیار یکر او خولەك، کورتەنامە و داتای ئینتەرنێت دەدەن بۆ بەکار ھێنان. تۆ دھتوانیت ھەر بریک لە پارە ی تێبکەیت که دھتوویت بەلام تۆ ئەو مینۆفەر یکی باشت دەستکەویت لە کۆمپانیایەکی تەلەفۆن تۆ بەشێو ھیکەکی ئاسایی پێویستە ھەموو مانگیک 10 پاوندی تێ بەکەیت.

باجی شارەوانی

تۆ لێرسراویت بۆ ئەوێ پارە ی باجی شارەوانی بدەیت بۆ خانووەکەت. ئەمە بریکی دانراوی پارە ی بۆ سالای دارایی که لەماوێ مانگی نیسان بۆ مانگی مارت دەبیت، و تۆ دھتوانیت ئەمە مانگانە بدەیت. باجی شارەوانی باجیکە که دەروات بۆ فەرمانگە ی خۆجیی ناوچەکەت بۆ خزمەتگوزارییە خۆجییەکان و ھکو چاودێری، خزمەتگوزاری سۆشیال، پۆلیس و ئاسانکارییە خۆجییەکان.

ئەگەر تۆ لەسەر داھاتی کەم بیت یان لە ئیش دابراویت تۆ ڕەنگە مافی ئەو ھەبیت یارمەتی دارایی بدرییت بۆ پەسولە ی باجی شارەوانیەکەت - ئەمە پێی دەوترییت کەم کردنەو ی باجی شارەوانی Council Tax Reduction. ھەر فەرمانگە یکی خۆجیی بەرنامە ی خۆی ھەبێ و تۆ پێویستە داوا لە فەرمانگە ی خۆجیی خۆت بەکەیت.

پشتگیری بۆ مالی/قەیران

ئەگەر تۆ نیگەرانییت لەوێ که تۆ ڕەنگە بۆ مال بیت ئەو ئەو خزمەتگوزارییە خوارو ھە دھتوانیت ئامۆژگاریت بکات سەبارەت بەوێ دەبێ چی بەکەیت:

- فەرمانگە ی خۆجیی خۆت، ئەمە دھتوانیت بدۆزیتەو ھە لە www.gov.uk/find-local-council

• تەلەفۆنی پەناگە: 0808 800 4444

• تەلەفۆنی قەیران: 0800 038 4838

• Refugee Council www.refugeecouncil.org.uk

ئەنجومەنی پەنا بەران

Your local neighbourhood

Your local area will likely have a leisure centre where you can play sport or exercise, local parks and libraries where you can borrow books and access the internet if you do not have it at home. Libraries and parks are free to everyone and leisure centres are often cheap to use.

You should also familiarise yourself with the local transport links and bus stops and learn how to use transport to reach places further away. You may not live very close to a doctor, school or Jobcentre Plus and may need to travel to get there.

گهرهكى ناوچهكهت

ناوچهكهت لهوانهيه سهنتهرى كات بهسهربردن leisure centre
ى ههبيت كه تو لهوى دهتوانيت ومرزش و راهينان بكهيت،
پاركهكانى ناوچهكهت و كتبخانهكان كه تيبدا دهتوانيت كتيب
وهربگريت و ئينتهرنيت بهكار بهينيت نهگهر تو له مالهوه نهتبيت.
كتبخانهكان و پاركهكان و اتا باخهكان بهخورايين بو گشت كهسيك و
سهنتهرهكانى كات بهسهربردن بهزورى ههرزائن بو بهكار هينان.

تو ههروهها دهبيت خوت ناشنا بكهيت به هويهكانى گواستنهوى
ناوچهكهت و ويستگهكانى پاس و فيربيت چون هويهكانى گواستنهوه
بهكار بينيت بو گهيشتن بهو شوينانهى دوورن لبت. تو رهنگه زور
نزيك نهزيت له دكتوريك، قوتابخانه يان ناوهندى كار Jobcentre
Plus و رهنگه پيوستت بيت بچيت بو نهو شوينانه.

Places of worship

The UK is a multi-faith society and there are mosques, churches, synagogues and other places of worship in larger towns or cities.

Many newcomers to the UK have found that they have had support and help through their place of worship and have also made friends who have helped them to adapt and made them feel welcome.

پہرستگاکان

بہریتانیا کۆمہلگاہیکی فرہ-نایینہ و مزگھوت، کلّیسا، کہنیشتهی جووہکان و پھرستگاکانی تر لہشار یان شارہدی گھورہکاندا ہن.

زۆر لہو کہسانہی تازہ دین بۆ بہریتانیا بۆیان دمرکہوت کہ ئہوان پشتگیربو یارمہتیاں ہہبوو لہ شوینی پھرستگاکانیاں و ہاورپیان پھداکرد کہ ئہو ہاورپیانہ یارمہتیاں داوان بۆ راہاتن و پیشوازیان لی بکریت.

Summary

You are eligible to receive benefits which can pay for your rent and other essential living costs

If you are renting a house or a flat, you will have a tenancy agreement with your landlord that sets out the rights and responsibilities for both landlord and you, the tenant

You must manage your money with care and ensure you pay for all bills and living expenses – you should open a bank account

Look out for local services and places of worship in your local area

پوخته

تۆ مافی ئهوت ههیه هاوکارییه داراییهکان و اتا بهنهفیتیهکان و هر بگریت که دهتوانیت پاره ی کرئ خانوو و بژیویه پیوستیهکانی ژیان بدهیت.

ئهگهر تۆ خانوویک یان شوقهیهک به کرئ بگریت، تۆ گریهستیکی به کریگرتنت دهبیت له گهڵ خاوهن مولکهکته که تئیدا مافهکان و بهرپرسیاریتیهکانی بۆ ههر دوو خاوهن مولک و کریچی تئیدا نووسراوه

تۆ دهبیت پاره ی خۆت پاشهکوت بکهیت به ووردی و دانیابه لهوه ی پاره ی پسوولهکان و بژیوی ژیانته بدهیت - تۆ دهبیت حسابیکی بانکی بکهیتهوه

بگهرئ بهدوای خزمهتگوزارییه خۆجیهکان و پهرستگاگان له ناوچهکته

Chapter 6

Education

In this chapter you will learn about:

- The education system
- Types of school
- The subjects that you can study

بەشى 6

پەروەردە

لەم بەشەدا، تۆ فير دەبىت دەربارەى:

سىستەمى پەروەردە

جۆرەكانى قوتابخانە:

بابەتەكانى تۆ دەتوانىت بىخوئىت

Overview of education

If you have children, they may already be attending school and you may have some existing knowledge of the education system. This chapter is intended to give a helpful overview of the education system, including adult learning.

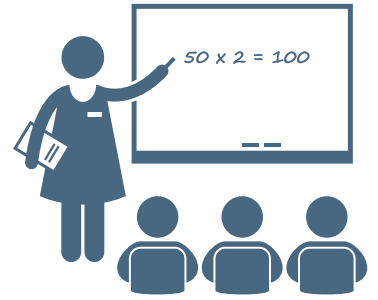
Education is important in the UK and there is a strong culture of lifelong learning. This means that education does not finish at school but continues throughout a person's working life through professional or personal development.

The school system encourages children to question and think for themselves rather than simply learning facts and figures. Parents are expected to take a prominent and supportive role in their children's education, meeting with teachers regularly for a progress report, helping children with their homework and ensuring they arrive at school clothed, fed and ready to learn.

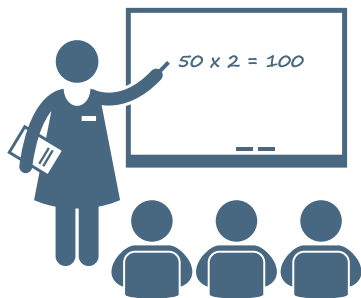
As a parent you are responsible for ensuring that your children of compulsory school age receive a full-time education. Local authorities have powers to enforce school attendance, including the power to prosecute parents who fail to ensure their child's regular attendance at school. This guidance sets out how schools, local authorities and the police can deal with poor attendance and behaviour in school.

Education for children is free and compulsory. In England, the statutory school age is from 5 years to 16 years and individuals aged 16 to 18 must be in either full-time education or work (with an educational component).

The UK has some of the world's finest and oldest universities and is a world leader in research and innovation.

تیروانینیکی گشتی پهروهرده

نهگمر تو مندالت ههبوو، رهنکه له قوتابخانه بخوینن و رهنکه ههنديک زانياريت ههبيت دهر باره ی سيستمی پهروهرده. نهه بهشه ويستی ديدیکی گشتی سوودبهخش بدات سهبارت به سيستمی پهروهرده، لهوانهش فيربوونی کهسانی گهوره.

پهروهرده گرنگه لهناو بهريتانيا و کهلتووریکي بههیزی دريژخايهني فيربوون ههيه. نههه مانای نهويه که پهروهرده له قوتابخانه تهواو نابيت بهلکو بهردهوام دهبيت به دريژايی ژيانی کارکردنی کهسيک به ريگای پههپيدانی پيشهیی و کهسايهتی.

سيستمی قوتابخانه هانی مندالان دهوات بو پرسيارکردن و بو خویان بيربکهنهوه زياتر لهوهی به سادهیی فيری راستيهکان و ژمارهکان بن. دايک و باوکان چاوهروان دهکريت رولیکي پشتگیری و بهرچاویان ههبيت له پهروهردهی مندالهکانيان، چاویان به ماموستاکان دهکهويت به بهردهوامی بو راپورتیکي بهرمو پيش چوون، يارمهتی مندالهکان دهدهن له نهرکی مالهوهيان و دنلیا دهنهوه لهوهی که دهگهنه قوتابخانه به جلوبهرگی گونجاو، خواردنيان خواردييت و نامادهبن بو خویندن و فيربوون.

وهک دايک و باوکيک تو بهرپرسياريت بو دنلیابوونهوه لهوهی که مندالهکانت هی تهمنی قوتابخانهی ئيلزامين و خویندن فولتایم وهردهگرن. فهرمانگهی خوچیی دهسهلاتيان ههيه فشار بکهن بو نامادهبوون له قوتابخانه وانا دهوام بکهن، لهوانهش دهسهلاتی لپرسينهوه له دايک و باوکان نهوانهی دنلیا نهنهوه لهوهی مندالهکانيان به ریکوپيکی دهچنه قوتابخانه، رينمایي دانراوه لهسر نهوهی چوون قوتابخانهکان، فهرمانگهی خوچیی و پوليس دهتوانن مامله بکهن لهسر کهم نامادهبوون رهفتاری خراب لهناو قوتابخانه.

پهروهرده بو مندالان بهخوړاييه و ئيلزامی په. له ئينگلاند، تهمنی دهستووری قوتابخانه بریتيه له 5 سال بو 16 سالان و تاکهکهسهکانی تهمنيان له 16 بو 18 سالانه دهبی يان خویندن فولتایم بخوینن يان کار بکهن (لهگهل پیکهاتهیهکی پهروهردهی).

بهريتانيا ههنديک جوانترین و کوونترین زانکوی جيهانی ههيه و لهجهاندا پيشهنگه له تويزينهوه و داهينان.

A young girl with blonde hair, wearing a light blue school polo shirt, is sitting in a classroom. Her right hand is raised high in the air, and she is looking towards the right of the frame with a slight smile. Another child's hand is visible in the foreground, also raised. The background is dark, suggesting a classroom setting.

Joining the education system

You should get in touch with your local authority to ensure your children are registered in an age appropriate school. Your local authority will have more information about schools in your area. We recommend you review this GOV.UK webpage (www.gov.uk/schools-admissions) which provides general information for parents about school admissions and how to apply for a school place. If you don't know your local authority, you can find out through this website: www.gov.uk/find-local-council. You should enrol your child at school and familiarise yourself with what support is expected from parents. These include taking an active part in your child's education such as ensuring that they attend school, complete their homework and get enough sleep.

If you have a child of nursery age (under 5 years old) the local authority Family Information Service can help you find a nursery place for them. Once you know your local authority, you can check your Family Information Service here: findyourfis.familyandchildcaretrust.org. Similarly, if your child has additional learning needs, you should liaise with your local authority to ensure that their needs are met.

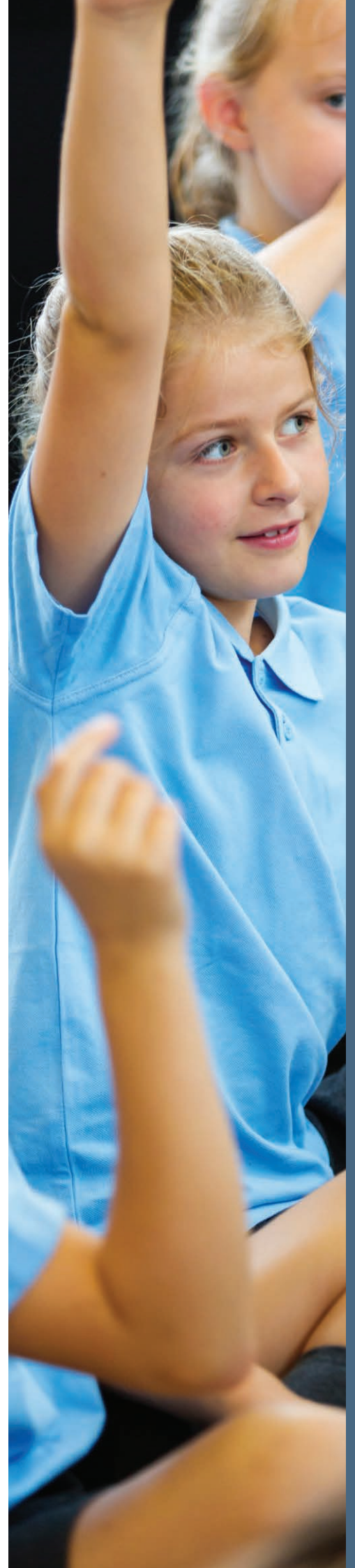
Your child will be given additional support to meet the requirements of education, such as additional English language support. These opportunities will not only enable them to re-engage with their education as quickly as possible, but also help the whole family to adjust.

چوونه ناو سیستهمی پهروهرده

تو دهبیت پهیوهندی بکهیت به فەرمانگه‌ی خوچی ناوچهکەت بو
ئەوه‌ی دلنیا بیه‌وه له تهمه‌نیکی گونجای قوتابخانه لهوه‌ی که ئایا
مندالەکانت ناویان تۆمار کراوه. فەرمانگه‌ی خوچی زانیاری زیاتری
ههیه دەر باره‌ی قوتابخانه‌کانی ناوچهکەت. ئیمه پێشنیار دهکەین که
پیداچوونه‌وه بکهیت بهو مألپه‌ره‌ی (GOV.UK له www.gov.uk)
(www.gov.uk/schools-admissions) که زانیاری گشتی ده‌دات به دایک
و باوکان دەر باره‌ی وەرگیران له قوتابخانه و چون ده‌توانیت داوای
شوینیک بو قوتابیه‌ک بکهیت له قوتابخانه. ئەگەر نازانی فەرمانگه‌ی
خوچی بکهیت له‌کوئیه، ده‌توانیت بیدوزیته‌وه به ریگای ئەم مألپه‌ره:
www.gov.uk/find-local-council. تو ده‌بیت ناوی
مندالەکەت له قوتابخانه تۆمار بکهیت و خۆت ئاشنا بکهیت له ئەوه‌ی
کام پشتگیری چاوه‌روان ده‌کریت له دایک و باوکان. ئەمانه بریتین له
وەرگرتنی به‌شیک چالاک له پهروهرده وه‌کو دلنیا بوونه‌وه لهوه‌ی که
ئەوان ده‌چن بو قوتابخانه، ئەرکی ماله‌وه‌یان ته‌واو ده‌کهن و ماوه‌ی
ته‌واو ده‌خه‌ون.

ئەگەر مندالیکت هه‌بیت له تهمه‌نی باخچه‌ی ساویان (له ژیر
تهمه‌نی 5 سالی) بیت زانیاری خیزانی له فەرمانگه‌ی خوچی
ده‌توانیت یارمه‌تیت بدات باخچه‌یه‌کی ساویان بدوزیته‌وه بو‌یان.
هەر کاتیک که فەرمانگه‌ی خوچی بکهیت ناسی، ئەوکاته ده‌توانیت
خزمه‌تگوزاری زانیاری خیزانی ببینیت لیره: findyourfis.
familyandchildcaretrust.org. به هه‌مان شیوه، ئەگەر
مندالیکت هه‌بوو خاوه‌ن پیداویستی تایه‌ت بیت، تو ده‌بیت هاونا‌هه‌نگی
بکهیت له‌گه‌ل فەرمانگه‌ی خوچی بکهیت بو دلنیا بوونه‌وه لهوه‌ی که
پێویسته‌کانیان بو چی به‌چی ده‌یت.

مندالەکەت پشتگیری زیاده‌ی پی ده‌دریت بو ئەوه‌ی پێویسته‌کانی
خویندی بو دابین بکریت، وه‌کو پشتگیری زیاده‌ی زمانی ئینگلیزی.
ئەم دەر فەتانه‌ ته‌نها توانیان ناداتی بو سەر قالمونه‌وه به‌ خویندنیان
تابتوانریت به‌ په‌له، به‌کو هه‌روه‌ها یارمه‌تی هه‌موو خیزانه‌کەش
ده‌دات تا‌کو بگونجین له‌گه‌لیدا.

Nursery education

Between the ages of 3 and 4, children can get free early education. Some 2-year-olds are also eligible. The local authority Family Information Service will be able to provide advice about local childcare providers and how many hours of free early education you may be entitled to.

At nursery children will learn through play, giving children the broad range of knowledge and skills that provide the foundation for good future progress through school and life.

Nursery education

Primary education

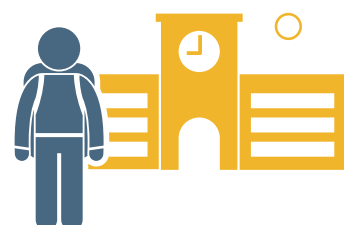
Primary education is taught at primary schools. These teach the fundamental basics of reading, writing, arithmetic and science. They are attended by children aged 5 to 11 years old.

Primary schools are sometimes separated into infant schools (ages 4 to 6) and junior schools (ages 7 to 11), and you may be told that your child is attending one of these types of school (although some children might start when they're 4 years old).

Primary education

Secondary education

Secondary education

Further education

Further education

Higher education

Higher education

خویندنی باخچهی ساوایان

خویندنی باخچهی ساوایان

له نیوان تهمهنی 3 و 4 سالی، مندالهکمت دتوانیت خویندنی زوی بهخویرایی دستبکھویت. ههروهها ههندیك له تهمهنی 2-سالانیش شیاون. خزمهتگوزاری خیزانی له فهرمانگهی خوچیی دتوانیت ئاموژگاری بدات دهر بارهی دابینکهرانی چاودیری مندالی خوچیی و رهنگه مافی چهند کاتزمیری خویندنی زوی بهخویراییتان ههیبیت.

خویندنی بنههتی

له باخچهی ساوایان مندالان فیر دهن چۆن یاری بکهن، کۆمهلیکی فراوان زانیاری و شارهزاییان پی دهریت که بناغهیهکیان پی دهدات بو بهر هوییش جووونی باش له داهاتوو به ریگای قوتابخانه و ژیان.

خویندنی بنههتی

خویندنی ناوهندی

خویندنی بنههتی له قوتابخانه بنههتیهکان دهخویندریت. ئەمانه بناغهی بنچینهیی خویندنهوه، نووسین، زانستی ژماره و زانستن. مندالان له تهمهنی 5 بو 11 سالان دهچن بو خویندنی بنههتی.

قوتابخانهکانی بنههتی ههندیك جار جیا دهکرینهوه بو قوتابخانهی ساوایان infant schools (تهمهنی 4 بو 6 سالان) و قوتابخانهی قوتابی بچووک (تهمهنی 7 بو 11 سالان)، و رهنگه پیت بووتریت که مندالهکمت دهچیت بو یهکیک لهم جووره قوتابخانانه (لهگهل نهوهشدا ههندیك مندال رهنگه خویندن دهستیپیکهن لهوکاتهی تهمهنیان 4 ساله).

خویندنی زیاتر

خویندنی بالا

Secondary education

Secondary education is taught at secondary schools. These build on the primary curriculum and teach a more academic curriculum across a range of subjects (such as the sciences, mathematics, English language and literature and foreign languages), alongside practical subjects (such as music, design and technology, physical education and information technology). These schools are attended by children aged 11 to 16.

Secondary schools vary across local authorities and the type of school your child may attend could be a comprehensive school, an academy or a grammar school.

At the age of 16 students in England sit public examinations in all their subjects known as the General Certificates of Secondary Education (GCSEs). These qualifications will be used to apply for jobs, further education and higher education.

School leaving ages

You can leave school on the last Friday in June if you will be 16 by the end of the summer holidays.

You must then do one of the following until you are 18:

- Stay in full-time education e.g. at a college or secondary school
- Start an apprenticeship or traineeship. An apprenticeship is a genuine job, where you spend at least 20% of your time in off the job training. For more information, visit www.apprenticeships.gov.uk
- Volunteer (for 20 hours or more a week) while in part-time education or training

خویندنی ناوهندی

خویندنی ناوهندی له قوتابخانه ناوهندیهکان دهخویندریت. ئەمانه بنیاد دهنریت لهسەر بەرنامەیی خویندنی بنەرەتی و بەرنامەییەکی زیاتر ئەکادیمیان فیر دهنریت بە کۆمەڵێک بابەت (وہکو زانستەکان، بێرکاری، زمانی ئینگلیزی، ئەدەب و زمانە بیانیەکان)، شان بەشانی ئەوہ بابەتە پراکتیکیەکان (وہکو میوزیک، دیزاین و تەکنۆلۆژی، پەرورەدی جەستەیی و زانیاری تەکنۆلۆژی). مندالانی تەمەن 11 بۆ 16سالان دەچن بۆ خویندنی ناوهندی.

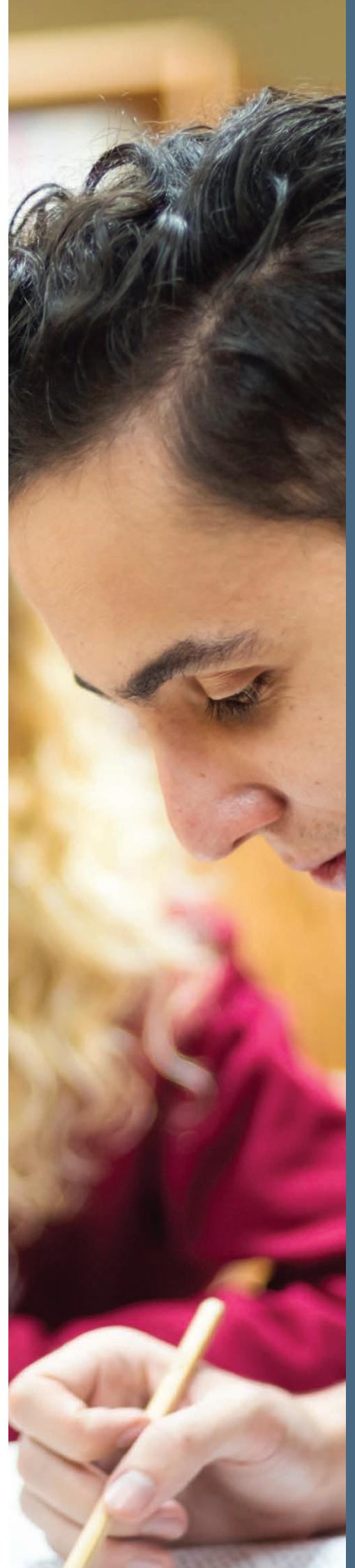
قوتابخانه ناوهندیهکان جیاوازن له سەرئایای فەرمانگە خوچییەکان و مندالەکەت رەنگە بچیت بۆ قوتابخانەییەکی گشتگیر comprehensive ، قوتابخانەیی ئەکادیمی academy یان قوتابخانەییەکی ریزمان grammar.

قوتابیانی تەمەنی 16سالی تاقیکردنەوہ دەکەن له گشت وانەکان که پێی دەووتریت بروانامەیی گشتی خویندنی ناوهندی (GCSEs). ئەم بروانامانە بەکاردین بۆ داواکردنی کاریک، خویندنی زیاتر و خویندنی بالا.

تەمەنی بەجیهیشتنی قوتابخانه

تۆ دەتوانیت قوتابخانه بەجی بهیئت له دوا رۆژی هەینی له مانگی حوزەیران ئەگەر بییت به تەمەنی 16سال له کۆتایی پشوو ی هاوین. تۆ دەبییت دواتر یهکێک لهمانەیی خواروہ بکەیت تاکو تەمەنت دەبییت به 18سال:

- له خویندنی فولتایم بمینەوہ بۆ نمونە له کۆلیژ یان قوتابخانەیی ناوهندی
- دەستپێ بکە به راهینان apprenticeship یان مەشق کردن. راهینان کارکردنکی راستەقینەیی، که تۆ بەلانیکەم 20% کاتت بەسەر دەبەیت له مەشق کردن لهسەر کارەکە. بۆ زانیاری زیاتر سەردانی www.apprenticeships.gov.uk بکە
- خۆبەخش (بۆ 20 کاتژمیر یان زیاتر له هەفتەییەکدا) لهکاتیکدا له خویندن یان مەشق کردنی پارتایم دایت.

Further education

In England, after taking GCSEs young people normally choose between a practical route or an academic route. Further education for young people aged 16-18 can be provided in schools (often as part of a continuous educational journey from the age of 11 to 18), sixth form or FE colleges, or independent training providers.

The most common academic qualifications are called A-Levels and these are often required to go on to university. Students will typically study three or four subjects at A-Level often related to what they want to study at university.

Technical qualifications come in a number of forms, the most common of which are Business and Technician Education Council qualifications (BTECs) and National Vocational Qualifications (NVQs). These develop practical skills such as management, hairdressing or carpentry. Often these are taken in conjunction with, or as a precursor to, apprenticeships (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

Further Education is also open to adults. Adult provision is funded through a combination of government funds, employer contributions, learner contributions and learner loans, depending on the type/level of course and learner circumstances. To find out what opportunities are available in your local area, and whether you are eligible for government funding, please contact your local authority, college or training provider, or find out more information at www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

خویندنی زیاتر

له ئینگلاند، دواى وەرگرتنى پروانامه‌ی خویندنی ناوهندی GCSEs کهسانی گهنج به‌شيوه‌یه‌کی ئاسایی هه‌لده‌بژیرن له نیوان ریگیه‌کی پراکتیکی یان ریگیه‌کی نه‌کادیمی. خویندنی زیاتر بو کهسانی گهنجی ته‌مه‌نیان 16-18 سالانه ده‌توانریت له قوتابخانه دابین بکریت (به‌زوری و هک به‌شیک له گهشتی به‌رده‌وامی خویندن له ته‌مه‌نی 11 بو 18 سالان)، فورمی شه‌شه‌م sixth form یان کۆلیژ مکانی FE، یان دابینکهرانی سه‌ربه‌خوی مه‌شوق کردن.

باوترین پروانامه‌کانی نه‌کادیمی پیی ده‌وتریت ئاسته‌کانی A-Levels و ئه‌مانه به‌زوری پیویستن بو چون بو خویندنی زانکو. قوتابیان به‌شيوه‌یه‌کی نمونه‌یی سی بو چوار بابته‌کانی ئاسته‌کانی A-Levels ده‌خوینن و به‌زوری په‌یوه‌سته به‌وهی قوتابیه‌کان هه‌زیان له‌کام وانه‌یه بیخوینن بو خویندنی له زانکو.

پروانامه ته‌کنیکیه‌کان به چهند شیوازیك دین، باوترینیان بریتیه له پروانامه‌ی نه‌نجومه‌نی خویندنی بزنیس و ته‌کنیکار (BTECs) وه پروانامه‌کانی پیشه‌یی نیشتمانی (NVQs). ئه‌مانه توانای پراکتیکی په‌ره‌په‌نده‌دن و هکو به‌ریوه‌بردن، سه‌رتاشی یان دارتاشی. به‌زوری ئه‌مانه وهرده‌گیرین به هاو‌هلی له‌گه‌ل، یان پیشه‌کیه‌ک بو، راهینه‌کان (سه‌یری به‌شی 4 بکه - کارکردن و هاو‌کاریه داراییه‌کان).

خویندنی زیاتر هه‌روه‌ها بو کهسانی گه‌وره‌ش کراوه‌یه. پاره ته‌رخانکردن بو گه‌وران کۆمه‌ک ده‌کریت به ریگی پراکتیکی کۆمه‌کی حکومه‌ت، به‌شدار یکردنه‌کانی خاوه‌نکار، به‌شدار یکردنه‌کانی فیرخواز و قه‌رزه‌کانی فیرخواز، به‌نده به جۆر/ ئاستی کۆرسه‌که و بارودۆخه‌کانی فیرخواز. بو زانینی ده‌رفه‌ته‌کانی به‌رده‌ستن له ناوچه‌که‌ت، و ئایا تو مافی وەرگرتنی کۆمه‌کی حکومه‌ت هه‌یه، تکایه په‌یوه‌ندی بکه به فه‌رمانگه خۆجێیه‌که‌ت، دابینکهری کۆلیژ یان مه‌شوق کردن، یان دۆزینه‌وه‌ی زانیاری زیاتر له www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

Higher education

Higher education is taught at universities and individuals will usually begin applying between the ages of 17 and 18. Different universities will offer different subjects and requirements needed to confirm a place (usually certain grades at A-Level sometimes in certain subjects).

Students will receive guidance from their school teachers and careers advisers about where to apply and what to apply for. Applications are submitted through an online system.

University education is not free in all parts of the UK, and individual universities set the level of their fees. These are currently capped at up to £9,250 per year in England. You may be able to apply for a student loan to cover the costs of these fees, and an additional loan to contribute to the costs of living as a student. A careers adviser at your school will provide you with more information.

If you have refugee status you are eligible for home fee status for tuition fees and you are eligible to apply for student loans to help with tuition fees and living costs. If you have Humanitarian Protection status, you will need to satisfy a three year ordinary residency requirement to qualify for home fee status and to be eligible to apply for student loans.

For more information on student finance visit:
www.gov.uk/student-finance

Student Loans Company – www.slc.co.uk.
Telephone no: 0300 100 0622.

خویندنی بالا

خویندنی بالا دهخویندریت له زانکۆکان و تاکهکەسەکان بەشیوہیەکی ئاسایی دەستپێدەکەن لەهێوان تەمەنەکانی 17 و 18 سالی. زانکۆ جیاوازمەکان وانه و بابەتی جیاوازی پیشکەش دەکەن و مەرجەکان پێویستن دەبێت بۆ دووپاتکردنەوهی شوپینیک له زانکۆ (بەشیوہیەکی ئاسایی نمرە دیاریکراو له قۆناغی ئاستەکانی A-Level هەندیک جار له بابەتی دیاریکراو).

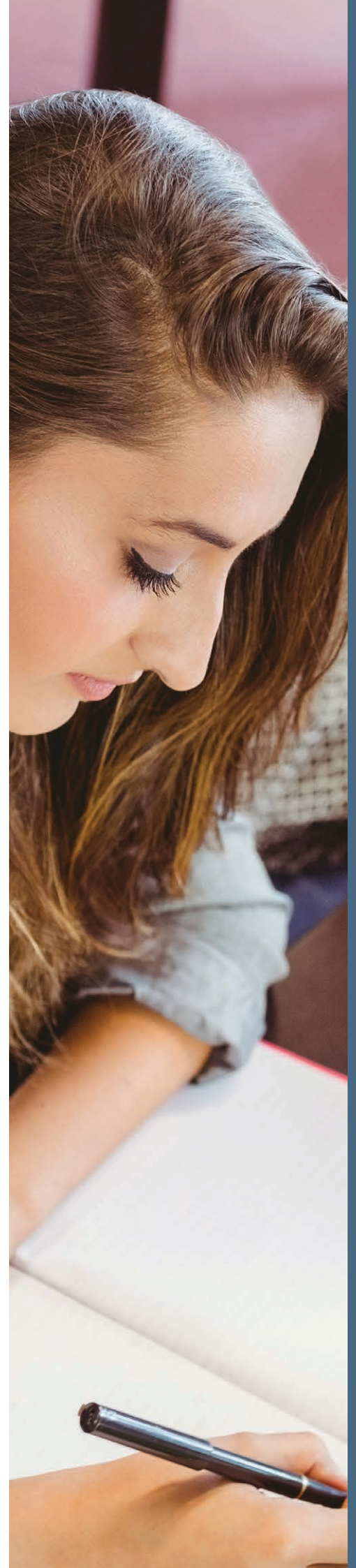
قوتابییەکان پێنمایی وەر دەگرن له مامۆستاکانی قوتابخانەکانیان و کارمەندانی ئامۆژگاری پیشە careers advisers دەربارە لەکوێ دەبێت داوا بکەیت و داوا ی چی بکەیت. داواکاریەکان پیشکەش دەکریت بە رێگای سیستەمی ئۆنلاین.

خویندنی زانکۆ بەخۆراییی نیه له گشت بەشەکانی بەریتانیا، و زانکۆ تاکەکان ئاستی رسوماتەکانیان داناه. ئەم رسوماتانە له ئینگلاند ئیستا سالانە دەگاتە 9,250 پاواند. تۆ رەنگە بتوانیت داوا ی قەرز ی قوتابی بکەیت بۆ دابینکردنی تیچووی ئەم رسوماتانە، و قەرزیک ی زیاده بۆ بەشداریکردن له بژیوی ژیانی قوتابی. کارمەندی ئامۆژگاری پیشە careers advisers له قوتابخانەکەت زانیاری زیاترت پێدەدەن.

ئەگەر تۆ مافی پەنابەریت هەبێت مافی رسوماتی ناو و لانت هەیه بۆ کریی خویندن و مافی ئەوەت دەبێت قەرز ی قوتابی داوا بکەیت بۆ ئەوهی یارمەتیت بدات بۆ تیچووی کریی خویندن و بژیوی ژیانت. ئەگەر تۆ مافی پاراستنی مروقاییەتیت هەبێت، تۆ دەبێت بیسەلمینیت که مەرجەکانی نشینگە ی سێ سالی ئاساییت تێدایه بۆ ئەوهی شیاو بیت بۆ بارودۆخی رسوماتی ناو و لانت و تاکو شیاو بیت بۆ داواکردنی قەرز ی قوتابی.

بۆ زانیاری زیاتر لەسەر باری دارایی قوتابی سەردانی ئەم مآپەرە بکە: www.gov.uk/student-finance

کۆمپانیای قەرز ی قوتابی – www.slc.co.uk
ژماره تەلەفۆن 0300 100 0622 .:

Adult learning

Adult learning is strongly encouraged and many different courses are available. Colleges, adult education services and other educational institutions in your local area may offer full and part-time adult learning opportunities. These could include taught courses, workshops and online learning on a wide range of subjects including job training and courses for personal development such as IT, gardening, arts and crafts, and well-being. Some courses are specifically designed to support parents and their families. These courses are likely to be available in the daytime, evening and weekends. Some courses, including literacy and numeracy, are free of charge and some courses are fee-paying so adults may be asked to contribute fully or partially towards the cost. To find out what opportunities are available in your local area, and whether you are eligible for government funding, then please try:

- Looking at the website or prospectus of your local authority adult education service, further education college and/or Workers' Educational Association (WEA) branch
- Using the National Careers Service website, <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk>, which offers advice on choosing courses and a post code search to help you find a suitable class
- Reading notices in local newspapers or on notice boards in schools, children's centres, doctors' surgeries, community centres, libraries or voluntary groups
- Speaking to friends, neighbours and colleagues to find out what's happening locally and what courses are on offer

فیربوونی گهوران

فیربوونی گهوران به توندی هان دهریت و زور کورسی جیاواز بهردهستن. کولیزهکان، خزمهتگوزاری خویندنی گهوران و پهیمانگا پهروهردهییهکانی تر له ناوچهکمت رهنگه دهرفتهکانی فیربوونی گهورانی پارتایم و فولتایم پیشککش بکمن. ئەمانه دهکریت کورسهکان، وورکشوپهکان و فیربوونی ئونلاینی کومهلیکی فراوان بابهت بن بخویندرین که بریتین له مهشوق کردنی کار و کورسهکانی پههپیدانی کهسی وهکو IT، باخهوانی، هونهرهکان و کاری دهستی، وه خوشگوزهرانی. ههندیک کورسهکان بهتاییهتی دیزاین کراون بو پشتگیری دایک و باوکان و خیزانهکانیان. ئەم کورسانه پیذهجیت بهردهست بن لهکاتی رۆژ، ئیواران و پشووهکانی ههفته. ههندیک کورسهکان، بریتین له خویندنهوه و نووسین و ژمارهیی بن، بهخویرایین و ههندیک کورس به پارهی لهبهرئهوه کهسانی گهوره رهنگه داویان لی بکریت که بهشداری له بهشینک یان ههموو تیچوونهکه بکمن. بو زانینی که چ دهرفتهیک ههن له ناوچهکمت، و نایا تو مافی وهرگرنتی کومهکی حکومهتت ههیه، دواتر تکایه ههول بده:

- به سهپرکردنی مالپهرهکان یان بلاوکهراوهکانی خزمهتگوزاری پهروهردهی گهورانی فهرمانگهی خوچی، کولیزی خویندنی زیاتر و/یان لقی کومهلهی پهروهردهی کریکاران (WEA)
- بهکارهینانی مالپهری خزمهتگوزاری نیشتمانی پیشه [https:// nationalcareersservice.direct.gov.uk](https://nationalcareersservice.direct.gov.uk) ، که ناموزگاری دهات لهسهه ههلبژاردنی کورسهکان و گهرانی بهدوای پوست کودهکان بو یارمهتیدان بو دوزینهوهی پولیکی گونجاو
- خویندنهوهی تیبینیهکان له رۆژنامه خوچییهکان یان لهسهه لهوخی تیبینیهکان له فوتابخانهکان، سهنتهری مندالان، بنکهی پزیشکی دکتورهکان، سهنتههکانی کومیونیتی، کتبخانهکان یان گروهه خو بهخشهکان
- قسهکردن لهگهله هاورپیان، دراوسپیکان یان هاوپیشهکان بو زانینی نهوهی چی روودهات له ناوچهکمت و کام کورس پیشککش دهکریت

Summary

Education is important, and all children must attend school from the age of 5 until they turn 16

There are opportunities for adults to undertake further learning

پوخته

پهروهرده گرنکه، و گشت مندالان دهبيت پرون بو قوتابخانه له تهمهني
5 تاكو دهبن به 16 سال

درفهتهكان بهر دهستن بو گهورهكان بو له ئهستو گرتني فيربووني
زياتر

Chapter 7

Legal Rights and Responsibilities

In this chapter you will learn about:

- Your rights and responsibilities
- What is legal and illegal
- Protecting and caring for your children
- Gender-based laws
- Discrimination

بهشی 7

مافه یاساییهکان و بهرپر سیار یتیهکان

لهم بهشهدا تو فیر ده بیت دهر باره ی:

مافهکانت و بهرپر سیار یتیهکانت

چی یاساییه و چی یاسایی نیه

پاراستن و سهپر شتی کردنی مندالهکانت

یاساگانی پهيوهست به رهگهز

جیاکاری

Rights and freedoms

Every person in the UK has the same basic human rights and freedoms, which are protected in law. These underpin how people live in the UK. For example:

- Every person has a right to liberty, which means you cannot be unlawfully detained. You also have a right to a fair trial. Everyone must be treated fairly and equally under the law.
- Every person has freedom of thought and the right to practise their religion. However it is illegal if, as part of this, you take part in activities which break UK laws. It is against the law to discriminate against or persecute someone because of their beliefs.
- Every individual has a right to marry whomever they want, regardless of race, or religion. However there are exceptions, for example you cannot be married to more than one person at one time, or marry certain relatives.

Right to equality

Right to education

Right to work

Values and responsibilities in the UK

Based on the rights and freedoms protected in law, everyone living in or visiting the UK is expected to adhere to a set of shared values and responsibilities. Core values include:

Core values include:

- Respect and obey the law
- Respect the rights of others, including their right to their own opinions
- Treat others with fairness

Right to marry

مافهكان و نازاديهكان

مافی یهكسانی

هموو كهسنيك لهناو بهريتانيا ههمان مافی مروقي بنچينهیی و نازاديهكاني ههیه، كه به ياسا پاريزراون. ئەمانه پشتگیری دهكهن له چۆنيهتی ژيانی خهك لهناو بهريتانيا. بۆ نمونه:

- هموو كهسنيك مافی نازادی ههیه، كه مانای ئەوهیه تو ناتوانریت به نایاسایی دهستگیر بكریت. تو ههروهها مافی دادگاییكر دنیکی دادپهروهرا نهت ههیه. هموو كهسنيك دهبیت بهشپوهیهکی دادپهروهرا نه و یهكسانی بهیپی ياسا مامهلهی لهگهلا بكریت.
- هموو كهسنيك نازادی بیرورا و مافی پهیرهوكر دنی ئایینی خویان ههیه. ههچهنده نایاساییه ئەگهر، وهك بهشیکي ئەمه، بهشداری بکهیت له چالاکیهكاني كه ياسای بهريتانيا پيشیل بکات. ئەمه دژی ياسایه تو جیاکاری بکهیت له دژی كهسنيك یان بیچهوسنیتهوه لهبهر بیروباوهریان.
- هموو تاكهكهسنيك مافی ههیه کیی بویت هاوسهگریری لهگهلا بکات، بهی گۆدانه رهچهلهك و ئایین. ههچهنده ههنديك ههلاویردن ههیه، بۆ نمونه تو ناتوانیت هاوسهگریری بکهیت لهگهلا زیاتر له كهسنيك لهیهك كاتدا، یان هاوسهگریری بکهیت لهگهلا خزمانی دیاریکراو.

ماف بۆ خویندن

ماف بۆ کارکردن

بههاکان و بهرپرسياريتيهكان لهناو بهريتانيا

بهیپی مافهكان و نازاديهكاني كه پاريزراون به ياسا، هموو كهسنيك له بهريتانيا بژی یان سهردانی بکات وا چاوهروان دهكریت لئی دهبی پابهند بیت به كۆمهليك بههاکان و بهرپرسياريتيه هاوبهشهكان. بهها سهرمکيهكان بریتين له:

- ریز له ياسا بگریت و گۆرايهلی بکات
- ریز بگریت له مافهكاني خهكانی تر، لهوانهش مافهكانيان سهبارهت به مافی بیروراکای خویان
- مامهله لهگهلا كهسانی تر بکهیت به دادپهروهری

ماف بۆ هاوسهگریری کردن

The law in the UK

The law applies to everyone in the UK. Cases are decided by judges in a court of law. In every case both sides are treated fairly. Every person can be represented by a lawyer.

Respect for the law is very important in the UK and everyone must obey the law. If you break the law, there are consequences. You could receive a fine or you could go to prison.

It is important to know that some things which may be allowed in other countries are not acceptable in the UK and it is your responsibility to live within the law of the UK. It is also important to understand some things which may not be allowed in other countries may be legal in the UK.

What is legal and illegal?

There are two types of law in the UK:

- Civil Law, which settles disputes between people
- Criminal Law, which covers crime and punishment

Both govern what you can and cannot do in the UK.

Some specific laws vary between England, Wales, Scotland and Northern Ireland.

The table below applies to England.

ياسا لهناو بهريتانيا

ياسا لهسهر هموو كهسيك جي بهجي دهكرت لهناو بهريتانيا. كهيسهكان له دادگاي ياسا لهلاين دادومروه برياري لهسهر دهدرت. له هموو كهيسيك هردوولا به دادپهروهرى مامهلهيان لهگهلا دهكرت. هموو كهسيك دهوانرت نوينهرايهتى بكرت لهلاين پاريزهريكهوه.

ريزگرتن له ياسا زور گرنگه لهناو بهريتانيا و هموو كهسيك دهبيت گويرايلهلى ياسا بيت. نهگه تو ياسا پيشيل بكهيت، چند دهرنجاميكي دهبيت. تو رهنكه سزاي پاره وهر بگريت يان پرويت بو بهنديخانه.

گرنگه بزانيت كه ههنديك شت رهنكه ريگهپيدراو بيت لهولتاني تر بهلام لهناو بهريتانيا قبول ناكريت و نهوه بهرپرسياريتي خوته بهپي ياسا بزيت لهناو بهريتانيا. ههروهه گرنگه ههنديك شت تيبگهيت كه رهنكه ريگهپيدراو نهبيت له ههنديك ولتاني تر و رهنكه ياسايي بيت لهناو بهريتانيا.

چي ياساييه و چي نياساييه؟

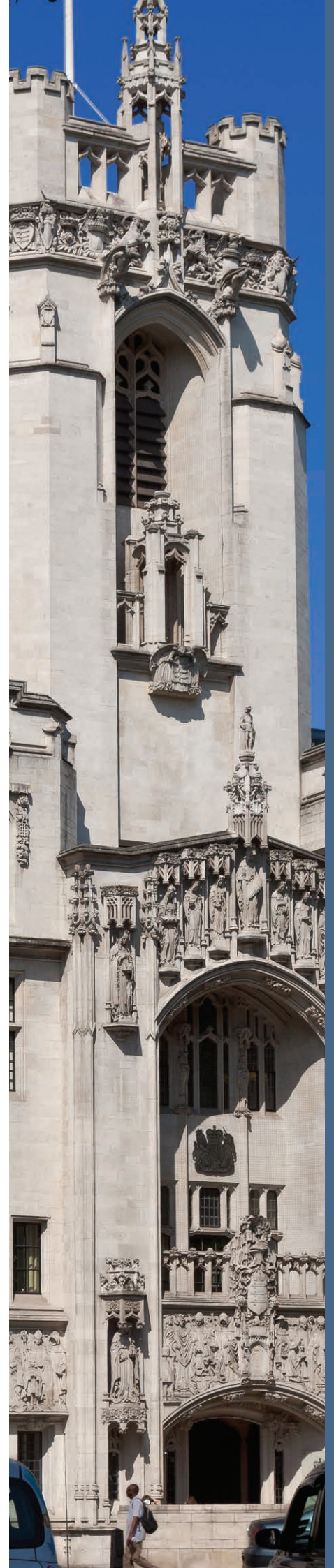
دوو جور ياسا ههن لهناو بهريتانيا

- ياساي مهدهنى، كه ناكوكي لهنيوان خهلك يهكلا دهكاتوه
- ياساي تاوانهكان، كه پهيوسته به تاوانهكان و سزادان

ههردووكيان حوكم دهن لهسهر نهوهي چي دهتواني بكهيت و چي ناتواني بكهيت لهناو بهريتانيا.

ههنديك ياساي تاييهت ههن جياوازيان ههيه لهنيوان نينگلاند، ويلز، سكوتهلندا و نهيرلهنداي باكوور.

نهم خشتههيهي خوارهوه تنهها نينگلاند دهگريتهوه

Below are some examples of issues that are decided in law, and their consequences:

Civil Law

Marriage and divorce

Anyone can marry whomever they want unless they are closely related (e.g. sibling, half sibling or aunt/uncle) or are already married. People of the same gender can marry each other. Either partner can apply for a divorce. If the couple is unable to agree the terms of the divorce, the courts will decide them.

Employment

The law protects both employers and employees. If an employer asks you to do things you did not agree to in a contract, you can challenge this.

Consumer rights

If a company does not provide the service or product you paid for, you can challenge this.

Housing

Any dispute between a tenant and landlord will be settled through Civil Law. As a tenant you should be fully aware of your rights, please look at chapter 5.

Discrimination and harassment

Discriminating against or harassing another person on the grounds of gender reassignment, colour, national or ethnic origin, religion or belief, age, disability or sexual orientation is prohibited under the equalities legislation. Any conduct that can reasonably be expected to cause harassment, alarm or distress to another person on any grounds is also prohibited under harassment legislation. Anyone who suffers this kind of discrimination or harassment can claim damages or seek an injunction against the perpetrator. This includes verbal insults based on religion.

ئەۋەى خوارەۋە چەند نمونەيەكى كېشەن كە بربارىان لەسەر دراۋە لەناۋ ياسا، و دەرەنجامەكانيان:

ياساى مەدەنى

ھەر كەسنىڭ دەتوانىت ھاۋسەرگىرى بىكەت لەگەل ھەرىكەت بىئەۋىت تەنھا مەگەر بە خزمەتەى زۆر نىزىك بن (بۆ نمونە خوشك و براكان، زېررا و زېر خوشك يان پورا / مام و خال) يان پېشتر ھاۋسەرگىرى كىرەت. خەلكانى ھەمان رەگەر دەتوانن ھاۋسەرگىرى لەگەل يەكتىرى بىكەن. ھەر كام لە ھاۋسەرەكان دەتوانن داۋاى جىابوونەۋە و اتا تەلەق بىكەن. ئەگەر دوو ھاۋسەرەكە نەتوانن رىك بىكەن لەسەر مەرەجەكانى جىابوونەۋە تەلەق، ئەۋا دادگا بربارىان لەسەر دەدات.

ھاۋسەرگىرى و تەلەق

ياسا ھەر دوۋلا كارمەند و خاۋەنكار دەپاريزىت. ئەگەر خاۋەنكارنىڭ داۋاى شىتەكت لى بىكەت كە لەسەرى رىك نەكەتوۋىت لە گىرەبەستى كارەكەت، دەتوانىت بەرەنگارى بىكەت لەم بابەتە.

كار كىردن

ئەگەر كۆمپانىيەك ئەۋ خزمەتگوزارى و بەرەمەت بۆ دابىن نەكەت كە پارەت پىداۋە، دەتوانىت بەرەنگارى بىكەت لەم بابەتە.

مافەكانى بەكار ھىنەر

ھەر ناكۆكەيك لەنىۋان كرىچىكە و خاۋەن مولك دەبىت بەرىگەى ياساى مەدەنى يەكلابىرەتەۋە. ھەر ۋەك كرىچىكە تۆ دەبىت بە تەۋاى ئاگادارى مافەكانى خۆت بىت، تىكايە سەيرى بەشى 5 بىكە.

نىشەتەجى كىردن و خانوۋبەرە

ھەر اسانكىردن و جىاكارى لە دژى ھەر كەسنىڭ لە بەر ھۆكارى رەگەر دىارىكىردن، رەنگى پىست، رەمچەلەكى نەتەۋە و ۋلاتنامە، ئابىن يان بىروباۋەر، تەمەن، كەمئەندامى يان ئاراستەى سىكىسى رىگە پىنەدراۋە بەپىي ياساكانى يەكسان بوون. ھەر رەفتار كىردنىڭ كە بتوانىت بەشۋەمەكى ماقول چاۋەرۋان بىرەت لىي كە دەبىتە ھۆى ھەر اسانكىردن و زەنگى ھۆشدارى يان بىزار كىردنى كەسانى تر لەسەر ھەر بىنەمەيكە بىت ئەۋىش رىگەپىنەدراۋە بەپىي ياساى ھەر اسانكىردن. ھەر كەسنىڭ كە تۈۋشى ئەم جۆرە جىاكارىيە يان ھەر اسانكىردنە بىت دەتوانىت داۋاى زىيانپىگەشەنكە بىكەتەۋە يان داۋاى فەرمانىكى دادگا بىكەت لەدژى تاۋانكار. ئەمە بىرەتە لە رىسوا كىردنى زارەكى بەپىي ئابىن.

جىاكارى و ھەر اسانكىردن

Criminal Law

Violence

It is illegal to kill or injure another person or group of people, and this can be punished severely. Violent offences which are against UK law include forced sexual contact or behaviour and domestic violence between family members in the home.

Racist and religious hate crime

Criminal behaviour such as violence, verbal abuse, bullying or damage to property is hate crime if it is carried out because of race or religion. This can include where the victim is believed to be of a particular religion or race, or where their partner or friend is. It is also illegal to encourage religious or racial hatred.

Harassment

Any conduct that can reasonably be expected to cause harassment, alarm or distress to another person on any grounds is a criminal offence. The perpetrator can face criminal charges as well as or instead of damages or an injunction under civil law.

Sex

The age of consent (when it is legal) for two people to have sex is 16, regardless of gender or sexual orientation.

ئەو شتتىكى ناياسايىبە كە كەسىكى تر يان گروپپىكى خەلك بكوژىت يان برىندار بكهىت، و ئەمە دەكرىت بەتوندى سزا بدرىت. تاوانهكانى توندوتىژى كە دژى ياساكانى بەرىتانيايە برىتىن لە بەزور سىكس كردن يان رەفتارى زورەملى، وە توندوتىژى لەنئوان ئەندامانى خىزان لە مألەو.

توندوتىژى

رەفتارى تاوانكارى وەكو توندوتىژى، خراپكارى زارەكى واتا جنىودان، شەرفروشى يان زيان گەياندن بە مولك و مال تاوانى رق و كىنەيە ئەگەر ئەنجام بدرىت بەھۆكارى رەچەلەك و ئايىن. ئەمە رەنگە برىتى بىت لەوہى كە قوربانىكە واپاوەر دەكرىت سەر بە ئايىن يان رەچەلەككى ديارىكراوہ، يان ھاوسەرەكەيان ھاوريكەيان سەر بە ئايىن و رەچەلەككى ديارىكراوہ. ھەر وەھا شتتىكى ناياسايىبە ھانى رق و كىنەيە ئايىنى و رەگەزپەرسى بەدەيت.

تاوانى رەگەزپەرسى
و رق و كىنەيە ئايىنى

ھەر رەفتارىكى بەشئومبەكى بەرچا و چاوەروان بكرىت لى كە دەبىتە ھوى ھەر اسانكردن، زەنگى ھوشدارى يان بىزاركردنى كەسىكى تر لەسەر ھەر بنەمايەك بىت بە تاوانىكى تاوانكارى دادەنرىت. تاوانكار روبرووى سزاكانى تاوان بىتەوہ ھەر وەھا يان بزار دنەوہى زيانەكان يان فەرمانىكى دادگا بەپىي ياساى مەدەنى.

ھەر اسانكردن

تەمەنى رەزامەندى (كاتىك كە ياسايى بىت) بۆ دوو كەس بۆ ئەوہى سىكس بە رەزامەندى لەگەل يەكترى بکەن 16 سألە، بەبى گویدانە رەگەز يان ئاراستەي سىكسى.

سىكس

Criminal Law

Drugs

It is illegal to possess, transport or distribute certain controlled drugs. Punishments can be severe, including custodial sentences.

Alcohol

It is legal for adults over 18 to purchase and consume alcohol.
It is illegal to drive under the influence of alcohol.

Smoking

It is illegal to smoke indoors in most public areas, e.g. shops, restaurants, bars. It is illegal to sell tobacco to anyone under the age of 18. In England it is also illegal to smoke in vehicles with passengers under 18. Breaking these laws could lead to a fine.

Driving

It is illegal to drive without a driving licence. You can begin learning to drive from 17 years of age and you must pass a driving test in order to obtain a driving licence.

Weapons

You cannot buy or possess a firearm without a licence. Carrying a knife in public is also punishable.

دەرمانه ھۆشبەرەكان شتتېكى ناياساييه ئەگەر دەرمانى ھۆشبەرى كۆنترۆلكر او ديارىكر اوت ھەلگرتبېت، بگۆزىتەوہ يان دابەش بکەيت. سزادانەكان دەكرېت توند بېت، لەوانەش حوكمى بەندكردن

ئەلکھول شتتېكى ياساييه بۆ كەسانى گەرەى تەمەن زياتر لە 18 سأل ئەلکھول بکرن و بخۆنەوہ. ۋە ناياساييه ئۆتۆمبېل لى بخورېت كاتېك لەژېر كاريگەرى ئەلکھول بېت.

جگەرەكېشان ئەوہ ناياساييه لەناوہوہى زۆربەى شوينە گشتيەكان جگەرە بکېشېت بۆ نموونە فرۆشگاكان، چىشتخانەكان، بارەكانى مەى خواردنەوہ. ئەوہ ناياساييه تووتن بفرۆشېت بە ھەر كەسك كە تەمەنى لە ژېر 18 سألېدا بېت. لە ئىنگلاندى ھەر وەھا ناياساييه بۆ ئەوہى جگەرە بکېشېت لەناو ئۆتۆمبېلەكانى نەفەرى تېدايە كە لەژېر تەمەنى 18 سألېدان. پېشېلكردى ئەم ياسايانە دەكرېت بېتە ھۆى سزادانى پارە.

شۆفېرى كرىن ئەوہ ناياساييه ئۆتۆمبېل لى بخورېت بەبى مۆلەتنامەى شۆفېرى. تۆ دەتوانېت دەستېپكەيت بە فېربوونى شۆفېرى لە تەمەنى 17 سألېيەوہ ۋ دەبېت لە تاقىكردنەوہ شۆفېرى دەر بچېت بۆ ئەوہى مۆلەتنامەى شۆفېرى ۋەربگريت.

چەك تۆ ناتوانېت چەككى ئاگرىن firearm بکريت يان ھەتېت بەبى مۆلەتنامە ھەر وەھا ھەلگرتنى چەقۆيەك لەناو خەك سزا ھەلگەرە.

Protecting and caring for your children

The UK has signed the UN Convention on the Rights of the Child and other international laws promoting children's rights. The UK takes children's rights seriously and is always trying to improve the situation of all children. For this reason the UK has passed a number of laws that help protect children.

Children have a right to have their views listened to and considered. There are official Children's Commissioners that help make sure that the rights and views of children are considered.

In some circumstances in the UK, children aged 14 and older have a right to make certain decisions for themselves, such as medical decisions.

As a parent you are legally responsible for the protection, care and well-being of your children.

- It is a parent's responsibility to make sure their children attend school. If you do not there can be legal action such as: a Parenting Order, an Education Supervision Order, a School Attendance Order or a fine.
- It is an offence to leave children alone if this will put them at risk. Babies, toddlers and very young children should never be left alone.

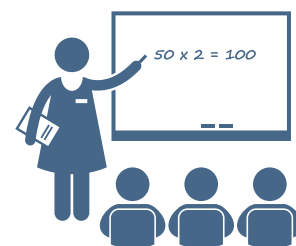
Going to school is very important for the welfare of a child. Helping out with tasks at home must not stop a child from going to school.

When parents are having difficulties caring for their children, the government social services may be able to offer some help or advice. UK laws require social services to investigate allegations of child neglect or abuse.

If you beat, harm or neglect your children social services can intervene. In some severe cases courts can ask social services to take the child to a foster home to make sure they are safe from harm.

Responsible parents

Going to school

If you are worried about your child or another child you can contact:

**National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC) on
0808 800 5000**

**Childline on
0800 1111**

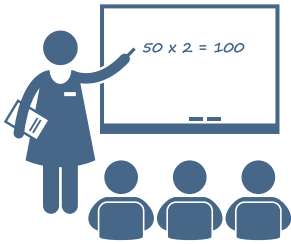
پاراستن و سەرپەرشتیکردنی مندالەکان

دایک و باوکانی
بەرپرسیار

بەریتانیا پەیماننامەی نەتەوێ بەگەر تو هەکانی واژۆ کردووە سەبارەت بە مافەکانی مندال و یاسا نیۆدەوڵەتیەکانی تری کە پشتگیری مافی مندال دەکەن بەریتانیا مافی مندالان زۆر بەجیددی وەردەگیرێت و هەمیشە هەوڵ دەدات بۆ برەوپێدانی بارو دۆخی هەموو مندالان. بۆ ئەم هۆیە بەریتانیا چەند یاسایەکی تێپەراندوووە کە یارمەتی پاراستنی مندالان دەدەن.

چوون بۆ قوتابخانە

مندالان مافیان هەیه راو بوو چونەکانیان گۆی یان لێ بگیریت و لەبەر چاوی بگیرین. کۆمسیۆنەکانی فەرمی مندالان هەن کە یارمەتی دانیابوونەو دەدەن لەو هی کە مافەکان و راو بوو چونەکانیان لە بەرچاوی گیراون.

لەهەندیک بارو دۆخدا لەناو بەریتانیا، مندالانی تەمەنیان سەلە یان زیاتر مافیان هەیه بریاریکی دیاریکراو بەدەن بۆ خۆیان و هەکو بریار دانە پزیشکیەکان.

هەر وەک دایک و باوکیک تۆ بەشیوەیەکی یاسایی بەرپرسیاریت بۆ پاراستن، سەرپەرشتیکردن و خوشگوزەرائی مندالەکان.

- دایکان و باوکان بەرپرسیارن لە دانیابوونەو لەو هی کە مندالەکانیان برۆن بۆ قوتابخانە. ئەگەر نەیکەیت ئەوا هەنگاویکی یاسایی دەگیریت بەرەمبەرت و هەکو: فەرمانیکی دایک و باوکیەتی، فەرمانیکی سەرپەرشتیکردنی پەر وەردەیی، فەرمانیکی ئامادەبوونی قوتابخانە یان سزدانیکی پارە.
- ئەو تەوانە ئەگەر مندالەکان بە تەنیا بەجی بەیئیت کە ئەم کارە ئەوان بخاتە مەترسیەو. کۆرپەکان، مندالی ساوا و مندالە بچووکەکان نابیت هەرگیز بە تەنیا بەجی بەیئیرین.

چوونە قوتابخانە زۆر گەرنگە بۆ خوشگوزەرائی مندالیک. یارمەتیدانی مندالیک لە ئەرکی مألەو هی نابیت بیوەستیت لەچوون بۆ قوتابخانە.

کاتیکی کە دایک و باوکهکان کیشە و گرتیان هەبوو بۆ سەرپەرشتیکردنی مندالەکانیان، خزمەتگوزاری سۆشیالی حکومەت رەنگە بتوانیت یارمەتی و ئامۆژگاری پێشکەش بکات. یاساکی بەریتانیا داوا لە خزمەتگوزاریەکانی سۆشیال دەکات بۆ لیکۆئینەو لە داوا یەکانی پشتگۆی خستن و خراپکاری بەرامبەر مندال.

ئەگەر تۆ لە مندالەکان بەدەیت، ئازاریان بەدەیت یان پشتگۆیان بەخەیت خزمەتگوزاریەکانی سۆشیال دەتوانیت دەستتوێرەدان بکات. لە هەندیک کەسی سەختدا دادگاگان دەتوانن داوا لە خزمەتگوزاریەکانی سۆشیال بکەن بۆ ئەو هی مندالە کە ببەن بۆ مآلیکی بەخێو کەر بۆ دانیابوونەو لەو هی کە سەلامەتن لە ئازار پێگەیشن.

ئەگەر تۆ ترس و
نیگەرانی تەبوو
دەربارە هی مندالە کەت یان
هەر مندالیک تۆ دەتوانیت
پەییوەندی بکەیت بە:

کۆمەلە هی نیشتمانی بۆ
رێگریکردن لە ستەم کردن لە
مندالان National Society
for the Prevention of
Cruelty to Children
(NSPCC) بە ژمارە

0808 800 5000

هێلی مندال بە ژمارە
0800 1111

Gender and sex in law

Issues related to gender and sex are taken very seriously in the UK. The law says that you cannot be discriminated against because of your sex or your gender. This means:

- Organisations, including companies and individuals in the UK have a legal duty to treat men and women equally
- Men and women have equal rights and duties in employment and in marriage and in all aspects of private and public life in the UK
- Transgender people have equal rights too

You can also contact the police if you are worried about crime.

رەگەز و سېكس لە ياسا

بابەتەكانى پەيوەست بە رەگەز و سېكس زۆر بە جىددى وەردەگىزىن لەناو بەرىتانيا. ياسا دەلەيت كە تۆ ناتوانرەيت جياكارەيت بەرامبەر بکرەيت لەبەر ھۆكارى سېكس يان رەگەزت. ئەمە ماناى ئەوھىە:

- رەگەزەوانەكان، لەوانەش كۆمپانیاكان و تاكەكەسەكان لەناو بەرىتانيا ئەركى ياساىيان ھەيە بۆ ئەو مامەلە لەگەل پياوان و ئافرەتان بکەن بە يەكسانى
- پياوان و ئافرەتان ھەمان ماف و ئەركيان ھەيە لە كارکردن و لە ھاوسەرگىرى و لەگەشت بوارە تايبەتەكان و گەشتیەكانى ژيان لەناو بەرىتانيا.
- ھەر وەھا ئەو كەسانەى رەگەز يان دەگۆرن Transgender ھەمان مافيان ھەيە.

تۆ ھەر وەھا دەتوانەيت پەيوەندى بکەيت بە پۆليس ئەگەر ترس و نىگەرەنەيت ھەبوو بەرامبەر تاوانىك.

Domestic abuse

Domestic abuse usually occurs in the home and can take many forms:

- It can be physical abuse like hitting, kicking or hair pulling
- It can include emotional abuse like blackmail, mental torture and threats to disown a person or harm those they care about
- It can also be controlling, for example, restricting a person's movements or access to or contact with family or friends or preventing access to money or a chosen career
- It can be coercive behaviour for example threats, humiliation or intimidation that is used to harm, punish or frighten
- It can be rape – being married doesn't mean that a partner has the right to force sex against the will of the other

Anybody, regardless of gender, nationality or any other distinguishing factor, can find themselves at risk of domestic abuse.

Domestic abuse is a serious crime in the UK. Anyone who is violent towards their partner, spouse or another family member, whether they are a man or a woman, married or living together, can be prosecuted. If children witness domestic abuse this could be considered child abuse and social services will investigate.

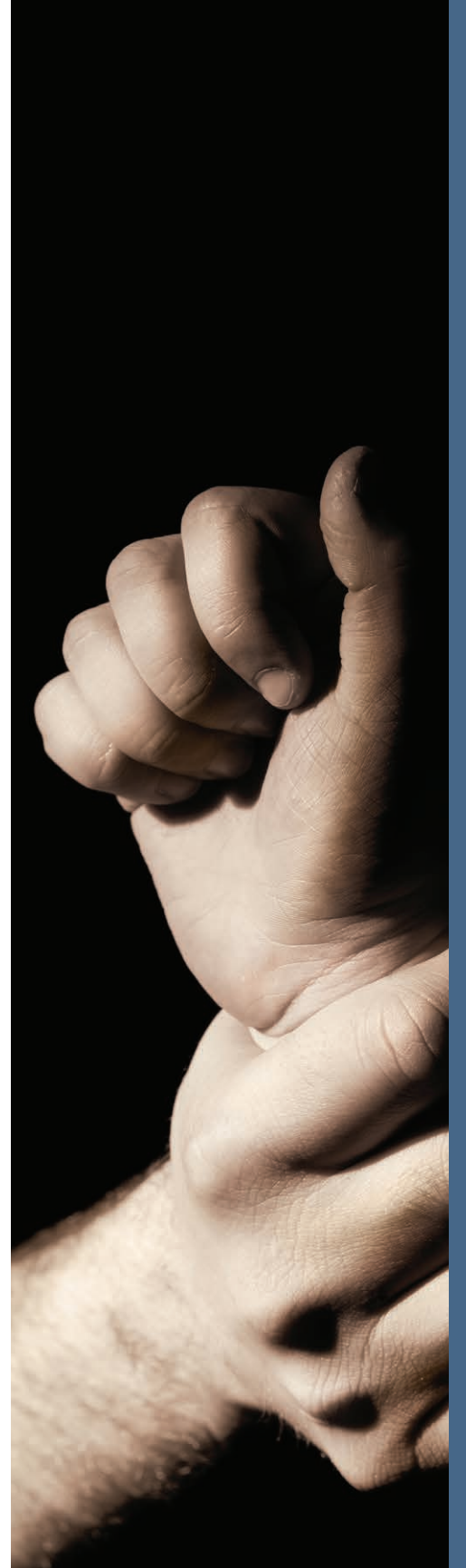
توندوتیژی خیزانی

توندوتیژی خیزانی به شیوهیهکی ئاسایی لهناو مالهوه روودهدات و دهکریت چهند شیوهیهک وهر بگریت:

- دهکریت خراپکاری جهستهیی بیت و هکو لیدان و شفق لیدان و قز راکیشان
- دهکریت خراپکاری سۆزداری بگریتهخۆ و هکو فشار بردن به ههر هسهی ئاشکراکردنی نهینی، ئەشکهنجهی دەر وونی و ههر هسهی بهجی هیشتن یان زیان گهیاندن بهوکهسانهی سهپر شتی دهکن
- ههروهها دهکریت کۆنترۆل کردن بیت، بۆ نمونه، سنووردارکردنی جوولهی کهسیک یان دهستگهیشتن به یان پهیههندیکردن به خیزان یان هاوری یان نههیشتنی دهستگهیشتن به پاره یان پیشهیهکی ههلبژێردراو
- دهکریت رهفتاری زۆرملی بیت بۆ نمونه ههر هسهکردن، سوکایهتی پیکردن یان توقاندن که بهکار دیت بۆ نازاردان، سزادان یان ترساندن
- دهکریت دهستدریژی سیکسی بیت - هاوسهگری مانای ئهوه نیه که هاوسهکهی مافی ههبیت بهزۆر سیکسی لهگهڵ بکات بهبی نارهزوی ئهوی تر

ههر کهسیک بهبی گویدانه رهگهز، ولاتنامه یان ههر هۆکاریکی دیاریکراوی تر، دهتوانن خویان ببینن که له مهترسی توندوتیژی خیزانین.

توندوتیژی خیزانی تاوانیکی مهترسیداره لهاو بهریتانیا. ههر کهسیک که توندوتیژ بیت بهرامبهر هاوسهکهی ژنهکهی یان ههر ئەندامیکی تری خیزان، جا ئەگهه پیاو بیت یان ئافرهت، هاوسهگریان کردبیت یان لهگهڵ یهکتری بژین، دهتوانریت لپرسینهوهیان لی بگریت. ئەگهه مندالان توندوتیژی خیزانی لهبهر چاویان بگریت ئهوه به خراپکاری دژی مندال دادهنریت و خزمهتگوزاریهکانی سۆشیال لیکۆلینهوه دهکات.

Anyone, including neighbours, can report domestic abuse and violence. Police will respond to reports and may make arrests or ask one partner to leave the home.

Conviction of a crime related to domestic abuse can negatively affect your immigration status and your ability to apply to live long term in the UK.

In some cases courts can order the perpetrators of domestic abuse to stay away from the victim, from the family home and from places where the victim and children normally go, such as school. Violating this order can result in police action.

It is important for anyone facing domestic abuse to get help as soon as possible. There are safe places to go and stay in, called refuges or shelters.

If you experience domestic abuse, you should report it to the police. They can help you find a safe place to stay. You can also phone the 24 hour national Domestic Violence Freephone Helpline on **0808 2000 247** at any time.

Emergency numbers and Domestic Violence Helpline

- The police, ambulance and fire brigade: **999** (freephone, 24 hours)
- National Domestic Violence Helpline: **0808 2000 247** (freephone, 24 hours) Run in partnership between Women's Aid and Refuge
- Broken Rainbow National LGBT domestic abuse helpline: **0300 999 5428** (not 24 hour freephone line)
- Worldwide: visit **International Directory of Domestic Violence Agencies** for a global list of helplines and crisis centres

Reporting abuse

Police may make arrests

Police, ambulance and fire brigade:
999

National Domestic Violence Helpline:
0808 2000 247

Broken Rainbow National LGBT domestic abuse helpline:
0300 999 5428

خراپکاری رابگهینه

هەر کهسێک، لهوانهش در اوسێکان، دهتوانن خراپکاری و توندوتیژی رابگهینهن به پۆلیس. پۆلیس وهلامی پیراگهیندنهکه دهدهنهوه و رهنگه دهستگیریان بکهن یان داوا له هواسهریکیان بکهن مالهکه جی بهیڵی.

تاوانبارکردن به تاوانیکی پهیههست به توندوتیژی خیزانی بهشیوهیهکی نهڕینی واتا نیگهتیفانه کار دهکاته سهر مافی پهناپهیهکهت و توانات بۆ داواکردن بۆ ژیان بۆ ماوهیهکی درێژ لهناو بهریتانیا.

له ههندیك كهيسدا دادگاكان فهرمان دهکهن به تاوانکاری توندوتیژی خیزانی دووربیت له قوربانیهکه، له مالهوهی خیزانهکه و لهو شوینانهی که قوربانیه و مندالهکانی زۆربهی جار بۆی دهچن، وهکو قوتابخانه. پێشیلکردنی ئەم فهرمانه رهنگه پینتههوی ئەوهی پۆلیس ههنگاویك بگریتههر.

گرنگه بۆ ههر کهسێک روههرووی توندوتیژی خیزانی ببیتهوه بهزووترین کات یارمهتی وهربگریت. شوینی سهلامهت ههه بۆ ئەوهی برۆیت بۆی و لێی بمینیتهوه، پێی دهوتریت پهناکه یان شیلتههر.

لهوانهیه پۆلیس دهستگیربکات

ئهگهر تووشی توندوتیژی خیزانیت، تو دهبیت به پۆلیس رابگهیهنیت. ئەوان دهتوانن یارمهتیت بدن بۆ ئەوهی شوینیکی سهلامهتت بۆ بدۆزنهوه لێی بمینیتهوه. تو ههروهها دهتوانیت تهلهفۆن بکهیت بۆ ژماره تهلهفۆنی 24 کاتژمیری هێلی یارمهتی نیشتمانی بۆ توندوتیژی خیزانی به خورایی بۆ ژماره 0808 2000 247 له ههر کاتیکدا بیت.

پۆلیس، ئەمبولانس و تیمی ناگرکوژینهوه:

999

هێلی یارمهتی یارمهتی توندوتیژی خیزانی نیشتمانی:

0808 2000 247

Broken Rainbow National LGBT domestic abuse

helpline: یارمهتی

خراپکاری خیزانی برۆکن

رهینبۆو ناشنال

0300 999 5428

ژمارهکانی فریاکهوتن و هێلی یارمهتی توندوتیژی خیزانی

- پۆلیس، ئەمبولانس و ناگر کوژینهوه: 999 (تهلهفۆنی بهخورایی 24 کاتژمیری)
- هێلی یارمهتی یارمهتی توندوتیژی خیزانی نیشتمانی: 0808 2000 247 (تهلهفۆنی بهخورایی 24 کاتژمیری) به هاوبهشی لهنیوان فریاکهوتنی ئافرهتان و پهناکه Women's Aid and Refuge
- Broken Rainbow National LGBT domestic abuse helpline: رهینبۆو ناشنال 0300 999 5428 (not 24 hour freephone line)
- جیهانی: سهردانی ریههری نیودهولهتی بۆ ناژانسهکانی توندوتیژی خیزانی بکه بۆ لیستی جیهانی و سهنتهههکانی قهیران

Honour based violence

In the UK it is illegal to abuse or harm anyone for cultural reasons or reasons of family honour, whether they are a member of the same family or not. For example, it is illegal to punish another family member for what someone considers to be dishonourable behaviour. There are men and women in the UK who have been convicted and sent to prison for harming family members for reasons of honour.

If you are worried about honour based violence you can speak to the police. You can also get confidential advice from an organisation called Karma Nirvana on **0800 5999 247**.

Karma Nirvana:
0800 5999 247

Female Genital Mutilation

Female Genital Mutilation (FGM) also known as cutting or female circumcision is illegal in the UK. Practising FGM or taking a girl or woman abroad for FGM is a criminal offence punishable by law.

If you are a victim of FGM, you need to speak with your doctor. There are doctors who specialise in helping FGM victims. You can also ask for advice from one of several national organisations, such as the NSPCC on **0800 028 3550**.

Children who are worried that they are in danger of FGM can speak to police, teachers, social workers, or Childline on **0800 1111**.

NSPCC:
0800 028 3550

Childline:
0800 1111

توندوتیژی پهیوست به شهرهف

له‌ناو به‌ریتانیا نایاساییه نه‌گهر خراپکاری یان نازاری هر که‌سیک بدهیت له‌بهر هوکاري که‌لتووری یان هوکاري شهره‌فی خیزان، جا نایا نه‌وان نه‌ندامی یه‌ک خیزان بوون یان نا. بو نمونه ، نایاساییه سزای نه‌ندامی‌کی تری خیزان بدهیت بو که‌سیک ره‌چاوی نه‌وه بکات که ره‌فتاری بی شهره‌فانه‌یه. پیاوان و نافرته‌ان هن له به‌ریتانیا که تاوانبار ده‌کرین و ده‌نیردرین بو به‌ندیخانه به‌هوئی نازاردانی نه‌ندامانی خیزان بو هوکاري شهره‌ف.

Karma Nirvana:

ریکخراوی کارمه نیرفانا

0800 5999 247

نه‌گهر تو ترس و نیگهرانیت هه‌بوو ده‌رباره‌ی توندوتیژی پهیوست به شهره‌فمه‌وه ده‌توانیت قسه بکه‌یت بو پولیس. تو ده‌توانیت ناموزگاری نه‌ینی هه‌روه‌ها و هر بگریت له ریکخراویک پیی ده‌وتریت کارمه نیرفانا

Karma Nirvana on **0800 5999 247**.

خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته Female Genital Mutilation

خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته (FGM) هه‌روه‌ها پیی ده‌وتریت برین یان سونه‌ت کردن نایاساییه له به‌ریتانیا. نه‌جامدانی خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته FGM یان بردنی کچیک یان نافرته‌تیک بو ده‌روه‌ی ولات بو خه‌ته‌نه‌کردن FGM تاوانیکی تاوانکاریه سزا هه‌لده‌گریت به‌پیی یاسا.

:NSPCC

0800 028 3550

هیلی مندال:

0800 1111

نه‌گهر قوربانیه‌کی خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته FGM بوویت، ده‌بی قسه له‌گه‌ل دکتوره‌که‌ت بکه‌یت. چه‌ندین دکتور هن که تایه‌تمه‌ندن له یارمه‌تیدانی قوربانیا‌ی خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته FGM. تو هه‌روه‌ها ده‌توانیت داوای ناموزگاری به‌یت له یه‌کیک له چه‌ندین ریکخراوه نیشتمانیه‌کانی و هکو ریکخراوی NSPCC به ژماره **0800 028 3550**.

نه‌و مندالانه‌ی نیگهرانن که له مه‌ترسی خه‌ته‌نه‌کردنی نافرته FGM ده‌توانن قسه بکه‌ن بو پولیس، ماموستاکان، کارمه‌ندی سو‌شیال، یان هیلی مندال **0800 1111**.

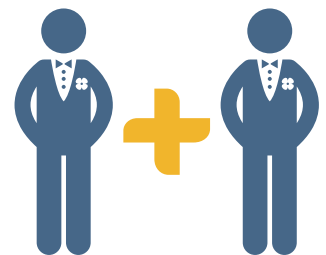
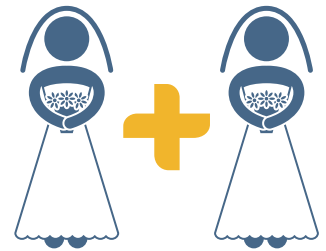
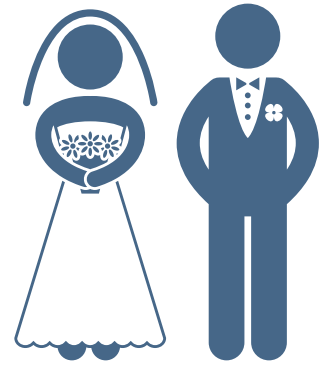
Marriage

There is a distinction between civil and religious marriages. Religious marriages are not recognised unless they are registered by the state. Some religious marriages are not recognised in the UK and couples entering into them must have a civil marriage as well.

The legal minimum age to marry in the UK is 16. In England you need parental consent to marry between the ages of 16 and 18.

In England it is legal and accepted for men and women to marry, for women and women to marry and for men and men to marry. All of these marriages are protected by law.

A marriage should be entered into with the full and free consent of both people involved.

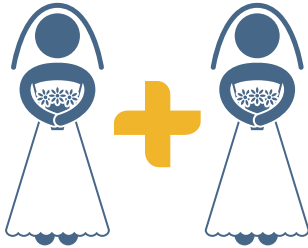

هاوسەرگیرى

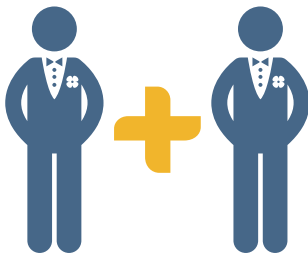

جياوازيهك ههيه لهنيوان هاوسەرگیريهكانى مهدهنى و ئايىنى.
هاوسەرگیريهكانى ئايىنى دانىان پيدانانریت تهنها مهگەر لهلاى
حكومت توماركر ابيت. ههنديك هاوسەرگیرى ئايىن لهناو بهريتانيا
دانىان پيدانانریت و كه ئهو دوو هاوسهري بيكهن دهبيت ههروهها
هاوسەرگیرى مهدهنیش نهجاء بدهن.

كهترين تهمنى هاوسەرگیرى لهناو بهريتانيا 16ساله. لهناو
ئینگلاند تو پيوستيت به رهزامهندی دايك و باوك ههيه بو
هاوسەرگیرى كردن له تهمنى 16 بو 18سال.

لهناو ئینگلاند ياسايى و قبولكراوه بو پياوان و ئافرهتان
هاوسەرگیرى بكهن، و ئافرهتان هاوسەرگیرى بكهن لهگهڵ ئافرهتان
و پياوان هاوسەرگیرى بكهن لهگهڵ پياوان. گشت هاوسەرگیريهكان
پاريزراون به ياسا.

هاوسەرگیرى دهبيت نهجاء بدریت به رهزامهندی تهواو و نازادانهى
ههردوو كهسهكهى كه بهشدارن.

Arranged marriages, where both parties agree to the marriage, are acceptable in the UK.

Forced marriage is where one or both parties do not or cannot give their consent or where duress is a factor. Forcing another person to marry is a criminal offence. Parents cannot force their children to marry. It is also an offence to take someone overseas to force them to marry.

For advice on forced marriage, contact Karma Nirvana on **0800 5999 247** or The Forced Marriage Unit on **020 7008 0151**.

Karma Nirvana:

0800 5999 247

**The Forced
Marriage Unit:**

020 7008 0151

Racism and discrimination

In the UK it is illegal to treat anyone differently because of their gender, race, religion, age, disability or sexual orientation.

Racism is unacceptable in the UK. It is a serious offence to injure, harass or verbally abuse someone because of their race or to damage their property for that reason. It is also against the law to stir up racial hatred. It is unacceptable to discriminate against another person because of their race, ethnicity or where they came from. You should not be treated any differently because of your race when applying for a job, looking for somewhere to live, using the National Health Service (NHS) or just buying something in a shop.

هاوسەرگیریهکانی ریکخراو، که تئیدا ههر دوولا ریک دهکهن، لهناو بهریتانیا قبولکراوه.

هاوسەرگیری بهزۆر که تئیدا یهک یان ههر دوولا رهزامهندی خویان نادهن یان ناتوانن بدن یان زهبروزهنگ هۆکاره. زهبروزهنگ کردن له کهسئیک بۆ هاوسەرگیری کردن تاوانیکی تاوانکارییه. دایک و باوک ناتوانن بهزۆر مندالیهکانیان به شوو بدن. ههروهها به تاوان دادهنریت که کهسئیک بیهیته دهر موهی ولات بۆ بهزۆر بهشوودان.

:Karma Nirvana

ریکخراوی کارمه نیرفانا

0800 5999 247

یهکهی بهزۆر بهشوودان:

020 7008 0151

بۆ ئامۆژگاری سهبارهت به بهزۆر بهشوودان پهپوهندی بکه به کارما نیرفانا Karma Nirvana به ژماره تلهفونی

0800 5999 247 یان یهکهی بهزۆر بهشوودان به ژماره

.0151 7008 020

رهگهزپهرستی و جیاکاری

لهناو بهریتانیا نایاساییه مامهله لهگهڵ کهسئیک بکهیت به هوی جیاوازی رهگهز، رهچهلکه، ئابین، تهمن، کهمهئندامی یان ئاراستهی سیکسی.

رهگهزپهرستی لهناو بهریتانیا قبول ناکریت. تاوانیکی مهترسیداره ئهگهر کهسئیک بریندار بکهیت یان ههراسان بکهیت یان جنیوی پی بدهیت به هۆکاری رهچهلکهکیان یان زیان گهیاندن بامولک و مالیان بۆ ههر هۆکاریک. ههروهها دژی یاسایه ئهگهر رق و کینهی رهگهزپهرستی بوروژینیت. ئهوه قبولناکریت ئهگهر جیاکاری له دژی ههرکهسئیک بکهیت به هۆکاری رهچهلکهکیان، نهتهوه یان لهکویوه هاتوون. تو نابیت هیچ مامهلهی جیاوازی لهگهڵ بکریت بههۆکار رهچهلکه کاتیک که داوای کاریک دهکهریت، بگهریی له شوینیک لئی بژیت، له بهکارهینانی خزمهتگوزاری نیشتمانی تهنروستی (NHS) یان ههر تهنه شتیک بکریت له فرۆشگایهک.

You should not experience racial harassment at work, school or in public (where other people make comments about your race or where you come from that are offensive or make you uncomfortable). If you or someone you know is the victim of racism:

Do tell the authorities about it.

- You can go to the police. If you don't want to walk into a police station there are many ways you can report a racist crime; for example you can do it online at www.report-it.org.uk/home

Do not try to deal with racism or racist attackers on your own. Get the authorities involved. If you try to resolve it on your own you could get hurt or even get into trouble with the police yourself.

Harassment

Talk to the police

Report crime online

ههراسانکردن

تو نابیت ههراسانکردنی رهگهزپهرستیت بهرامبهر بکریت له کارهکعت، قوتابخانه یان لهناو خهآک (که تییدا خهآکانی تر سهرنج و تییبینی ددهن دهربارهی رهچهلهکعت یان لهکوئیوه هاتوون که ئەمانه تاوانکارین یان نائاسوودهت بکات). ئەگەر تو یان کهسێک تو دهیناسیت قوربانی رهگهزپهرستی بیت:

به دهسهلاتهکان بلی دهربارهی.

قسه بکه بو پولیس

- تو دهتوانیت برۆیت بو پولیس. ئەگەر تو ناتهوویت برۆیت بو بنکهی پولیس چهندین ریگا ههیه دهتوانیت تاوانیکی رهگهزپهرستی رابگهیهنیت؛ بو نمونه تو دهتوانیت به ئونلاین بیکهیت له مألپهری www.report-it.org.uk/home

ههول مهده مامهله لهگهله رهگهزپهرستی و پهلاماردهرانی رهگهزپهرستی لهسهه خوت بکهیت. وابکه دهسهلاتهکان بهشداربن. ئەگەر تو ههول بدهیت چارهسههری بکهیت بو خوت ئەوا نازارت پیدهگات یان ههتا دهکووته ناو کیشه و گرفتهوه له نیوان خوت و پولیس.

تاوانهکه به ئونلاین رابگهیهنه

The police and their duties

The police in the UK will:

- Protect life and property
- Prevent disturbances
- Prevent and detect crime

The police exist to protect the public, their rights and the law. The police are there to help and assist you and you should not be afraid to approach them if you are the victim of a crime, see a crime happening, or for general assistance for example if you are lost.

If you need the police because of a crime then you should call the following telephone numbers:

999 – This is the number to call if you have an emergency, for example if you are the victim of an assault or see a crime taking place. When you call, say you need 'police', as this is also the number to call an ambulance or if there is a fire.

101 – This is the number to call for less urgent situations, for example if your property has been damaged, to give police information about a crime, or any general enquiries.

پۆلىس و ئەرکەكانى

پۆلىس لەناو بەرىتانيا دەبىت:

- ژيان و مال و مولك بپاريزيت
- ريگري بكات له شيواوى
- ريگري بكات و پشكنين بكات بو تاوان

پۆلىس ھەيە بو پاريزگارى خەلك، مافەكانيان و ياسا. پۆلىس لەوین بو يارمەتيدان و ھاريكاري تو و تو نابيت بترسيت له نزيك بوونەوہ لئيان ئەگەر تو قوربانى تاوانك بيت، تاوانك ببيني كه روودەدات، يان بو ھاريكاري گشتى بو نمونە ئەگەر تو ون بویت.

ئەگەر تو پيوستيت بە پۆلىس بوو بەھوى تاوانكەوہ دواتر تو دەبىت تەلەفون بکەيت بو ئەو ژمارە تەلەفونانەى خواروہ:

– **999** ئەمە ئەو ژمارەيەيە كه دەبىت تەلەفونى بو بکەيت كاتيك فرياکەوتنيكت ھەيە. بو نمونە ئەگەر تو قوربانى پەلامار دانك بيت يان تاوانك ببيني كه روودەدات. كاتيك تو تەلەفون دەكەيت، بلى 'پۆلىس' م دەويت، ھەروەك ئەم ژمارە تەلەفونە بو تەلەفون كردنە بو ئەمبولانس يان ئەگەر ئاگرکەوتنەوہ ھەبىت.

– **101** ئەمە ژمارەيەكە بو تەلەفون كردن بو بە پەلەيى كەمتر، بو نمونە ئەگەر مال و مولكت زيانى پيگەيشت، زانيارى بدە بە پۆلىس دەر بارەى تاوانك، يان بو ھەر پرسيار کردنيكى گشتى.

Summary

Everyone in the UK has rights that are protected in law – everyone also has a responsibility to respect the law

The law may be different from where you came from, so you should make sure you understand what is legal and illegal in the UK

If you have children, you have a responsibility for their health and well-being

Issues related to gender are taken very seriously in the UK – domestic violence, FGM, forced marriages, and discrimination based on sex are illegal

Discrimination is illegal in the UK – if you experience racism, you should report it

The police exist to enforce the law, and protect and assist you if needed – you should call 999 in an emergency

هموو كەسنيك له بەريتانيا مافی ههيه كه بپاريزریت به ياسا- هموو كەسنيك ههروهها بهرپرسياريتيهكي ههيه بو ريزگرتن له ياسا

ياسا رهنگه جياواز بيت لهو شوينهی لیوهی هاتوویت، لهبهرئوه دلنیا بهوه لهوهی تیبگهیت چ ياساییه و ج ياسایي نیه لهناو بهريتانيا

ئهگەر تو مندالت ههيه، تو بهرپرسياريتیت ههيه بو تهنروستی و خوشگوزهرانی ئهوان

بابتهکانی پهيوهنديان ههيه به رهگهز زور به جیددی وهردهگیرین لهناو بهريتانيا - توندوتیژی خیزانی، خهتهنهکردنی ئافرهت FGM ، بهزور بهشودان، و جياکاری بهپیی سیکس نایاسایين

جياکاری نایاساییه لهناو بهريتانيا - ئهگەر تو تووشی رهگهز پهستی بیت، تو دهبيت ئاگاداری بهدیت و رایبگهیهنی

پولیس ههن بو جی بهجی کردنی ياسا، و پاراستن و هاریکاریکردنی تو ئهگەر پیویست بوو - تو دهبيت تهلهفون بکهیت بو ژماره 999 لهکاتی فریاکهوتنیك

Chapter 8

Healthcare

In this chapter you will learn about:

Accessing health services

The National Health Service

What other health services are available and how you can access them

بهشی 8

چاودیڤری تهنډروستی

لهم بهشهډا، تو فیر ده بیت ده باره ی:

به کار هیڼانی خزمهتگوزاریهکانی تهنډروستی

خزمهتگوزاری تهنډروستی نیشتمانی NHS

کام خزمهتگوزاریهکانی تری تهنډروستی بهر دهستن و چون دهتوانیت به کاریان بینیت

A General Practitioner

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare in the UK. You may have registered with a GP before you were granted status.

If someone is seriously ill or injured and their life is at risk call 999.

You can also visit your nearest hospital with an Accident and Emergency (A&E) Department if there is a genuine life-threatening emergency. If you have phoned 999 an ambulance may take you to the hospital. Do not use A&E for minor medical problems.

If you urgently need medical help or advice but it's not a life threatening situation call NHS 111 if you are living in England.

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare in the UK

پزیشکی گشتی GP

پزیشکی گشتی GP به شیوهیهکی ئاسایی یهکهم دکتوره سهردانی دهکھیت کاتیک که چاودییری تهنروستی لهناو بهریتانیا بهکار دینیت. تو رهنکه ناوت تومار کردبیت لهلای پزیشکی گشتی GP بیس نهوهی مافی پهناهریت وهرگرتبیت.

ئهگهر کهسێک زور به سهختی نهخوش بوو یان بریندار بوو و ژیانان له مهترسیدا بوو نهوا تهللهفون بکه بو ژماره 999.

تو ههروهها دهتوانیت سهردانی نزیکترین نهخوشخانه بکهیت که بهشی فریاکووتن و رووداوهمکان (A&E) ی تیدا بیت ئهگهر به راستی فریاکووتنی هه رهشهی سهر ژیان بیت. ئهگهر تو تهللهفونت کرد بو ژماره 999 ئه مبولانسێک رهنکه بتبات بو نهخوشانه. بهشی فریاکووتن و رووداوهمکان (A&E) بو کیشه پزیشکیه بچووکهکان.

ئهگهر تو به پهله پیوستیت به یارمهتی پزیشکی یان ناموژگاری هه بیت بهلام حالهتیک هه رهشه نه بیت بو سهر ژیان تهللهفون بکه بو خزمهتگوزاری تهنروستی نیشتمانی NHS بو ژماره 111 ئهگهر تو له ئینگلاند ده ژیت.

پزیشکی گشتی GP به شیوهیهکی ئاسایی یهکهم دکتوره سهردانی دهکھیت کاتیک که چاودییری تهنروستی لهناو بهریتانیا بهکار دینیت.

What is the National Health Service?

As a person granted humanitarian protection or refugee status, you are entitled to access the health services provided by the National Health Service (NHS) if you are living in Great Britain.

You can access the following services for free:

- General Practitioners (GPs), also known as family doctors
- Hospitals
- Maternity services

The NHS provides services to those who need medical treatment and can also help with - contraception, family planning, healthy eating and mental health.

Your health will not affect your immigration status or affect what NHS services are available to you. None of the people who work for the NHS, including doctors, nurses and interpreters will pass on any information about your health to any other person or organisation outside of the NHS without your permission (except in very exceptional circumstances, such as if the doctor believes you may be of harm to yourself or others).

Visit a GP

Visit A&E

Call 999 or 111

خزمه‌تگوزاری تهن‌روستی نیشتمانی

NHS

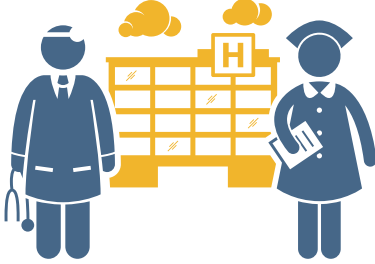

سهردانی پزشکی
گشتی GP بکه

وهك كه سټك كه مافی پاراستنی مروقیهتی یان مافی په‌نابهری پټدرابیت، تو مافی نهوت ههیه بو به‌کارهینانی خزمه‌تگوزاریه‌کانی تهن‌روستی که پیشک‌هش ده‌کریت له‌لایهن خزمه‌تگوزاری تهن‌روستی نیشتمانی (NHS) نه‌گهر تو له به‌ریتانیای مه‌زن بژیت.

تو ده‌توانیت نه‌م خزمه‌تگوزاریانه به‌خو‌راییی به‌کاربیت:

- پزشکی گشتی GP، هه‌روه‌ها ناسراویشه به‌پزشکی خیزان
- نه‌خوشخانه‌کان
- خزمه‌تگوزاریه‌کانی مندالبون

سهردانی به‌شی فریاکه‌وتن
و پرووداوه‌کان (A&E) بکه

خزمه‌تگوزاری تهن‌روستی نیشتمانی (NHS) خزمه‌تگوزاریه‌کان پیشک‌هش ده‌کات بو نه‌وانه‌ی پټویستیان به‌چاره‌سهری پزشکی‌یه و هه‌روه‌ها یارمه‌تی پیشک‌هش ده‌کات له‌بواره‌کانی نه‌هیشتمانی سکیربوون، پلاندانانی خیزانی، خواردنی تهن‌روست و تهن‌روستی ده‌روونی.

ته‌له‌فون بکه بو ژماره
999 پان 111

ته‌ندروستیت کار ناکاته سهر باری په‌نابهریت یان کار ناکاته سهر نه‌م خزمه‌تگوزاریانه‌ی که خزمه‌تگوزاری تهن‌روستی نیشتمانی (NHS) به‌رده‌ستن بو تو. هیچ کام له‌و خه‌ل‌کانه‌ی که کار ده‌کن بو خزمه‌تگوزاری (NHS)، که بریتین له‌دکتوران، په‌رستیاران و هه‌رگیره‌کان هیچ زانیاریه‌کی ده‌باره‌ی تهن‌روستیت ناده‌ن به‌هیچ کس و ری‌کخراوئیک له‌ده‌روه‌ی خزمه‌تگوزاری (NHS) به‌بی‌رهمه‌ندی تو (بیجگه له‌حاله‌ته‌ زور مرویبه‌کان، وه‌کو نه‌گهر دکتوره‌که له‌و باوه‌رهدابیت تو ره‌نگه‌ نازاری خوت به‌دیت یان نازاری خه‌ل‌کانی تر به‌دیت).

Seeing a General Practitioner (GP)

What are GP services?

Visit a GP if it is not an emergency and you need to see a doctor or nurse about your health. GPs are highly skilled doctors who are trained in all aspects of general medicine e.g. child health, adult medicine and mental health. Practice nurses are qualified and registered nurses who usually run clinics for long-term conditions e.g. diabetes.

GPs also provide services such as:

- Antenatal care (care for pregnant women and their unborn children)
- Vaccinations
- Advice on smoking and diet

You will not be charged for the majority of GP services.

بىنىنى پزىشكى گىشى GP

ئايا خزمەتگوزارىهكانى پزىشكى گىشى GP چىن؟

سەردانى پزىشكى گىشى GP بىكە ئەگەر حالەتەكەت بە پەلە نىه و دەتەوئىت دىكتورىك يان پەرسىتارىك بىنى دەربارەى تەندروسىت. پزىشكانى گىشى GP دىكتورى زور شارەزان مەشقىان كىردووه لەسەر گىشى بوارەكانى پزىشكى گىشى بۇ نىمونه تەندروسىتى مندىل، تەندروسىتى كەسانى گەورە و تەندروسىتى دەروونى. پەرسىتارىنى بىكە پزىشكى پەرسىتارى خاوهن بىروانامە و تومار كىراون كە بەشىوہىهكى ئاساىى كلىنىك بەرپوہدەبەن بۇ حالەتەكانى درىزخاىەن وەكو نەخوشى شەكرە.

پزىشكانى گىشى GP ھەروہا خزمەتگوزارىهكان پىشكەش دەكەن وەكو:

- چاودىرى پىش لەداىكبوون (چاودىرى و سەپەرشى كىردى ئافرەتانى سىكىر و كۆرپە لەداىك نەبووہكانىان)
 - كووتانەكان
 - ئاموزگارى سەبارەت بە جگەرەكىشان و رىجىم واتا خواردىن رىكخستىن
- تو پارەت لى وەرناگىرىت بۇ زوربەى خزمەتگوزارىهكانى پزىشكى گىشى GP.

How do I register with a GP?

You will need to register at a GP surgery, also called a practice, near where you are living as soon as possible, even if you are not currently ill.

The NHS Choices website has a list of all GP surgeries in the UK: www.nhs.uk/Service-Search/GP/LocationSearch/4. You should check online to see where your nearest surgery is and how you can register there.

GP surgeries are generally open Monday to Friday between 8.30am and 6.30pm, and some surgeries are also open on Saturdays.

To register with a GP you will need to give your name, date of birth, address and telephone number if you have one. GP surgeries may ask to see proof of identity with your name and date of birth (such as your Biometric Residence Permit) and proof of address (such as your tenancy agreement). However, they cannot refuse to register you if these are not available. More information about registering with a GP can be found here: <https://assets.nhs.uk/prod/documents/how-to-register-with-a-gp-asylum-seekers-and-refugees.pdf>

After you have registered with your new GP you might be asked to have a health check. This will usually be carried out by a nurse. It is important that you go to this appointment even if you are well.

If you move to a different part of the UK you will need to register with a new GP.

Biometric Residence Permit

Proof of address

Health check

مۆلەتنامەى نشینگەى
بايۆمهترى

بهلگەى ناونیشان

پشکینى تهنروستى

من چۆن ناوى خۆم تۆمار بکهم لای پزیشكى گشتى GP ؟

تو پيوسته ناوى خوت تۆمار بکهيت له بنکهى پزیشكى پزیشكى گشتى GP surgery ههروهها پى دەموترىت practice، لهنزىك، ئەو شوینهى لى دەژىت به زووترىن كات، ههتا ئەگەر نىستا نهخوشىش نهىت.

مالپهرى NHS Choices لیستىكى گشت بنکه پزیشکيهکانى پزیشكى گشتى GP ناو بهرىتانیای تىدايه: www.nhs.uk/Service-Search/GP/LocationSearch/4. تو دهىت له ئونلاىن بگهرىت بو ئەوهى بزانىت نزیكترىن بنکهى پزیشكى له توه له كوئىه و چۆن دهتوانىت لهوى ناوت تۆمار بکهيت.

بنکه پزیشکيهکانى پزیشكى گشتى GP بهشيوهيهكى گشتى كراوهن له رۆژانى دووشهمه بو ههينى لهئىوان كاترميرهکانى ی بهيانى و ی پاشنیههرو، و ههندىك بنکه پزیشکيهکان ههروهها رۆژانى شههمه كراوهن.

بو ناو تۆمار كردن لای پزیشكى گشتى GP تو پيوسته ناوى خوت، بهروارى لهدايكبوونت، ناونیشان و ژماره تلهفونكهت ئەگەر ههتبیت بدهيت. بنکه پزیشکيهکانى پزیشكى گشتى GP رهنگه داواى بىنىنى بهلگهيهكى ناسنامهت لى بکهن كه ناو و بهروارى لهدايكبوونى خوتى لهسهر بىت (وهكو مؤلتهى نشینگهى بايۆمهترى) و بهلگهيهكى ناونیشان (وهكو گرپهستى بهكرىگرتن). هههچهنده ئەوان ناتوانن تۆمار كردن رهنهت بکهنهوه ئەگەر ئەمانه نهبوون. زانىارى زياتر دهبرارهى ناو تۆمار كردن لهلای پزیشكى گشتى GP دهتوانىت بدۆزىنهوه لىره:

<https://assets.nhs.uk/prod/documents/how-to-register-with-a-gp-asylum-seekers-and-refugees.pdf>

داواى ئەوهى ناوت لهلای پزیشكى گشتى GP ی تازهى خوت تۆمار كرد تو رهنگه داوات لى بکرىت بو ئەوهى پشکینى تهنروستىت بو ئەنجام بدرىت. ئە بهشيوهيهكى ئاسایى به پهرسىتارىك ئەنجام دهدرىت. شتىكى گرنگه كه تو برویت بو ئەم دیداره ههتا ئەگەر تهنروستىشت باش بىت.

ئەگەر مالت گويزايموه بو بهشیکى تری بهرىتانیای ئەوا پيوسته ناوى خوت لهلای پزیشکىكى گشتى GP ی تازهتۆمار بکهيت.

What if a GP refuses to register me?

A GP surgery can refuse your application to register if they have reasonable grounds for doing so, but a surgery cannot refuse an application on the grounds of race, gender, social class, age, religion, sexual orientation, appearance, disability or medical condition. A GP surgery cannot refuse to register a patient because they do not have identification or proof of address.

If a GP refuses to register you, they must provide, free of charge, any immediately necessary treatment that is requested for a period of up to 14 days (this can vary according to circumstances).

If a GP surgery refuses to register you the surgery must notify you, in writing, of the refusal and the reason for it, within 14 days of its decision.

A GP surgery may not be able to register you if they have no space, but you will always be able to find another surgery near to your home that can register you.

If you have difficulty registering with a GP you can contact your local NHS England area team:

www.nhs.uk/Service-Search/Area-Team/LocationSearch/1839

چى دەبىت ئەگەر پزىشكى گشتى GP ناوى من تۆمار نەكات؟

بنكەى پزىشكى پزىشكى گشتى GP دەتوانىت داواكارىيەكت رەت بىكاتەوہ بۆ ناو تۆمار كىردن ئەگەر ھۆكارى گونجاويان ھەبىت بۆ ئەمە، بەلام بنكەى پزىشكى ناتوانىت داواكارىيەك رەت بىكاتەوہ بە ھۆكارى رەچەلەك، رەگەز، پۆلى كۆمەلايەتى، تەمەن، ئايىن، ئاراستەى سىكىسى، رووكار، كەمئەندامى يان حالەتى پزىشكى. بنكەى پزىشكى ناتوانىت داواكارىيەك رەت بىكاتەوہ بۆ تۆمار كىردنى ناوى نەخۆشكىك لەبەر ئەوہى ناسنامە يان بەلگەى ناونىشانى پى نەبىت.

ئەگەر پزىشكى گشتى GP رەتى بىكاتەوہ ناوت تۆمار بىكات، ئەوا دەبى چارەسەرى پىويست و دەستبەجى بە خۆرايى پىشكەش بىكەن بۆت كە داواكاراوە بۆ ماوہى تاكو 14 رۆژ (ئەمە دەكرىت جىاواز بىت بەپى بارودۆخەكان)

ئەگەر پزىشكى گشتى GP رەتى بىكاتەوہ ناوت تۆمار بىكات، بنكەى پزىشكىكە دەبىت ئاگادارت بىكاتەوہ، بە نووسىن، لە رەتكردنەوہكە و ھۆكارەكەى لەماوہى 14 رۆژى بىر ياردانەكەى.

بنكەيەكى پزىشكى پزىشكى گشتى GP رەنگە نەتوانىت ناوت تۆمار بىكات ئەگەر شوين يان بۆشايان نەبوو، بەلام تۆ ھەمىشە دەتوانىت بنكەيەكى پزىشكى ترى نزيك لە مألەكتە بدۆزىتەوہ كە بتوانىت ناوت تۆمار بىكات.

ئەگەر كىشەت ھەبىت لە ناو تۆمار كىردن لەلاى پزىشكى گشتى GP ئەوا دەتوانىت پەيوەندى بىكەيت بە تىمى خزمەتگوزارى NHS ى ئىنگلاندى لە ناوچەكەى خوت:

www.nhs.uk/Service-Search/Area-Team/LocationSearch/1839

- Your local Patient Liaison Service: [www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-\(PALS\)/LocationSearch/363](http://www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-(PALS)/LocationSearch/363)
- Doctors of the World: www.doctorsoftheworld.org.uk/pages/UK-Programme

Male or female GP

How do I make an appointment?

To see a GP or nurse, you must make an appointment in person in the GP surgery or by telephone or online.

You can ask to see a male or female GP or nurse and your GP surgery will do their best to accommodate this.

You may have to wait a few days for a non-urgent appointment. If you think you need to see the doctor urgently tell the receptionist when you make the appointment that you need an emergency appointment. You will be seen that day if appropriate.

If the GP thinks you are too ill to come to the surgery, they may visit you at home.

GP appointments are usually 10 minutes long and occasionally longer if appropriate.

You must make a separate appointment for each family member as the GP or nurse will only be able to see one patient in each appointment.

Please make sure you arrive on time for your appointment or cancel it if you are unable to attend.

**Appointments
are usually
10 minutes long**

پزیشکی گشتی GP ی پیاو
یان نافرته

• خزمهتگوزاری هاوئاھنگی نهخوش له ناوچهکته:
[www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-\(PALS\)/LocationSearch/363](http://www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-(PALS)/LocationSearch/363)

• ریکخراوی دکتورهکانی جیهان: Doctors of the World
www.doctorsoftheworld.org.uk/pages/UK-Programme

من چون دیداریک ریگ بخهم؟

بو بینینی پزیشکی گشتی GP یان پهرستیاریک، تو دهبیت دیداریک ریگبخهیت بو خوت پرویت لهناو بنکه پزیشکیهکه یان به تلهفون یان ئولاین.

تو دهتوانیت داوای پزیشکی گشتی GP یان پهرستیار ی پیاو یان نافرته بکهیت وبنکه پزیشکیهکته ههولی باش دهن بو جیهجی کردنی نهمه.

دیدارهکان
بهشیوهیهکی ناسایی
10خولهک دهخایهنتیت

تو رهنگه پیوستیت به چاوهروانی بیت چند روژیکی کم بو دیداریکی به پله نهبیت. نهگهر وا ههست دهکیت تو پیوستیت بهوهیه دکتور به پله بینینی نهما به پرسگهکه بلتی پیوستیت به دیداریکی به پلهیه کاتیک که دیدارهکه ریگ دهخهیت. نهگهر بگونجی تو نهوروژه دهبینریت.

نهگهر پزیشکی گشتی GP و ایزانیت تو زور نهخوشیت ناتوانیت بیت بو بنکه پزیشکیهکه، نهورکاته رهنگه سهردانت بکهن له مالهوه.

دیدارهکانی پزیشکی گشتی GP بهشیوهیهکی ناسایی بو ماوهی 10خولهکه و ههندیک جار دریزتره نهگهر بگونجی.

تو دهبیت دیداری جیا ریگ بخهیت بو ههر نهندامیکی خیزان چونکه پزیشکی گشتی GP یان پهرستیار دهتوانن تهنایهک نهخوش بینن بو ههر دیداریک.

تکایه دنیا به لهوهی پینش و مخته بگهنهجی بو دیدارهکته یان رتهی بکهوه نهگهر ناتوانیت نامادهبیت.

What if I do not speak English?

If you need an interpreter you must tell the receptionist when you make the appointment. Tell the staff which language you speak and they will book an interpreter for you or get an interpreter on the phone.

It is important that you and the doctor understand each other so that he/she can make an accurate diagnosis of your problem.

You will not be charged if you require an interpreter. Everything discussed in the consultation is confidential including anything discussed in the presence of an interpreter.

What do I do if my GP surgery is closed?

If your GP surgery is closed:

- For minor illness or injury (cuts, sprains, or rashes), you can visit a walk-in centre, minor injuries unit or urgent care centre. Visit NHS Choices online (www.nhs.uk/pages/home.aspx) to find your nearest centre.
- You can also get medical help for problems that cannot wait by calling the NHS non-emergency number, 111. This number is free to call and the service is available 24 hours a day. You will be asked for some details, such as your name and address. If you do not speak English, you will need to either request an interpreter in English at the beginning of the call or ask a friend or relative to make the call for you to ask for an interpreter.

چی دهیټ نه گهر نه توانم به ئینگلیزی قسه بکهم؟

نه گهر تو پئویستیت به وهرگیر بوو تو دهیټ به پرسگه که بلیټ کاتیک دیدار که ریک دهخیت. به ستافهکان بلی به کام زمان قسه دهکیت و نهوان وهرگیر ریک دهخن بوت یان وهرگیر ریک لهسر تلهفون ناماده دهکن.

شټیکی گرنگه که تو و دکتور که له یهکتری تیگن تاکو نهو دهسنتیشانیکی دروست بو کیشه تهندروستیهکمت بکات.

نه گهر داوای وهرگیر بکهیت پارهت لی وهرناگیریت. گشت نهو شتانهی له پشکینه که گفتوگو بکریټ به نهینی دهمینتهوه لهوانهش که گفتوگوی لهسر کرا به نامادهبونی وهرگیر.

دهیټ چی بکهم نه گهر بنکه پزیشکیه که ی پزیشکی گشتی GP م داخراپیټ؟

نه گهر بنکه پزیشکیه که ی پزیشکی گشتی GP ت داخراپیټ:

- بو نهخوشی یان برینی بچووک (برین لهجی چون، لیری سر پیست)، دهتوانی برویت بو سهنته ری walk-in centre، یهکه ی برینی بچووک یان سنته ری چاودیټی به پهله urgent care centre. سر دانی NHS Choices بکه لهسر نونلین (www.nhs.uk/pages/home.aspx) بو دوزینهوه ی نزیکترین سهنته ر.

- ههروهه دهتوانیت یارمته ی پزیشکی بو کیشهکانت وهر بگریټ که ناتوانیت چاومروان بکهیت به تلهفون کردن بو ژماره ی خزمهتگوزاری NHS ی نا بهپهله به ژماره 111. نه ژماره تلهفونه بهخو راییه بو تلهفون کردن بو خزمهتگوزاریه که که روزه 24 کاترمیر کار دهکات. تو داوات لیدهکریټ که ههنديک وردهکاری بدهیت، وهکو ناوت ناو نیشانت. نه گهر تو ناتوانیت به ئینگلیزی قسه بکهیت، تو پئویستت بهوه دهیټ داوای وهرگیر بکهیت به ئینگلیزی له سرهتای تلهفونه که یان داوا له هاوریهکت یان خزمیټ بکهیت بو نهوه ی تلهفونیکیت بو بکات بو نهوه ی داوای وهرگیر بکات.

How do I access specialist services?

Your GP will decide if you need to see specialist services (for example, a specialist doctor in a hospital). A specialist doctor can also be called a consultant.

Everyone has to wait to see a specialist; the waiting time can vary from two weeks to a number of months.

The hospital will write to you with details of your appointment.

If you need an interpreter, contact the hospital and let them know.

It is very important that you tell your doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged for any part of your hospital stay and treatment.

Specialist

تایبەتمەند

من چون خزمەتگوزاری تایبەتمەند بەکاربینم؟

پزیشکی گشتی GP ت بریار دەدات که ئایا تو پئویستیت به خزمەتگوزاری تایبەتمەندە(بۆ نموونه دکتوری تایبەتمەند له نهخۆشخانه). دکتوریکی تایبەتمەند ههروهها پئی دهووتریت پزیشکی راویژکار consultant.

ههموکەسێک پئویسته چاوهراون بکات بۆ بینینی پزیشکی تایبەتمەند؛ ماوهی چاوهروانی جیاوازه له دوو ههفته بۆ چهندین مانگ دهخایهتیت.

نهخۆشخانه نامەت بۆ دهنوسیت به وردهکاری دیدار هکەت.

ئهگەر پئویستیت به وەرگیر بیت، پهیهندی به نهخۆشخانهوه بکه و ئاگاداریان بکهروه.

شتیکی گرنگه که تو به دکتورهکەت بلتیت که تو مافی پاراستنی مروفایهتی یان مافی پهناهریت ههیه بۆ ئهوهی پارەت لی وەر نهگیریت بۆ ههر بهشیکی مانهوت له نهخۆشخانه یان چارهسەرت.

Mental Health Services

Mental health problems range from the worries we all experience as part of everyday life to serious long-term conditions. Anxiety, post-traumatic stress disorder and depression are the most common problems. If you have been feeling depressed for more than a few weeks or your anxiety is affecting your daily life, make an appointment to speak to your doctor.

Advice is also available on the NHS website to support you on your way to feeling better. The NHS website also gives details of support organisations and their helplines that you can contact for help and advice.

The helplines are staffed by specially trained volunteers who will listen to you, understand what you are going through and help you through your immediate crisis.

Please visit www.nhs.uk/livewell/mentalhealth/Pages/Mentalhealthhome.aspx

How to access these services:

Help is also available from the Samaritans, a charitable organisation operating a 24-hour service available every day of the year. www.samaritans.org/how-we-can-help/contact-samaritan/. You can telephone them on 116 123 or email them at jo@samaritans.org.

You can check on the Directory of Mental Health and Wellbeing Services at to see what your local area offers.

خزمهتگوزاریهکانی تهنرووستی

دهروونی

کیشهکانی تهنرووستی دهروونی کومهئیکه له نیگهرانیهکانهوه که ئیمه ههمومان تووشی دهبین وهک بهشیکی ژیانی روژانهمان بو حالته مهترسیداره دریزخایهنهکان. دلهر اوکی، کوستی دهروونی دوا ی پیکان و خهموکی کیشه ههره باوهکانن. نهگهر تو ههستت کرد که تووشی خهموکی بوویت بو زیانتر له چهنده ههفتهیهک یان دلهر اوکی تو کاردهکاته سهر ژیانی روژانهت، دیداریک ریک بخه بو قسهکردن لهگهل دکتورهکته.

ناموژگاری ههروهها بهردهسته لهسهر مالپهری خزمهتگوزاری NHS بو پشتگیری کردنت سهبارته به ئهو شیوازه ی که ههست به باشتر دهکتهت. مالپهری خزمهتگوزاری NHS ههروهها وردهکاری ریکخراوه هاوکارهکان و هیلهکانی یارمهتیدان دهتات که تو دهتوانیت پهپوهندی بکهیت بو یارمهتی و ناموژگاری.

هیلهکانی یارمهتی ستافیان ههیه که خوبهخشی بهتایبهتی مهشوق پیکراون که گویت لی دهگرن، و تیدهگهن خهریکی چیت و یارمهتیت دهدهن له قهیرانی دهستهجی.

تکایه سهردانی www.nhs.uk/livewell/mentalhealth/Pages/Mentalhealthhome.aspx

چون ئهم خزمهتگوزاریانه بهکار دینن:

یارمهتی ههروهها بهردهسته له سامهریتانهکان، Samaritans ریکخراویکی خیرخوازییه که خزمهتگوزارییهک کارپیدهکات که 24 کاتزمیر بهردهستن ههموو روژیکی سال

www.samaritans.org/how-we-can-help/contact-samaritan. دهتوانیت تهلهفونیان بو بکهیت به ژماره تهلهفونی 116 123 یان ئیمهیلیان بو بکهیت بو jo@samaritans.org.

تو دهتوانیت لهسهر ریبهری خزمهتگوزاری تهنرووستی دهروونی و خوشگوزهرانی بزانیته ئوفهره خوچیهکانی ناوچهکته چین.

Further advice can be found at:

www.nhs.uk/conditions/Suicide/Pages/Getting-help.aspx

Migrant Health

Website: **<https://migrant.health/>**

Mind

Tel: 0300 123 3993

Website: **<https://www.mind.org.uk/>**

Priory Group

Tel: 0800 6911552

Website: **<https://www.priorygroup.com/>**

Psychiatry – UK

Tel: 0330 1241980

Website: **<https://www.psychiatry-uk.com/>**

Refugee Council

Website: **<https://www.refugeecouncil.org.uk/>**

Traumatic Stress Service – South London and Maudsley

NHS Foundation Trust

Tel: 020 322829 69

Kooth (for children and young people)

Tel: 0845 3307090

ئاموژگارى زياتر دهست دهكهون له:

www.nhs.uk/conditions/Suicide/Pages/Getting-help.aspx

تەندروستى كۆچبەران

ماليپەر: [/https://migrant.health](https://migrant.health)

Mind

تەلەفون: 0300 123 3993

ماليپەر: [/https://www.mind.org.uk](https://www.mind.org.uk)

گروپى ئەولەويەت Priory Group

تەلەفون: 0800 6911552

ماليپەر: [/https://www.priorygroup.com](https://www.priorygroup.com)

Psychiatry – UK

تەلەفون: 0330 1241980

ماليپەر: [/https://www.psychiatry-uk.com](https://www.psychiatry-uk.com)

Refugee Council

ماليپەر: [/https://www.refugeecouncil.org.uk](https://www.refugeecouncil.org.uk)

خزمەتگوزارى Traumatic Stress Service - دەستەى

دامەزراوہى NHS ى خواروى لەندەن و مۆديسلئى

تەلەفون: 020 322829 69

Kooth (بۆ مندالان و كەسانى گەنج)

تەلەفون: 0845 3307090

What services do I access in an emergency?

If you or a family member has an accident or a sudden serious illness you should go to your nearest hospital with an A&E department which is free for everyone.

If it is an extreme emergency call 999 and ask for an ambulance to transport you to a hospital. This service is free of charge and should only be used in an emergency.

If you are able to, you may also make your own way to the A&E department.

Do not use A&E for minor medical problems.

Once your medical situation has been stabilised in the Accident and Emergency department you may need to stay in a specialist department of the hospital until you have fully recovered and can return home.

If you are admitted to hospital it is very important that you tell your doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged for any part of your hospital stay and treatment.

چ خزمهتگوزار ييهك بهكار دههينم لهكاتيكي به پهله؟

ئهگەر تۆ ئەندامی خێزانتک بیت و رووداوێکی هاتوچۆ یان برینێکی مەترسیداری کتوپرت هەبوو دەبیت برۆیت بۆ نزیکترین نەخۆشخانە کە بەشی فریاکووتن و رووداوەکان A&E ی هەبیت کە بەخۆراییه بۆ هەموو کەسێک.

ئەگەر زۆر بە پهله بیت تەلەفۆن بکە بۆ ژمارە 999 و داوای ئەمبولانس بکە بۆ گواستنەوهی بۆ نەخۆشخانەیهک خزمهتگوزار ييهكە بەخۆراییه و دەبیت تەنها له کاتی فریاکووتن بهکار بێت.

ئەگەر تۆ بتوانیت، ڕەنگە بۆ خۆت برۆیت بۆ بەشی فریاکووتن و رووداوەکان A&E.

بەشی فریاکووتن و رووداوەکان A&E بهکارمههینه بۆ کێشە ی پزیشکی بچووک.

هەر کاتێک کە باری تەندروستیت جیگیر بوو له بەشی فریاکووتن و رووداوەکان ڕەنگە تۆ پێویست بکات له بەشێکی تایبەتمەندی نەخۆشخانە بمینیتەوه تاكو تۆ به تەواوی چاک دەبیتەوه و بتوانیت بگەریتەوه مالهوه.

ئەگەر تۆ له نەخۆشخانە مایتهوه زۆر گرنهگه به دکتۆر هکەت بلنیت کە تۆ مافی پارستنی مرۆفایهتی یان مافی پەنابەریت هەیه بۆ ئەوهی پارەت لی وەر نهگیریت بۆ هەر بەشێکی مانەوهت له نەخۆشخانە و چارهسەر هکەت.

How do I access medication from the pharmacy?

Pharmacy

Your GP may want you to take medicines and will write you a prescription. Take your prescription to the pharmacy or chemist.

You can visit NHS Choices to find your local pharmacy: www.nhs.uk/Service-Search/Pharmacy/LocationSearch/10 or ask for advice at your GP surgery.

The pharmacist can also give free advice on treating minor health problems, such as colds and coughs.

You can buy some medicines from the pharmacy without a prescription, including some painkillers and cough medicines however you will have to pay for these medicines.

You may be charged for prescription medicines (see next section).

دەرمانخانە

من چۆن دەتوانم دەرمان بەکاربێم لە دەرمانخانە؟

پزیشکی گشتی GP ی خۆت رەنگە بیهوئیت تۆ دەرمان وەر بگریت
و راجێتەت بۆ دەنووسیت. راجێتەکە ببه بۆ لای دەرمانخانە یان
دەرمانساز.

تۆ دەتوانیت سەردانی NHS Choices بکەیت بۆ دۆزینەوهی
دەرمانخانەیی خۆجیی ناوچەکەت: www.nhs.uk/Service-Search/Pharmacy/LocationSearch/10 یان داوای
ئامۆژگاری بکە لە بنکە پزیشکیەکی پزیشکی گشتی GP ی خۆت.

دەرمانساز هەروەها دەتوانیت ئامۆژگاری بدات سەبارەت بە
چارەسەرکردنی کێشەیی تەندروستی بچووک، وەکو سەرما و کۆخە.

تۆ دەتوانیت هەندێک دەرمان بکریت لە دەرمانخانە بەبێ راجێتە،
لەوانە حەبی ئازار و دەرمانی کۆخە هەرچەندە پێویستە پارە بەدەیت
بۆ ئەم دەرمانانە.

تۆ رەنگە پارە بەدەیت بۆ راجێتەکانی دەرمان
(سەیری بەشی داهاوو بکە).

How do I access financial support for health costs?

Although treatment on the NHS is free at the point of delivery, prescriptions, dental treatment, sight tests, wigs and fabric supports are not free to everyone in some parts of the UK.

Some people are automatically entitled to free prescriptions and dental care including children, pregnant women and people receiving certain benefits. NHS eye tests are also free for some people (for example children or those aged 60 or over).

If you are no longer receiving benefits but have a low income, you can get financial help by filling in an HC1 form. You will be asked to explain your current sources of income and to provide payslips if you have a job. You will then get an HC2 certificate which is normally valid for one year. The HC2 certificate covers:

- Prescription costs
- Dental costs
- Eye care costs
- Healthcare travel costs
- Wig and fabric supports

HC1 forms are available from your GP surgery, Jobcentre Plus, most NHS hospitals and may be available from your dentist or optician. You can also get an HC1 form by calling 0300 123 0849.

Visit NHS Choices for more information: www.nhs.uk/NHSEngland/Healthcosts/Pages/nhs-low-income-scheme.aspx

Prescription costs

Dental costs

Eye care costs

Travel costs

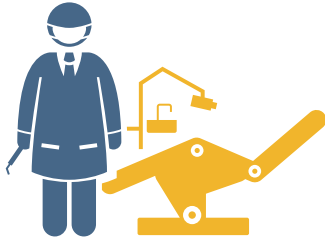
Wig and fabric supports

تیچووی راجیته

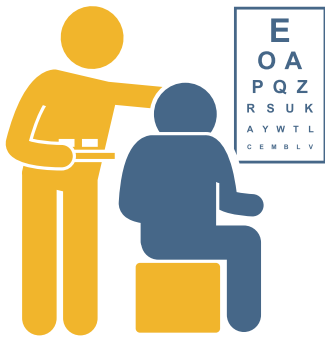
من چۆن پشتگیری دارایی به کاربیم بۆ تیچووی تهنروستی؟

هر چهنده چارهسەر لهسەر خزمهتگوزاری بهخوڤراییه له خالی وهرگرتن، راجیتهکان، چارهسەری ددان، پشکنینی چاو، بارۆکهی قژ wigs and fabric supports به خوڤراییی نین بۆ گشت کەسیک له هەندیک بهشەکانی بهریتانیا.

تیچووی پزشکی ددان

هەندیک خەلک بهشیوهیهکی ئۆتوماتیکی مافی راجیته و چاودیری تهنروستی ددانیان بهخوڤراییی ههیه و لهوانهش منداڵان، ئافرهتانی سکپیر و خەلکانی که هاوکاری دارایی دیاریکراو و اتا بهنهفیت وهردهگرن. پشکنینی چاوی خزمهتگوزاری NHS ههروهها بهخوڤراییه بۆ هەندیک خەلک (بۆ نمونه منداڵان یان ئهوانهیی تهمهنیان له 60 سالان یان زیاتره).

تیچووی پزشکی چاو

ئەگەر تۆ هیچی تر لهمهولا هاوکاری دارایی و اتا بهنهفیت وهرناگریت بهلام داهاتیکی کهمت ههیه، تۆ دهتوانیت یارمهتی دارایی وهربگریت به پرکردنهوی فورمیکی HC1. تۆ داوات لیدهگریت بۆ روکردنهوی سەرچاوهکانی داهاتی نیستات و پسهلهی پاروههگرنتت payslips بدیهت ئەگەر کاریکت ههبیّت. تۆ دواتر بروانامهیی HC2 وهردهگریت که بهشیوهیهکی ئاسایی بۆ سالیک کاری پێ دهگریت. بروانامهیی HC2 ئەم تیچووانه دهگریتهوه:

• تیچووی راجیتهکان

• تیچووی پزشکی ددان

• تیچووی چاودیری تهنروستی چاو

• تیچووی گهشتی چاودیری تهنروستی

• پشتگیری بارۆکهی قژ و

تیچووی گهشت

فورمی HC1 بهردهستن له بنکهی پزشکی پزشکی گشتی GP ، ناوهندی کار Jobcentre Plus زۆربهی نهخوشخانهکانی خزمهتگوزاری NHS و پهنگه بهردهست بن له لای پزشکی دان یان پزشکی چاوی خۆت. تۆ ههروهها دهتوانیت فورمی HC1 ت دهستبکهویت به تهلهفون کردن بۆ ژماره 0300 123 0849.

سەردانی NHS Choices بکه بۆ زانیاری زیاتر: www.nhs.uk/NHSEngland/Healthcosts/Pages/nhs-low-income-scheme.aspx

پشتگیری بارۆکهی قژ و قوماش

Service	Description of service	How to access
Dental care	<p>Regular check-ups allow your dentist to see if you have any dental problems and help to keep your mouth healthy. Your dentist will suggest how frequently you should have your next check-up based on how good your oral health is.</p> <p>Dental surgeries provide both private care and care under the NHS. If you are not entitled to a HC2 certificate you will have to pay for NHS dental care.</p>	<p>You can register at a dental surgery as an NHS patient. You can find your nearest dental surgery at www.nhs.uk/pages/home.aspx or ask the organisation supporting you for advice.</p> <p>If you require urgent dental care either:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Call your dentist 2) Call NHS 111 3) If it is an emergency go to your nearest hospital with an A&E department
Eye care services	<p>If you need your eyes tested or need new glasses, make an appointment to see an optician.</p> <p>If you are not entitled to a HC2 certificate you will have to pay for eye sight tests and services.</p>	<p>There are opticians in most town centres.</p> <p>If you require urgent eye care either:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Call NHS 111 2) If it is an emergency go to your nearest hospital with an Accident and Emergency department.

خزمەتگوزارى

وھسفى خزمەتگوزارى

چۆن بەكادىتت

چاودىرى تەندروستى ددان

پشكېنى بەردەوام رېگا بە پزىشكى ددانت دەدات بۆ ئەوھى بزائىت ئايا توھىچ كىشەى ددانت ھەپە و يارمەتى دەدات دەمت بە تەندروستى دەمىتتەوھ. پزىشكى ددانت پېشنىار دەكات چۆن دوبارە دىدارى داھاتوت وەردەگرىت بەندە بەوھى تەندروستى دەمت چەند باشە.

بەكەكانى پزىشكى ددان ھەردوو چاودىرى تەندروستى پېشكەش دەكەن چاودىرى تايبەت و چاودىرى ژىر خزمەتگوزارى NHS. ئەگەر توھماقت نەبىت بۆ پروانامەى HC2 توھدەبىت پارەى چاودىرى تەندروستى ددانى خزمەتگوزارى NHS بەدەيت.

توھتوانىت ناوت توھمار بەكەيت لە بەكەت تەندروستى ددان وھك نەخوشىكى خزمەتگوزارى NHS. توھتوانىت نزيكترىن بەكەى تەندروستى ددان بدوزىتەوھ لە www.nhs.uk/pages/home.aspx يان داوا لە رېكخراوھكە بەكە پشكېرىت بەكات بۆ ئاموژگارى.

ئەگەر پىويستىت بە چاودىرى تەندروستى بە پەلەى ددان بىت يان:

1) تەلەفون بەكە بۆ پزىكى ددانت

2) تەلەفون بەكە بۆ خزمەتگوزارى NHS 111

3) ئەگەر حالەتتىكى بە پەلە بىت برۆ بۆ نزيكترىن نەخوشخانىھكە بەشى فرىاكەوتن و رووداوەكان A&E ى ھەبىت

خزمەتگوزارى چاودىرى چاو

ئەگەر پىويستىت بە پشكېنى چاوت يان چاويلكەى تازە بىت، دىدارىك رىك بەكە بۆ پشكېنى چاو و خزمەتگوزارى بىھكان.

ئەگەر توھماقت نەبىت بۆ پروانامەى HC2 توھدەبىت پارەى پشكېنى چاو و خزمەتگوزارى بىھكان بەدەيت.

پسپورى چاو opticians لە زوربەى ناوھندى شارەكان ھەن.

ئەگەر پىويستىت بە چاودىرى بە پەلەى چاو بىت يان:

1) تەلەفون بەكە بۆ خزمەتگوزارى NHS 111

2) ئەگەر حالەتتىكى بە پەلە بىت برۆ بۆ نزيكترىن نەخوشخانىھكە بەشى فرىاكەوتن و رووداوەكان A&E ى ھەبىت.

Sexual health services

Sexual health services are free and available to everyone regardless of sex, age, ethnic origin and sexual orientation.

Sexual health services are provided by GPs and specialised sexual health clinics. You can visit any sexual health clinic; it doesn't have to be one in your local area. For sexual health services, you do not have to give your real name or tell staff who your GP is if you do not want to.

You can find your nearest sexual health service at www.nhs.uk/pages/home.aspx

Maternity services

You can access maternity services for free care including during pregnancy, childbirth and postnatal care.

It is very important that you tell your midwife or doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged.

After the birth of your child extra support will be given in the form of child health visitors. These are qualified nurses who provide free support and advice to new mothers. They may come to visit you and your baby at your home.

When you first learn that you are pregnant book an appointment to see your GP as soon as possible and your GP will give you the details of NHS help and services available.

خزمه‌تگوزاری تەندرووستی سیکسی

خزمه‌تگوزاری تەندرووستی سیکسی
بەخۆرایی و بەردەستن بۆ هەموو
کەسێک بەبێ گۆیڤانه سیکس، تەمەن،
رەچەلەک و نەتەوه و ئاراستە
سیکسی.

خزمه‌تگوزاری تەندرووستی سیکسی
پیشکەش دەکریت لەلایەن پزیشکانی
گشتی GP و کلینیکەکانی تاییه‌تمەند
بە تەندرووستی سیکسی. تۆ دەتوانیت
سەردانی کلینیکی تەندرووستی سیکسی
بکەیت؛ پێویست ناکات لە ناوچەکە
خۆت بێت. بۆ خزمه‌تگوزاری
تەندرووستی سیکسی، پێویست ناکات
ناوی راستەقینە خۆت بەهیت یان بە
ستافەکان بلیت پزیشکی گشتی GP تۆ
کۆپە ئەگەر تۆ حەز نەکەیت بلیت.

خزمه‌تگوزاری مندالبوون

تۆ دەتوانیت خزمه‌تگوزاری مندالبوون
بەکاربێنی بۆ چاودێری بە خۆرای
لەوانەش لە ماوهی سکپری، مندالبوون
و چاودێری دواى مندالبوون.

زۆر گرنگە کە تۆ بە مامانەکەت یان
دکتۆرەکەت رابگه‌یه‌نیت کە تۆ یان
مافی پاراستنی مروّفایه‌تی یان مافی
پەنابەریت هەیه بۆ ئەوهی پارە
تیچووت لی وەر نەگیریت.

دواى لەدایکبوونی مندالەکەت
پشتگیری زیادەت پێ دەدریت
بەشیوازی سەردانیکەری تەندرووستی
مندال. پەرسناری خاوەن پروانامە
هەن کە پشتگیری و ئامۆژگاری
بەخۆرای پیشکەش بە دایکە تازەکان
دەکەن. رەنگە بین سەردانی خۆت
کۆرپەکەت بکەن لە مألەوتان.

تۆ دەتوانیت نزیکترین خزمه‌تگوزاری
تەندرووستی سیکسی خۆت بدۆزیتەوه
لە [www.nhs.uk/pages/
home.aspx](http://www.nhs.uk/pages/home.aspx)

تۆ کاتێک یەكەم جار دەزانیت کە
سکپریت دیداریک ریک بخە بۆ بینینی
پزیشکی گشتی GP ی خۆت بە
زووترین کات و پزیشکە گشتیه‌کەت
ورده‌کاریت دەدات دەر بارە یارمەتی
خزمه‌تگوزاری و خزمه‌تگوزاریه‌کانی
کە بەردەستن

Mental health

Mental health services in England deal with a wide range of issues including depression, anxiety and post traumatic stress disorder. There are services for children, young people and adults including older adults.

How and what services are available in each area may differ.

Your GP will be able to provide information on what services are available in your area. You can also look on NHS Choices: <https://www.nhs.uk/pages/home.aspx>

You can access NHS mental health services for free.

There are a number of ways to access support for mental health problems.

You can make an appointment with your GP and ask them to refer you or a child to a mental health service.

There may be local mental health services provided by the voluntary sector, either ask your GP or look on NHS Choices for what is available in your area.

If you are an adult with depression or anxiety, your local Improving Access to Psychological Therapies services may allow you to refer yourself without seeing your GP. Look on NHS Choices to see what is available in your area:

www.nhs.uk/pages/home.aspx

If you are dealing with a mental health crisis, you can:

- 1) Look on NHS Choices for crisis services in your area
- 2) Contact NHS 111
- 3) You could go to your nearest hospital with an A&E department

خزمەتگوزاریەکانی تەندروستی
دەروونی لە ئینگلاند مامەلە لەگەڵ
بریکی فراوانی کیشەکان دەکات
کە بریتین لە خەمۆکی، دلەر اوکی
و کۆستی دەروونی دواى پێکان.
خزمەتگوزاری هەن بۆ منداڵان،
کەسانی گەنج و کەسانی گەورە
لەوانەش گەورە بەسالاچوەکان.

چۆن وە کام خزمەتگوزاریەکان
بەردەستن لە هەر ناوچەیهك رەنگە
جیاواز بن.

پزیشکی گشتی خۆت دەتوانیت
زانباریت بداتى سەبارەت بەو
کام خزمەتگوزاریەکان بەردەستن لە
ناوچەکەت. تۆ هەر وەها دەتوانیت
سەیری NHS Choices بکەیت:

[https://www.nhs.uk/
pages/home.aspx](https://www.nhs.uk/pages/home.aspx)

دەتوانیت خزمەتگوزاریەکانی
تەندروستی دەروونی خزمەتگوزاری
NHS بەخۆرایى بەکار بێنیت.

چەندین رینگا هەبن بۆ بەکار هێنایی
پشتگیری بۆ کیشەکانی تەندروستی
دەروونی.

دەتوانیت دیدارێک رینگا بخەیت لەگەڵ
پزیشکە گشتیەکەت و داوايان لى
بکەیت خۆت یان منداڵەکەت رەوانەى
خزمەتگوزاریەکانی تەندروستی
دەروونی بکات.

رەنگە خزمەتگوزاری تەندروستی
دەروونی خۆجیى بن کە پزیشکەش
دەکرین لەلایەن کەرتى خۆبەخش، جا
یان لە پزیشکە گشتیەکەت بپرسە یان
سەیری NHS Choices بکە بۆ ئەو
بزانیت کامیان بەردەستن لە ناوچەکەت.

ئەگەر تۆ کەسێکی گەورەیت و
خەمۆکی یان دلەر اوکی هەیه،
خزمەتگوزاری باشتەردنی
دەستگەشتن بە چارەسەرەکانی
دەروونزانی ناوچەکەت رەنگە رینگات
پى بدات بۆ ئەوێ خۆت رەوانە
بکەیت بەبى ئەوێ پزیشکی گشتی
GP ی خۆت ببینی. سەیری NHS
Choices بکە بۆ ئەوێ بزانیت
کامیان بەردەستن لە ناوچەکەت:

[www.nhs.uk/pages/home.
aspx](http://www.nhs.uk/pages/home.aspx)

ئەگەر تۆ مامەلە دەکەیت لەگەڵ
قەیرانیکی تەندروستی دەروونی، تۆ
دەتوانیت:

(1) سەیری NHS Choices بکە
بۆ خزمەتگوزاریەکانی قەیران لە
ناوچەکەت

(2) تەلەفۆن بکە بۆ خزمەتگوزاری
NHS 111

(3) ئەگەر حالەتێکی بە پەلە بێت برۆ
بۆ نزیکتەری نەخۆشخانە کە بەشى
فریاکەوتن و رووداوەکان A&E
ی هەبێت

Drugs, alcohol and smoking

It is illegal to:

- Buy alcohol when under 18, or sell alcohol to anyone under 18
- Sell tobacco products to anyone under 18
- Smoke in an indoors public place or workplace
- Drive or sit in the driving seat of a vehicle when you have been drinking alcohol or taking illegal drugs and some prescribed medicines
- Possess or sell some drugs

There are many organisations that can give you confidential, non-judgemental advice on reducing or stopping the use of alcohol, nicotine or drugs.

You can visit your GP or pharmacy for further support and information.

دەرمانى
ھۆشبەر،
ئەلكھول و
جگەرەكېشان

كارىكى ناياسايىيە بۇ:

- ئەلكھول بىكرىت كە تەمەنت
ژېر 18 سال بېت، يان ئەلكھول
بىرۆشيت بۇ ھەر كەسنىك تەمەنى
ژېر 18 سال بېت
- بەر ھەمەكانى تووتن بىرۆشيت بە
ھەر كەسنىك تەمەنى ژېر 18 سال بېت
- جگەرە بىكىشى لە ناو ھەى شوئىكى
گشتى يان لە شوئى كار
- ئۆتۆمبىل لى بىخورىت يان لەسەر
كورسى شوئىر دانىشت بېت و
ئەلكھول بىخۆيتەو ھەى يان دەرمانى
ھۆشبەرى ناياسايى بىخۆيت و
ھەندىكىان بە راجىتە نووسرابن.
- ھەندىك دەرمانى ھۆشبەرت
ھەلگرتىت يان بىرۆشيت

زۆر لە رىكخارو ھەى كە دەرمانى
ئامۆزگارى نەئىنى، بەبى ھۆكمدان
بەن بە تۆ بۇ كەم كەردنەو ھەى يان
و ھەستاندنى بەكار ھەئانى ئەلكھول،
نىكۆتىن يان دەرمانى ھۆشبەر.

دەرمانى سەردانى پزىشكە گشتىكەت
بەكەت يان دەرمانخانە بۇ پىشتىگىرى و
زانارى زىاتر.

Summary

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare – you should register with a GP as soon as possible

If someone is seriously ill or injured and their life is at risk call 999

If you urgently need medical help or advice but it's not a life threatening situation call NHS 111

As a refugee, you will be able to access National Health Services including GPs, hospitals and maternity services without charge

پزیشکی گشتی (GP) بەشیوہیەکی ئاسایی یەكەم دکتۆرە سەردانی دەكەیت كاتێك چاودێری تەندروستی بەكار دێنی - تۆ دەبیت بە زووترین كات ناوی خۆت تۆمار بكەیت لەلای پزیشکی گشتی GP.

ئەگەر كەسێك زۆر بە سەختی نەخۆش یان بریندار بێت و ژیانان لە مەترسیدابیت تەلەفۆن بكە بۆ ژمارە 999

ئەگەر تۆ بە پەلە پێویستت بە یارمەتی پزیشکی یان ئامۆژگاری بێت بەلام حالەتێکی ھەر شە نیە لەسەر ژیان تەلەفۆن بكە بۆ ژمارە 111

وەك پەنابەرێك، تۆ دەتوانیت خزمەتگوزاریەكانی تەندروستی نیشتمانی بەكار بێنی كە بریتین لە پزیشکانی گشتی GP، نەخۆشخانەكان و خزمەتگوزاری مندالبوون بەبێ پارە و اتا بەخۆرای

Chapter 9

Contacts and Further Information

بهشتی 9
لایه‌نه‌گانی
په‌یو‌هندیکردن و
زانیاری

Emergency contact details

Emergency services

Call **999** and ask for the police, an ambulance or the fire service

National Grid

If you smell gas in or near your home, call **0800 111 999**

Other useful contacts and information

Police

To report crime and other concerns that do not require an emergency response, please call **101**

Website for England: www.police.uk

Healthcare

If you urgently need medical help or advice but it's not a life-threatening situation, you can contact:

- **NHS England**
Website: www.nhs.uk
Tel: **111**

وردهكارى پهيوه نديكردنى فرياكهوتن

خزمهتگوزارى فرياكهوتن

تلهفون بكه بو ژماره 999 و داواى پوليس، نهمبولانسنيك يان
خزمهتگوزارى ناگر كهوتنهوه بكه

تورى نيشتمانى

نهمگر بوني گازت كرد لهناو يان لهنزيك مالهكمت، تلهفون بكه بو
0800 111 999

زانبارى و پهيوه ندييه به سوودهكانى تر

پوليس

بو راگهياندى تاوان يان نيگر انيهكانى تر كه پيوستى به
وه لامدانوهى به پهله نيه، تكايه لهفون بكه بو 101

مالپهر بو نينگلاند: www.police.uk

چاوديرى تهنروستى

نهمگر تو به پهله پيوستيت به يارمتهى پزيشكى يان ناموزگارى
بيت به لام حالهتيكى هر شه نيه لهسر زيانت، دهوانيت پهيوه ندى
بكهيت به:

- مالپهرى خزمهتگوزارى NHS
ى نينگلاند: www.nhs.uk
تلهفون بكه بو 111 :

For less urgent health needs, contact your GP or local pharmacist.

- **Doctors of the World**

Provides help to register with a GP and access healthcare

Website: www.doctorsoftheworld.org.uk

Email: clinic@doctorsoftheworld.org.uk

Tel: **0808 1647 686**

- **Freedom from Torture**

Medical and social care, practical assistance and psychological and physical therapy for survivors of torture

Website: www.freedomfromtorture.org

- **Helen Bamber Foundation**

Medical and social care, practical assistance and psychological and physical therapy for survivors of torture

Website: www.helenbamber.org

Emotional support

- **Samaritans**

Support for those in emotional distress or struggling to cope

Website: www.samaritans.org

Email: jo@samaritans.org

Tel: 116 123

بۇ پىويستىيە تەندروستىيەكانى كەمتر بە پەلە، تكايە پەيوەندى بكة بە
پزىشكى گىشتى GP يان دەرمانسازى ناوچەكەت.

• **دكتورەكانى جىهانDoctors of the World**

يارمەتى پىشكەش دەكەن بۇ ناو تۆماركردن لەلای پزىشكى
گىشتى GP و بەكار ھىنانى چاودىرى تەندروستى

مأپەر: www.doctorsoftheworld.org.uk

ئىمەيل: clinic@doctorsoftheworld.org.uk

تەلەفون: 0808 1647 686

• **Freedom from Torture** نازادبوون لە ئەشكەنجە

چاودىرى پزىشكى و كۆمەلايەتى، ھارپىكارى پراكتىكى و
چارەسەرى دەروونزانى و چارەسەرى سروشتى بۇ پزىگار بوون
لە ئەشكەنجەدان

مأپەر: www.freedomfromtorture.org

• **Helen Bamber** دامەزراوہى ھىلین بەمبەر

Foundation

چاودىرى پزىشكى و كۆمەلايەتى، ھارپىكارى پراكتىكى و
چارەسەرى دەروونزانى و چارەسەرى سروشتى بۇ پزىگار بوون
لە ئەشكەنجەدان

مأپەر: www.helenbamber.org

پىشتىگىرى سۆزدارى

• **Samaritans** سامەرىتانەكان

پىشتىگىرى بۇ ئەوانەى لە تەنگانەى سۆزدارىدان يان ھەولەدەن

بۇ راھاتن مأپەر: www.samaritans.org

Email: jo@samaritans.org

Tel: 116 123

Refugee agencies and charities

- **UNHCR UK**

Website: www.unhcr.org.uk

Tel: **0203 761 9500**

Email: gbrlo@unhcr.org

- **Refugee Action**

Website: www.refugee-action.org.uk

- **Refugee Council**

Website: www.refugeecouncil.org.uk

- **British Red Cross**

Advice and support for family tracing and reunion

Website: www.redcross.org.uk/What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees

رئكخراوه پهناپهرييهكان و رئكخراوه
خئرخوازويهكان

• UNHCR UK

مأپهړ: www.unhcr.org.uk

تهلهفون: 0203 761 9500

ئيمهيل: gbrlo@unhcr.org

• رئكخراوى Refugee Action

مأپهړ: www.refugee-action.org.uk

• رئكخراوى نهنجومهنى پهناپهيران Refugee Council

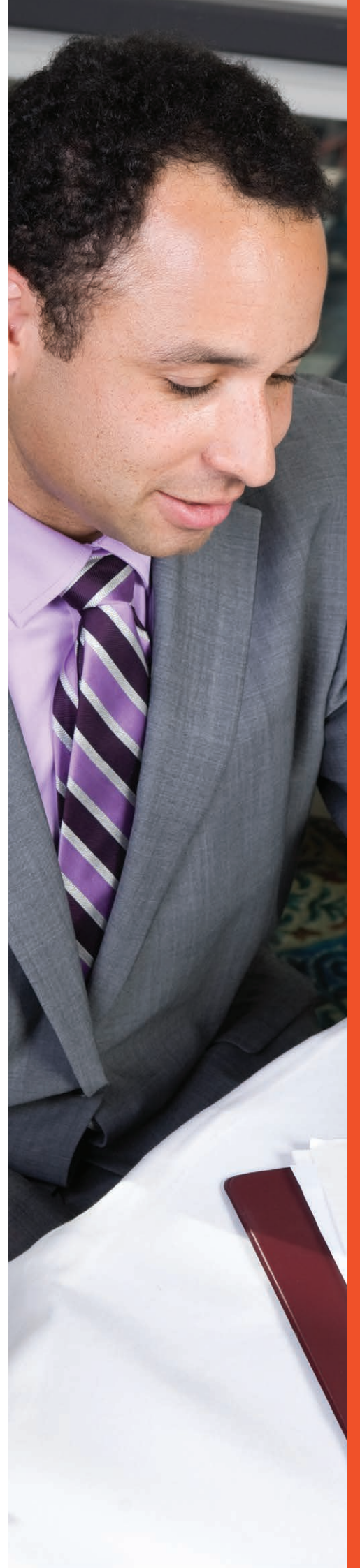
Website: www.refugeecouncil.org.uk

• رئكخراوى خاچى سوورى بهريتانى British Red Cross

ئاموژگارى و هاوكارى بو دوزينهوهى خيزان و يهكخستنوهيان

مأپهړ: [www.redcross.org.uk/What-we-](http://www.redcross.org.uk/What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees)

[do/Refugee-support/Our-services-for-refugees](http://www.redcross.org.uk/What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees)

Education and employment

- **National Careers Service**
Information, advice and guidance to help you make decisions on learning, training and work opportunities
Website: www.nationalcareersservice.direct.gov.uk
Tel: **0800 100 900**
- **ACAS (Advisory, Conciliation and Arbitration Service)**
Advice on employment law in Great Britain (Scotland, Wales and England)
Website: www.acas.org.uk
Tel: **0300 123 1100**
- **Modern Slavery Helpline**
Website: www.modernslaveryhelpline.org/
Tel: 0330 0552 2200

Equality

- **Equality Advisory Service**
Advice and assistance on issues relating to equality and human rights
Website: www.equalityadvisoryservice.com
Tel: **0808 800 0082**

پەرۆەردە و کارکردن

• National Careers Service

زانپاری، ئامۆژگاری و پزىنماییه بۇ یارمەتیدانی تو بۇ برباردان سەبارەت بە فزربوون، مەشق کردن و دەرفەتەکانی کار

مألپەر: www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

تەلەفون: 0800 100 900

• ACAS (خزمەتگوزاری ئامۆژگاری، ئاشتکردنەوه و ناوبزیکردن)

ئامۆژگاری لەسەر کارکردکردن لە بەریتانیای مەزن (سکۆتلەندا، ویلز و ئینگلاند)

مألپەر: www.acas.org.uk

تەلەفون: 0300 123 1100

• هیلپ یارمەرتی کۆیلەیی مۆدیرن

مألپەر: www.modernslaveryhelpline.org/

تەلەفون: 0330 0552 2200

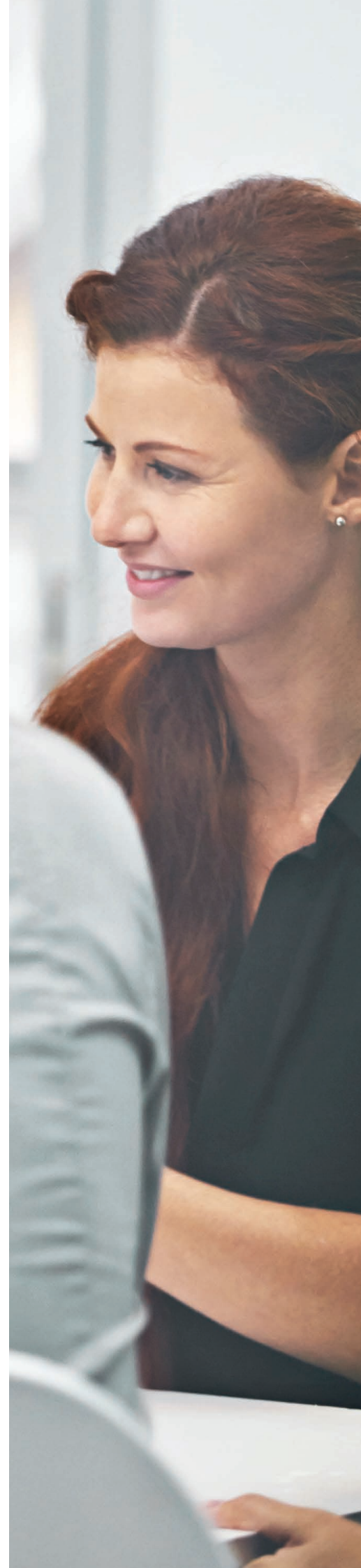
یەكسانی

• Equality Advisory Service

ئامۆژگاری و ھاریکاری سەبارەت بە کیشەکانی پەيوەست بە یەكسانی و مافی مرؤف

مألپەر: www.equalityadvisoryservice.com

تەلەفون: 0808 800 0082

Domestic violence

- **England Domestic Violence Helpline**
Website: www.nationaldomesticviolencehelpline.org.uk
Tel: **0808 2000 247**
- **National Centre for Domestic Violence**
Website: www.ncdv.org.uk
Tel: **0800 970 2070**
- **Men's Advice Line**
Website: www.mensadviceline.org.uk
Tel: **0808 801 0327**

Sexual violence

- **Rape Crisis England**
Information and advice for those who are experiencing or have experienced sexual violence in the past
Website: www.rapecrisis.org.uk
Tel: 0808 802 9999
- **Survivors UK**
Help for men who have experienced sexual violence
Website: www.survivorsuk.org
Tel: 020 3598 3898
Text: 020 3322 1860

توندوتیژی خیزانی

- هیئتی یارمەتی توندوتیژی خیزانی ئینگلاند
مألپەر: www.nationaldomesticviolencehelpline.org.uk

تەلەفۆن: 0808 2000 247

- ناوەندی نیشتمانی توندوتیژی خیزانی National Centre
for Domestic Violence
مألپەر: www.ncdv.org.uk
تەلەفۆن: 0800 970 2070

- هیئتی نامۆزگاری پیاوان Men's Advice Line
مألپەر: www.mensadvice.org.uk
تەلەفۆن: 0808 801 0327

توندوتیژی سیکیسی

- قەیرانی دەستدریژی سیکیسی ئینگلاند Rape Crisis
England

زانپاری و نامۆزگاری بۆ ئەو کەسانەیی تووشی توندوتیژی
سیکیسی بوونە یان بەسەرھاتی توندوتیژی سیکیسی ھەییە لە
پرابوردوو

مألپەر: www.rapecrisis.org.uk
تەلەفۆن: 0808 802 9999

- پزگاربوانی بەریتانیای Survivors UK
یارمەتی بۆ پیاوان کە تووشی توندوتیژی سیکیسی بوون
مألپەر: www.survivorsuk.org
تەلەفۆن: 020 3598 3898
کورتنەنامە: 020 3322 1860

Forced marriage

- **Karma Nirvana**

Support for victims and survivors of forced marriage and honour based abuse

Website: www.karmanirvana.org.uk

Tel: **0800 5999 247**

- **Forced Marriage Unit**

UK government helpline providing advice and support to victims of forced marriage.

Email: fmufco.gov.uk

Tel: **020 7008 0151**

Children

- **National Society for the Prevention of Cruelty to Children**

Website: www.nspcc.org.uk

Tel: **0808 800 5000**

- **Childline**

Website: www.childline.org.uk

Tel: **0800 1111**

LGBT

- **Broken Rainbow (for lesbian, gay, bisexual and transgender people)**

Website: www.brokenrainbow.org.uk

Tel: **0845 2604 460**

به زۆر به شوودان

• Karma Nirvana

پشتگیری بو قوربانان و رزگار بووانی بهزۆر به شوودان و
خراپکاری بهناوی شهرهف پاریزی

مآپهر: www.karmanirvana.org.uk

تلهفون: 0800 5999 247

• یهکهه بهزۆر به شوودان Forced Marriage Unit

هیلى یارمهتی حکومهته ناموژگاریو پشتگیری پیشککش دهکات
بو قوربانانان بهزۆر به شوودان.

ئیمهیل: fmufco.gov.uk

تلهفون: 020 7008 0151

مندالان

• کومهلهه نیشتمانی بو ریگری له ستهم کردن له مندالان

**National Society for the Prevention of
Cruelty to Children**

مآپهر: www.nspcc.org.uk

تلهفون: 0808 800 5000

• مآپهری

مندالان: www.childline.org.uk

تلهفون: 0800 1111

LGBT

• ریکخراوی پروکن رهینبو Broken Rainbow (بو نافرتهتی

هاورهگهز، پیاوی هاورهگهز، نیرهموک و خهکانی رهگهزیان

دهگورن)

مندالان: www.brokenrainbow.org.uk

تلهفون: 0845 2604 460

General information and advice

- **Migrant Help**

Advice and support for migrants in the UK

www.migranthelpuk.org

0808 8010 503

- **GOV.UK**

The UK government website, where you can find further details on topics included within this guide, such as benefits, taxes and your rights and responsibilities: www.gov.uk

- **Education UK**

Information about the UK's weather, food and drink, language, clothing, religion and more:

www.educationuk.org/global/sub/welcome-to-the-uk/

- **Expat Arrivals**

Information on life in the UK for global expats

www.expatarivals.com/the-united-kingdom/culture-shock-in-the-united-kingdom

- **Citizen Advice**

Free, independent, confidential and impartial advice on your rights and responsibilities

Website for England:

www.citizensadvice.org.uk

Tel for England: **0344 111 444**

زانبارى و ناموژگارى گشتى

- **يارمهتى كوچبهري Migrant Help**
ناموژگارى و پشتگىرى بو كوچبهران له بهرىتانيا
www.migranthehelpuk.org
0808 8010 503
- **GOV.UK**
مالپهري حكومهتى بهرىتانيايه، كه تتيذا دهتوانيت وردهكارى
زياتر بدوزيتهوه سهبارهت به بابتهكانى كه لهم رتيههردان،
وهكو هاوكارييه داراييهكان، باجهكان و مافهكانت و
بهرپرسيارتيهكانت: www.gov.uk
- **پهروهرده UK**
زانبارى دهربارهى كمش و ههواى بهرىتانيا، خواردن و
خواردنهوه، زمان، جلو بهرگ، نايين و زياتر:
[www.educationuk.org/global/sub/
welcome-to-the-uk/](http://www.educationuk.org/global/sub/welcome-to-the-uk/)
- **ئاوارة گهيشتووهكان Expat Arrivals**
زانبارى دهربارهى ژيان لهناو بهىتانيا بو ئاوارهكانى جيهانى
[www.expattarrivals.com/the-united-
kingdom/culture-shock-in-the-united-
kingdom](http://www.expattarrivals.com/the-united-kingdom/culture-shock-in-the-united-kingdom)
- **ناموژگارى هاوالاتيان Citizen Advice**
ناموژگارى سهربهخو، نهينى پاريزراو و بيلايهنى بهخورايبه
سهبارهت به مافهكانت و بهرپرسيارتيهكانت
مالپهري بو ئينگلاند:
www.citizensadvice.org.uk
تهلهفون بو ئينگلاند: 0344 111 444

